

Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n markkinavalvonta-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi eräillä tuotesektoreilla

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi lelujen turvallisuudesta annettua lakia, kuluttajaturvallisuukslakia, mittauslaitelakia, eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia ja kaasulaitelakia.

Esityksellä on tarkoitus antaa tarpeellinen kansallinen täydentävä sääntely EU:n markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi neljällä tuotesektorilla. Laki lelujen turvallisuudesta esitetään lisättävän eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain soveltamisalaan. Lisäksi lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin lisättäisiin uudet rangaistussäännökset. Kuluttajaturvallisuukslakiin ehdotetaan lisättävän viittaus eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettuun lakiin kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonnan osalta. Mittauslaitelain ja kaasulaitelain rangaistussäännöksiä ehdotetaan täydennettävän markkinavalvonta-asetuksessa edellytetyllä tavalla. Lisäksi mittauslaitelaissa ehdotetaan selvennettäväksi, ettei lain valvontaa koskevia säännöksiä sovelleta markkinavalvontaan, sillä mittauslaitelaki kuuluu markkinavalvontalain soveltamisalaan. Lisäksi mittauslaitelakiin lisättäisiin säännökset eräistä valmistajan, pakkaajan ja maahantuojan velvollisuuksista, joista tällä hetkellä säädetään alemman asteisessa lainsäädännössä.

Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon lisäksi esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa markkinavalvontasääntelyä kansallisella tasolla hyödyntämällä horisontaalista markkinavalvontalakia. Sääntelyn yhdenmukaistamisen voidaan arvioida olevan lähtökohtaisesti hyödyllistä kaikkien toimijoiden kannalta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
1.2.1 EU-säädöksen valmistelu	4
1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu	5
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	5
3 Nykytila ja sen arviointi.....	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	8
4.1.1 Lelut	9
4.1.2 Kuluttajien käyttöön tarkoitetut koneet.....	9
4.1.3 Mittauslaitteet.....	10
4.1.4 Kaasulaitteet.....	10
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	11
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset yritysten toimintaan	11
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	12
4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	12
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	13
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	13
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....	16
5.2.1 Ruotsi	16
5.2.2 Tanska	16
5.2.3 Viro	17
5.2.4 Saksa	17
6 Lausuntopalaute	17
7 Säännöskohtaiset perustelut	19
7.1 Laki lelujen turvallisuudesta	19
7.2 Kuluttajaturvallisuuslaki	28
7.3 Mittauslaitelaki.....	30
7.4 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta.....	39
7.5 Kaasulaitelaki.....	39
8 Lakia alemman asteinen sääntely	43
9 Voimaantulo	43
10 Suhde muihin esityksiin.....	43
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	44
LAKIEHDOTUKSET	48
1. Laki lelujen turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta.....	48
2. Laki kuluttajaturvallisuuslain muuttamisesta.....	51
3. Laki mittauslaitelain muuttamisesta.....	52
4. Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	55
5. Laki kaasulaitelain 9 ja 12 §:n muuttamisesta	56
LIITE	58
RINNAKKAISTEKSTIT	58

1. Laki lelujen turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta.....	58
2. Laki kuluttajaturvallisuuslain muuttamisesta.....	63
3. Laki mittauslaitelain muuttamisesta.....	65
4. Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	70
5. Laki kaasulaitelain 9 ja 12 §:n muuttamisesta	72

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Esityksen valmisteluun on johtanut täydentävää kansallista sääntelyä edellyttävä markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1020, jäljempänä *markkinavalvonta-asetus*. Markkinavalvontaa koskevaa sääntelyä on yhdenmukaistettu EU-tasolla markkinavalvonta-asetuksella, joka koskee yli 70 EU:n tuotesäädöksen markkinavalvontaa. Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi tarvitaan kansallista täydentävää sääntelyä esimerkiksi markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksista sekä markkinavalvonta-asetuksen edellyttämistä seuraamuksista.

Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanoa on tehty vaiheittain. Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*, sääntely on mukautettu vastaamaan markkinavalvonta-asetuksen vaatimuksia. Markkinavalvontalaki on horisontaalinen markkinavalvontaa koskeva laki, jonka soveltamisalaan on myös lisätty useita tuotesektoreita eri hallinnonaloilta. Markkinavalvontalaki kattaa suuren osan niistä tuotesektoreista, joihin sovelletaan markkinavalvonta-asetusta. Markkinavalvonta-asetuksesta johtuvia muutoksia markkinavalvontalakiin on esitetty muun muassa hallituksen esityksellä HE 139/2021 vp.

Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi tarvittavaa kansallista täydentävää sääntelyä on tarpeen antaa myös lelujen, kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden, mittauslaitteiden ja kaasulaitteiden tuotesektoreilla. Täydentävää sääntelyä näiden tuotesektorien osalta ehdotetaan tässä esityksessä. Myös näiden tuotesektorien osalta on tarkoitus hyödyntää horisontaalista markkinavalvontalakia. Mittauslaitelaki (707/2011) ja kaasulaitelaki (502/2018) kuuluvat jo markkinavalvontalain soveltamisalaan, mutta niiden osalta tässä yhteydessä esitetään markkinavalvonta-asetuksen edellyttämää seuraamussääntelyä.

1.2 Valmistelu

1.2.1 EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio antoi 19.12.2017 ehdotuksen markkinavalvonta-asetukseksi (KOM(2017) 795 lopullinen). Asetusehdotus oli osa niin kutsuttua tavarapakettia, joka sisälsi myös ehdotuksen vastavuoroisen tunnustamisen asetukseksi (KOM (2017) 796 lopullinen). Paketti sisälsi myös komission tiedonannon Tavaramarkkinoiden säädöspaketti: lujitetaan luottamusta sisämarkkinoihin (KOM (2017) 787 lopullinen) sekä kaksi komission kertomusta. Aloitteet olivat osa komission sisämarkkinastrategian (KOM (2015) 550 lopullinen) toimeenpanoa.

Ehdotukseen markkinavalvonta-asetukseksi liittyi komission vaikutusten arviointi (SWD (2017) 466 final) sekä tiivistelmä vaikutusten arvioinnista (SWD (2017) 467 final). Ehdotuksella arvioitiin olevan useita positiivisia vaikutuksia. Ehdotuksella arvioitiin kehitettävän ja tehostettavan EU:n markkinavalvontasääntelyä edistäen näin tuotteiden vaatimustenmukaisuutta sisämarkkinoilla, sisämarkkinoiden häiriötöntä toimintaa ja luottamusta sisämarkkinoiden toimivuuteen.

Komission markkinavalvonta-asetusta koskevan ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä aloitettiin tammikuussa 2018. Asetusehdotusta käsiteltiin neuvoston teknisen harmonisaation

työryhmässä. Euroopan unionin neuvosto ja parlamentti hyväksyivät markkinavalvonta-asetuksen kesäkuussa 2019.

Komission ehdotuksia koskeva U-kirjelmäluonnos valmisteltiin työ- ja elinkeinoministeriössä ja sitä käsiteltiin EU-asioiden komitean alaisen EU8-jaoston (sisämarkkinajaosto) kokouksessa 14.2.2018. Ennen kokousta kirjelmäluonnos oli kommentoitavana useilla tuotesääntelyn ja markkinavalvonnan kannalta keskeisillä sidosryhmillä. Markkinavalvonta-asetusehdotuksesta annettiin eduskunnalle valtioneuvoston kirjelmä (U 12/2018 vp) maaliskuussa 2018. Talousvaliokunnan lausunto (TaVL 12/2018 vp) suurelle valiokunnalle valmistui 3.4.2018. Talousvaliokunnan lausunnon mukainen eduskunnan kanta hyväksyttiin suuressa valiokunnassa 6.4.2018.

Suomi pääosin kannatti asetusehdotusta ja piti sen tavoitteita hyvin perusteltuina. Suomi piti kannatettavana asetusehdotuksen pyrkimyksiä edistää eri tavoin sitä, että markkinoille saatettavat tuotteet ovat vaatimustenmukaisia. Suomi piti hyvänä asetusehdotuksen lähestymistapaa, jonka arvioitiin mahdollistavan sen, että kansallisten valvontaviranomaisten olisi mahdollista toimia resurssiensa puitteissa tarkoituksenmukaisesti katsomallaan tavalla. Suomi piti tärkeänä sitä, etteivät asetuksessa tarkoitetut menettelyt tosiasiasa muodosta tarpeetonta hallinnollista tai muuta taakkaa viranomaisille, valvonnan kohteille tai muille toiminnanharjoittajille. Asetusehdotukseen sisältyvien toimivaltuuksien osalta Suomi piti tärkeänä, että toimivaltuuksien käyttö ei olisi ongelmallista perustuslain säännösten kanssa esimerkiksi kotirauhan piiriin ulottavien tarkastusten osalta. Myös toimivaltuuksien oikeasuhtaisuus, tarkoituksenmukaisuus ja käytännön toteutettavuus nähtiin tärkeinä varmistaa.

1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi 14.4.2022 lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Suomenkielisen lausuntopyynnön lausuntoaika asiassa oli 14.4.–27.5.2022 ja ruotsinkielisen lausuntopyynnön lausuntoaika 10.5.2022 –21.6.2022. Esitysluonnos oli saatavilla julkishallinnon lausuntopalvelussa (lausuntopalvelu.fi), jossa lausuntoja voivat antaa kaikki organisaatiot ja kansalaiset. Lausunnon saattoi toimittaa myös työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamoon. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hankehaku> tunnuksesta TEM007:00/2022.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Markkinavalvonta-asetus on soveltamisalaltaan laaja ja horisontaalinen eri tuoteryhmien markkinavalvontaa koskeva säädös. Lisäksi asetuksessa säädetään ulkorajavalvonnasta sekä asetetaan joitain velvoitteita talouden toimijoille. Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluu yli 70 eri EU:n tuotesäädöstä.

Markkinavalvonta-asetuksen tavoitteena on parantaa sisämarkkinoiden toimintaa tehostamalla asetuksen soveltamisalaan kuuluvan unionin yhdenmukaistamislainsäädännön soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaa. Tällä pyritään varmistamaan, että unionin markkinoilla asetetaan saataville ainoastaan vaatimustenmukaisia tuotteita ja varmistetaan siten muun muassa terveyden ja turvallisuuden suojelun, kuluttajansuojan ja ympäristönsuojelun korkea taso. Samalla varmistetaan tuotteiden vapaata liikkuvuutta unionissa. Asetuksessa säädetään näiden tavoitteiden saavuttamiseksi muun muassa tietyistä talouden toimijoiden velvollisuuksista, markkinavalvontaviranomaisten vähimmäistoimivaltuuksista, rajat ylittävistä yhteistyöstä valvontaviranomaisten kesken sekä yhteistyöstä tulliviranomaisten kanssa.

Markkinavalvonta-asetuksen I lukuun kuuluu yleiset säännökset, eli muun muassa säännökset asetuksen soveltamisalasta. Asetuksen II lukuun sisältyy talouden toimijoiden velvoitteita koskevat säännökset. Asetuksen 4 artiklassa asetetaan tuotteen EU-alueen markkinoille saattamisen edellytykseksi se, että tuotteelle on nimetty EU-alueelle sijoittautunut talouden toimija, joka vastaa tietyistä tuotteen vaatimustenmukaisuuteen liittyvistä tehtävistä ja johon markkinavalvontaviranomainen voi kohdistaa tiettyjä toimenpiteitä. Lisäksi samaan lukuun sisältyy esimerkiksi säännökset talouden toimijoiden velvollisuudesta tehdä yhteistyötä markkinavalvontaviranomaisten kanssa. Asetuksen III luvussa säädetään talouden toimijoille annettavasta avusta ja yhteistyöstä heidän kanssaan. Asetuksen IV luvussa säädetään markkinavalvontaa koskevista organisatorisista ja yleisistä vaatimuksista. Lukuun sisältyy säännöksiä muun muassa kansallisesta yhteispisteestä ja valvonnan riskiperusteisuudesta sekä kansallisista markkinavalvontastrategioista. Luvussa V säädetään markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksista ja tehtävistä. Artikla 14 sisältää kattavan luettelon markkinavalvonnassa tarvittavista toimivaltuuksista, joiden osalta jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että niiden markkinavalvontaviranomaisilla on nämä valtuudet käytettävissään. Lisäksi lukuun sisältyy sääntelyä muun muassa markkinavalvontaviranomaisten kustannusten kattamisesta, nopeasta tietojenvaihtojärjestelmästä ja unionin testauslaitoksista. Asetuksen VI luvun sääntely koskee rajat ylittävää markkinavalvontaviranomaisten keskinäistä avunantoa ja VII luvun sääntely taas ulkorajavalvonnassa käytettäviä menettelyjä. Luvussa VIII säädetään asetuksen koordinoitusta täytäntöönpanosta ja kansainvälisestä yhteistyöstä ja IX luvussa unionin rahoituksesta. Asetuksen X luvun säännökset koskevat eräiden muiden säädösten muuttamista ja loppusäännökset sisältävässä XI luvussa säädetään muun muassa seuraamuksista, komiteamenettelystä ja asetuksen voimaantulosta.

Markkinavalvonta-asetuksessa jätetään kansallista liikkumavaraa jäsenvaltioille sen suhteen, miten seuraamussääntely toteutetaan. Markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksien ollessa vähimmäistoimivaltuuksia, niistä voidaan säätää kansallisesti laajemminkin. Toimivallan käytössä on noudettava kansallista oikeutta ja turvattava erityisesti menettelyllisten oikeuksien sekä perusoikeuksien toteutuminen. Lisäksi varsinainen markkinavalvontatoiminnan järjestäminen eli viranomaisten nimeäminen ja työn organisointi toteutetaan kunkin jäsenvaltion parhaaksi katsomalla tavalla. Seuraamuksista säättäminen kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Markkinavalvontalaissa säädetään uhkasakosta ja teettämisuudesta. Sektorilaeissa säädetään rikosoikeudellisista seuraamuksista ja taloudellisista seuraamuksista.

3 Nykytila ja sen arviointi

Markkinavalvontaa koskeva sääntely on perinteisesti ollut Suomessa hajautunutta: eri hallinnonaloilla ja eri tuotesektoreilla on säädetty erikseen markkinavalvonnasta. Markkinavalvontasääntelyn yhdenmukaistaminen alkoi säädettäessä vuonna 2017 voimaan tullut horisontaalinen markkinavalvontalaki, jossa säädetään sen soveltamisalaan kuuluvien tuotesektorien osalta markkinavalvonnasta. Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon yhteydessä markkinavalvontalain soveltamisalaan on lisätty useita tuotesektoreita eri hallinnonaloilta ja markkinavalvontalaki kattaa nykyisin suuren osan markkinavalvonta-asetuksen laajan soveltamisalan tuotesektoreista. Markkinavalvonta-asetuksen edellyttämiä muutoksia markkinavalvontalakiin on esitetty aiemmin (HE 139/2021 vp) ja samassa yhteydessä on kuvattu tarkemmin markkinavalvonta-asetuksen edellyttämää kansallista markkinavalvontaa koskevaa sääntelyä hallituksen esityksen jaksossa 3 Nykytila ja sen arviointi. Markkinavalvontalaki sisältää nykyään markkinavalvonta-asetuksen edellyttämän sääntelyn valvontaviranomaisen toimivaltuuksista ja toimenpiteistä. Markkinavalvonta-asetuksen edellyttämä seuraamussääntely ei kuitenkaan sisälly markkinavalvontalakiin vaan seuraamuksista säädetään kullakin tuotesektorilla erikseen.

Lelujen turvallisuudesta annetussa laissa säädetään leluille asetetuista vaatimuksista ja sillä on täytäntöönpantu lelujen turvallisuudesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi

2009/48/EY (jäljempänä *leludirektiivi*). Leluina pidetään tietyin poikkeuksin tuotteita, jotka on suunniteltu tai tarkoitettu käytettäväksi alle 14-vuotiaiden lasten leikeissä. Laissa säädetään muun muassa elinkeinonharjoittajien velvollisuuksista ja lelujen vaatimustenmukaisuudesta sekä vaatimustenmukaisuuden arvioinnista ja vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksista. Lelujen markkinavalvontaa tehdään tällä hetkellä kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) valvontaa koskevien säännösten mukaisesti. Markkinavalvontaviranomaisena toimii kuluttajaturvallisuuslain mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä tietyissä tilanteissa Tulli, minkä lisäksi Tulli toimii ulkorajavalvontaviranomaisena. Kuluttajaturvallisuuslain valvontaa koskeva sääntely ei täysin vastaa markkinavalvonta-asetuksessa edellytettyä tasoa valvonnan toimivaltuuksien ja markkinavalvonnan toimenpiteiden osalta. Lelujen vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomiseen soveltuu tällä hetkellä kuluttajaturvallisuuslain 50 §:n rangaistussäännökset sekä rikoslain 44 luvun 1 §:ssä säädetty terveysrikos silloin, kun on kyse kuluttajaturvallisuuslain nojalla annetun määräyksen vastaisesta toiminnasta.

Koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY (jäljempänä *konedirektiivi*) sääntely on täytäntöön pantu Suomessa koneiden turvallisuudesta annetulla valtioneuvoston asetuksella, joka on annettu sekä kuluttajaturvallisuuslain että eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) nojalla. Ammattikäyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovelletaan eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettua lakia ja sen osalta markkinavalvonta-asetuksen edellyttämät lakimuutokset on jo toteutettu. Ammattikäyttöön tarkoitettuja koneita koskeva sääntely on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan vastuulla. Tällä esityksellä on tarkoitus antaa markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi tarvittava kansallinen sääntely kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta. Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovelletaan kuluttajaturvallisuuslain valvontaa koskevia säännöksiä ja valvontaviranomaisina toimivat Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä Tulli. Kuten edellä lelujen osalta on todettu, kuluttajaturvallisuuslain valvontaa koskeva sääntely ei täysin vastaa markkinavalvonta-asetuksen vaatimuksia. Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta talouden toimijan velvoitteiden rikkomustapauksiin soveltuu kuluttajaturvallisuuslain 50 §:n rangaistussäännökset, minkä lisäksi rikoslain 44 luvun 1 §:ssä säädetty terveysrikos soveltuu tiettyihin tekoihin, jotka ovat kuluttajaturvallisuuslain nojalla annetun säädöksen tai määräyksen vastaisia.

Mittauslaitelaisissa säädetään mittauslaitteille ja –menetelmille asetettavista vaatimuksista ja niiden varmentamiseen liittyvistä toimenpiteistä. Lisäksi laissa säädetään pakattujen tuotteiden ja valmispakkausten sisällön määrästä sekä mitta-astiapullojen tilavuuden määrittämisen varmentamisesta. Mittauslaitelaisissa asetetaan vaatimuksia tuotteille, jotka on asetettu saataville markkinoilla. Tuotteiden vaatimustenmukaisuuden valvontaan sovelletaan markkinavalvontalakia. Lisäksi mittauslaitelaisissa asetetaan vaatimuksia mittauslaitteiden käytölle. Mittauslaitteiden käyttöä koskevien vaatimusten valvontaan sovelletaan mittauslaitelain valvontaa koskevia säännöksiä. Mittauslaitelakiin sisältyy myös sääntelyä muun muassa mittauslaitteiden huollosta, tarkastuslaitoksista ja ilmoitetuista laitoksista. Mittauslaitelalla ja sen nojalla annetuilla säädöksillä on pantu täytäntöön useita markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvia EU-säädöksiä, joita ovat: muiden kuin automaattisten vaakojen asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/31/EU (jäljempänä *vaakadirektiivi*), mittauslaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskeva jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/32/EU (jäljempänä *mittauslaitedirektiivi*), mitta-astioina käytettäviä pulloja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettu neuvoston direktiivi 75/107/ETY (jäljempänä *mitta-astiapullodirektiivi*), tiettyjen tuotteiden pakkaamista valmispakkauksiin painon tai tilavuuden mukaan tapahtuvaa täyttöä koskevan

jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettu neuvoston direktiivi 76/211/ETY (jäljempänä *valmispakkausdirektiivi*) sekä valmiiksi pakattujen tuotteiden nimellismääristä sekä neuvoston direktiivien 75/106/ETY ja 80/232/ETY kumoamisesta ja neuvoston direktiivin 76/211/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/45/EY.

Kaasulaitelaisissa säädetään kaasulaitteiden ja niiden varusteiden sekä niihin liitettävien käyttötarvikkeiden vaatimustenmukaisuudesta ja valvonnasta. Kaasulaitelain mukaisten tuotteiden markkinavalvontaan sovelletaan markkinavalvontalakia. Kaasulaitelailta on annettu kansallista täydentävää sääntelyä, joka on tarpeen kaasumaisia polttoaineita polttavista laitteista ja direktiivin 2009/142/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/426 (jäljempänä *kaasulaiteasetus*) soveltamisen tueksi.

Mittauslaitelaki ja kaasulaitelaki kuuluvat markkinavalvontalain soveltamisalaan, joten markkinavalvonta-asetuksen edellyttämä kansallinen täydentävä sääntely markkinavalvonnan toimivaltuuksista ja toimenpiteistä on jo voimassa. Sen sijaan mittauslaitelain ja kaasulaitelain seuraamuksia koskeva sääntely ei täytä EU-lainsäädännön asettamia vaatimuksia. Markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklaa sovelletaan kaasulaiteasetuksen, vaakadirektiivin ja mittauslaitedirektiivin soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin. Markkinavalvonta-asetuksen 41 artikla edellyttää siten seuraamussääntelyä kyseisillä sektoreilla asetuksen 4 artiklan velvoitteiden rikkomisesta. Lisäksi markkinavalvonta-asetus edellyttää seuraamussääntelyä sen liitteessä II lueteltujen säädösten velvoitteiden rikkomisesta. Mittauslaitelailta implementoiduista EU-säädöksistä tuohon listaan kuuluvat mitta-astiapulodirektiivi, valmispakkausdirektiivi sekä valmiiksi pakattujen tuotteiden nimellismääristä sekä neuvoston direktiivien 75/106/ETY ja 80/232/ETY kumoamisesta ja neuvoston direktiivin 76/211/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/45/EY.

Mittauslaitedirektiivin 49 artiklassa edellytetään jäsenvaltioiden säätävän direktiivin velvoitteiden rikkomisen seuraamuksista, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Vastaava säännös sisältyy myös vaakadirektiivin 42 artiklaan. Mittauslaitelain rangaistussäännökset eivät tällä hetkellä sovellu mittauslaitedirektiivin ja vaakadirektiivin vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomustapauksiin, sillä kyseisten velvoitteiden valvontaan sovelletaan markkinavalvontalakia. Mittauslaitelain 49 §:n 1 momentin mukaan mittasäännösten rikkomisesta tuomitaan se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo mittauslaitelain 41–44 §:n mukaista valvontaviranomaisen antamaa kieltoa tai määräystä. Rangaistussäännös siis soveltuu mittauslaitelain mukaiseen mittauslaitteiden käyttöön, jonka valvontaan sovelletaan mittauslaitelakia, mutta ei mittauslaitelain mukaiseen mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuuteen, jonka valvontaan sovelletaan markkinavalvontalakia. Tämän johdosta myös mittauslaitedirektiivin ja vaakadirektiivin vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomisen osalta seuraamussääntelyä on tarpeen päivittää.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksellä ehdotetaan annettavan kansallinen täydentävä sääntely, joka on tarpeen markkinavalvonta-asetuksen soveltamiseksi lelujen, kuluttajakäyttöisten koneiden, mittauslaitteiden sekä kaasulaitteiden tuotesektoreilla. Markkinavalvonta-asetuksen edellyttämä kansallinen sääntely koskee pääasiassa markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksia ja markkinavalvonnan toimenpiteitä sekä tuotteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomisen seuraamuksia. Markkinavalvontaa koskevan sääntelyn muutosten johdosta on tietyiltä osin päivitettävä myös seuraamussääntelyä siltä osin, kuin leلودirektiivi, mittauslaitedirektiivi ja vaakadirektiivi edellyttävät jäsenvaltioilta sääntelyä seuraamuksista.

Tässä yhteydessä lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin, mittauslaitelakiin ja kaasulaitelakiin ehdotettavien rangaistussäännösten osalta rikkomustapauksissa periaatteena on, että ensisijaisesti käytetään valvontakeinoja ja hallinnollisia pakkokeinoja ja lain mukaisiin sakkorangaistuksiin turvaututtisiin vain vakavimmissa rikkomustapauksissa. Vastaavaa periaatetta olisi perusteltua käyttää myös talouden toimijan rikkoessa tässä yhteydessä rangaistavaksi esitettyjä velvoitteita. Ehdotettavassa sääntelyssä tämä on huomioitu rajaamalla vähäiset teot kokonaan rangaistusvastuun ulkopuolelle sekä esittämällä rangaistussäännösten yhteyteen toimenpiteistä luopumista koskevaa erityissääntelyä. Valvontaviranomaisen valvontakeinoista ja hallinnollisista pakkokeinoista näiden tuotteiden valvonnassa mittauslaitteiden ja kaasulaitteiden osalta säädetään ja myös lelujen osalta jatkossa säädettäisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa. Myös tähän mennessä näillä tuotesektoreilla vastaavissa rikkomustapauksissa on käytetty hallinnollisia pakkokeinoja ja muita valvontakeinoja. Rangaistussäännösten merkityksen onkin nähtävä olevan ensi sijassa ennaltaehkäisevä ja varoittava.

4.1.1 Lelut

Lelujen markkinavalvontaan ehdotetaan jatkossa sovellettavan markkinavalvontalakia. Lelujen turvallisuudesta annettu laki ehdotetaan lisättävän markkinavalvontalain soveltamisalaan. Samalla ehdotetaan kumottavan lelujen turvallisuudesta annetusta laista sellainen markkinavalvontaa koskeva sääntely, joka olisi jatkossa päällekkäistä markkinavalvontalain sääntelyn kanssa. Lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättävän informatiiviset viittaukset markkinavalvontalakiin ja markkinavalvonta-asetukseen aiempien kuluttajaturvallisuuslakiin kohdistuneiden viittausten tilalle. Markkinavalvonta-asetus jättää jäsenvaltioiden toimivaltaan nimetä markkinavalvontaviranomaiset ja päättää näiden välisestä työnjaosta. Markkinavalvontalain sääntelyn mukaisesti lelujen markkinavalvonnasta vastaavana viranomaisena jatkaisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, joka toimii nykyisinkin lelujen osalta markkinavalvontaviranomaisena. Lisäksi lelujen turvallisuudesta annetussa laissa ehdotetaan säädettävän jatkossa Tullin roolista markkinavalvontaviranomaisena eräissä tilanteissa. Sääntely vastaisi Tullin roolin osalta nykytilaa.

Lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättävän myös uusi rangaistussäännöksiä koskeva pykälä, sillä kuluttajaturvallisuuslain 50 §:n ja rikoslain 44 luvun 1 §:n rangaistussäännökset eivät enää jatkossa soveltuisi lelusektorilla, kun lelujen markkinavalvontaa ei jatkossa tehtäisi kuluttajaturvallisuuslain mukaisesti. Uudet rangaistussäännökset ovat tarpeen paitsi lelundirektiivin ja markkinavalvonta-asetuksen seuraamussääntelyä edellyttävien säännösten vuoksi, myös niiden ennaltaehkäisevän ja varoittavan vaikutuksen vuoksi. Lelujen turvallisuudesta annetun lain velvoitteilla suojataan erityisen haavoittuvaa kuluttajaryhmää mahdollisesti hyvin vakavilta riskeiltä, jotka voivat kohdistua esimerkiksi lasten henkeen ja terveyteen.

4.1.2 Kuluttajien käyttöön tarkoitettut koneet

Kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotetaan lisättävän aiemmin kumotun 26 §:n tilalle uusi pykälä, joka koskisi kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaa. Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovelletaan kuluttajaturvallisuuslain säännöksiä. Markkinavalvonta-asetus edellyttää tietyiltä osin, että markkinavalvontaviranomaisen käytössä on kuluttajaturvallisuuslain toimivaltuuksia laajemmat toimivaltuudet. Ensinnäkin kaikkien kuluttajakäyttöisten koneiden osalta kuluttajaturvallisuuslain sääntelystä puuttuu markkinavalvonta-asetuksessa edellytetyt toimivaltuudet saada tietoja verkkosivustojen omistajista, hankkia tuotenäytteitä valehenkilöllisyyden turvin sekä rajoittaa pääsyä verkkorajapintaan tai poistaa sisältöä verkkorajapinnalta. Näistä toimivaltuuksista säädetään markkinavalvontalaissa, joten pykälään ehdotetaan viittausta markkinavalvontalain kyseisiin säännöksiin.

Lisäksi markkinavalvonta-asetus edellyttää, että markkinavalvontaviranomaisella on käytössään toimivaltuuksia, joilla voidaan puuttua vaatimustenvastaisuustapauksiin myös silloin, kun kyse on sellaisesta muodollisesta vaatimustenvastaisuudesta, joka ei suoraan aiheuta vaaraa. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi erilaiset ohjeiden, merkintöjen tai muiden asiakirjojen puutteet. Kuluttajaturvallisuuslain 6 luvun toimivaltuuksien käyttö on mahdollista vain silloin, kun tuotteesta aiheutuu vaaraa. Tämän vuoksi kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta ehdotetaan, että markkinavalvontalain vastaavia toimivaltuuksia sovellettaisiin jatkossa silloin, kun tuote on vaatimustenvastainen, mutta kyseinen vaatimustenvastaisuus ei aiheuta kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetulla tavalla vaaraa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisäksi säännöstä, jonka mukaan markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan velvoitteiden valvontaan kuluttajakäyttöisten koneiden osalta sovellettaisiin samoja toimivaltuuksia, kuin muidenkin kuluttajakäyttöisiä koneita koskevien velvoitteiden valvontaan.

4.1.3 Mittauslaitteet

Mittauslaitelakiin ehdotetaan uusia säännöksiä valmispakkausten osalta pakkaajan tai maahantuojan vastuusta sekä mitta-astiapullojen osalta valmistajan vastuusta. Vastaavat säännökset sisältyvät nykyisin mittauslaitelain nojalla annettuun alemman asteiseen sääntelyyn, mutta tässä yhteydessä velvoitteet ehdotetaan sisällytettäväksi mittauslaitelakiin. Voimassa olevat velvoitteet eivät siis muuttuisi, vaikka säädöstasoa ehdotetaan muutettavaksi. Mittauslaitelakiin ehdotetaan myös selventävä säännös siitä, että mittauslaitelain valvontaa koskevaa sääntelyä ei sovelleta mittauslaitteiden markkinavalvontaan 36 §:ssä säädettyä tarkastusoikeutta lukuun ottamatta. Mittauslaitteiden markkinavalvontaan sovelletaan markkinavalvontalakia, jonka soveltamisalaan mittauslaitelaki kuuluu. Mittauslaitelain valvontaa koskevia säännöksiä sovelletaan mittauslaitteiden käytön valvontaan.

Mittauslaitelain rangaistussäännöksiä koskevaa pykälää ehdotetaan myös täydennettävän mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomisen seuraamusten osalta. Täydennys on tarpeen, sillä mittauslaitelain rangaistussäännökset eivät sovellu mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskeviin rikkomuksiin nykyisin, sillä mittauslaitteiden markkinavalvontaan ei sovelleta mittauslaitelain valvontaa koskevia säännöksiä. Rangaistussäännösten täydentäminen on tarpeen mittauslaiteladirektiivissä, vaakadirektiivissä ja markkinavalvonta-asetuksessa edellytetyn seuraamussääntelyn täytäntöönpanon varmistamiseksi sekä mittauslaitelain vaatimuksilla suojattavien arvojen, kuten kuluttajansuojan sekä kaupankäynnin luotettavuuden turvaamiseksi.

4.1.4 Kaasulaitteet

Kaasulaitelain rangaistussäännöksiä koskevaa 12 §:ää ehdotetaan täydennettävän markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden rikkomisen osalta. Markkinavalvonta-asetus edellyttää jäsenmaita säätämään seuraamuksista, jotka koskevat markkinavalvonta-asetuksessa säädettyjen velvoitteiden rikkomista, minkä johdosta kaasulaitelain rangaistussäännöksiä on tarpeen täydentää.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset yritysten toimintaan

Suomessa markkinavalvonta on jo nykyään hyvällä tasolla. Uusi markkinavalvonta-asetus vaikuttaa ennen kaikkea kolmansista maista ja verkkokaupan välityksellä markkinoitujen tuotteiden markkinavalvontaan. Osa tässä yhteydessä esitettävästä uudesta sääntelystä lelujen ja kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden sektoreilla koskee markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksia ja velvollisuuksia, ja tällaisen sääntelyn vaikutukset muuhun kuin viranomais-toimintaan ovat rajalliset.

Valvontaviranomaisten toimivaltuuksia koskevilla säännöksillä arvioidaan kuitenkin olevan joitain välillisiä vaikutuksia myös talouden toimijoihin. Talouden toimijoita ovat sektorista riippuen yleensä tuotteen valmistaja, maahantuojaja, jakelija, valmistajan valtuuttama edustaja sekä jakelupalvelujen tarjoaja. Talouden toimijoille, jotka ovat pääosin yrityksiä, saattaa syntyä kustannuksia uuteen sääntelyyn perehtymisestä. Näiden kustannusten ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä, sillä markkinavalvontaan ja tuotteiden vaatimustenmukaisuuteen liittyvään sääntelyyn esitettävät muutokset eivät yleisiltä periaatteiltaan eroa merkittävästi voimassa olevasta sääntelystä. Lelujen ja koneiden markkinavalvontaa tehdään jo nykyisin pitkälti samoilla periaatteilla, joita sovellettaisiin jatkossakin. Muita kustannuksia uuteen sääntelyyn sopeutumisesta ei arvioida talouden toimijoille aiheutuvan. Talouden toimijoihin ei kohdistu ehdotettujen muutosten myötä uusia vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen liittyviä velvollisuuksia.

Talouden toimijoiden tarkkaa määrää esityksessä mukana olevilla tuotesektoreilla on vaikea arvioida. Lelujen osalta isoimpia toimijoita, jotka ovat lähinnä valmistajia tai maahantuojia, voidaan arvioida olevan Suomessa muutamia kymmeniä. Kun otetaan huomioon myös kaikki lelujen kaupassa jakelijoina toimivat yritykset, talouden toimijoita voidaan arvioida olevan Suomessa satoja. Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden valmistajia Suomessa on hyvin rajallisesti. Sen sijaan maahantuojia ja jakelijoita on enemmän, ja sellaisina voivat toimia esimerkiksi kauppaketjujen hankintaorganisaatiot, tukkuliikkeet ja vähittäismyyntiliikkeet. Tyypillisiä kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita ovat esimerkiksi kodin rakentamiseen tai remontointiin ja puutarhanhoitoon tarkoitettut koneet. Monilla toimijoilla on valikoimissaan sekä ammatikäyttöön että kuluttajakäyttöön tarkoitettuja koneita. Mittauslaitteiden osalta talouden toimijoita ovat esimerkiksi kaikki liikkeet, joilla on myynnissä esimerkiksi vaakoja, sähköenergiamittareita tai vesimittareita. Mittauslaitesektorillakin talouden toimijoita voidaan arvioida olevan Suomessa satoja. Suomessa ei ole merkittävää kaasulaitteiden valmistusta. Kaasulaitteiden osalta maahantuojina ja jakelijoina voivat toimia esimerkiksi hankintaorganisaatiot, tukkuliikkeet tai vähittäismyyntiliikkeet. Yleisimmin kaasulaitteet ovat osa päivittäistavara-kaupan piha- tai vapaa-ajanaston tai rautakaupan tuotevalikoimaa. Tämä johtuu pitkälti siitä, että kaasulaitteiden käyttö Suomessa keskittyy vapaa-aikaan ja sen mukaisiin sovelluksiin mökki-, matkailuajoneuvo- ja veneilykäytössä.

Yleisesti ottaen kansallisen markkinavalvontasääntelyn yhdenmukaistaminen ja markkinavalvontaviranomaisten välisen yhteistyön sekä toimivaltuuksien tehostaminen parantavat markkinavalvonnan laatua Suomessa. Sääntelyn selkeys ja tehokas toimeenpano voi vähentää vaatimustenvastaisuustilanteita ja sitä kautta mahdollisesti ehkäisee vaatimustenvastaisuustilanteista syntyviä kustannuksia. Yhdenmukaistetun sääntelyn voidaan myös jossain määrin arvioida keventävän yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa sekä edistävän oikeusvarmuutta.

Tässä yhteydessä esitettävällä rangaistussääntelyllä voidaan arvioida olevan välillisiä taloudellisia vaikutuksia niille talouden toimijoille, jotka eivät noudata soveltuva sääntelyä. Käytän-

nössä rangaistussäännöksiä sovelletaan vain vakavimmissa rikkomustapauksissa, joten rangaistussäännösten merkityksen on nähtävä olevan ensi sijassa ennaltaehkäisevä. Esityksessä ehdotetaan myös seuraamussääntelyä markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan velvoitteiden rikkomisesta. Talouden toimijoille markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa asetetuilla velvollisuuksilla ja niiden tehokkaalla toimeenpanolla voidaan arvioida olevan myös positiivisia vaikutuksia, sillä ne tasapuolistavat kilpailunedellytyksiä Suomeen ja EU-alueen ulkopuolelle sijoittautuneiden toimijoiden välillä, kun samat vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskevat velvollisuudet pätevät molempiin markkinavalvonta-asetuksen soveltuessa.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Kaikkien tässä esityksessä mukana olevien tuotesektorien osalta markkina- ja ulkorajavalvontaviranomaisina toimivat Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä Tulli. Molemmat viranomaiset soveltavat jo nykyisin markkinavalvonta-asetusta sekä markkinavalvontalakia valvonnassa useilla tuotesektoreilla. Tässä yhteydessä esitetty viranomaisen toimivaltuuksia koskeva sääntely ei siis ole täysin uutta kummallekaan viranomaiselle. Tästä huolimatta uusien käytäntöjen luomiseen sekä sääntelyyn perehtymiseen myös tässä esityksessä mukana olevien tuotesektorien osalta voidaan arvioida kuluvan resursseja sääntelyn tullessa voimaan. Olemassa olevasta soveltamiskokemuksesta ja käytännöistä muilla tuotesektoreilla voidaan arvioida olevan apua uuteen sääntelyyn perehtymisessä.

Lelujen ja kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden sektoreilla markkinavalvontaviranomaisten käyttöön tulisi tässä ehdotetun sääntelyn johdosta uusia markkinavalvonta-asetuksen edellyttämiä toimivaltuuksia, kuten valehenkilöllisyyden käytön mahdollisuus tuotenäytteitä hankittaessa ja verkossa myytävien tuotteiden osalta mahdollisuus vaatia esimerkiksi sisältöä poistettavaksi verkkorajapinnalta. Uusien toimivaltuuksien käyttöönoton ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä lisäresurssitarpeita, mutta niiden käyttöönotto edellyttää erityisesti alkuvaiheessa henkilökunnan perehdyttämistä ja uusien toimintamallien luomista. Viranomaisten tietoteknisen osaamisen lisäksi toimivaltuuksien käyttö edellyttää tarkoitukseen sopivaa IT-välineistöä. Viranomaisten työmäärän voidaan siten arvioida jossain määrin lisääntyvän uusien toimivaltuuksien käyttöönoton yhteydessä.

4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä voidaan arvioida olevan yhteiskunnallisia vaikutuksia, joista merkittävin on yleisten etujen tehostunut suojelu. Ehdotettujen muutosten myötä voidaan entistä paremmin ehkäistä ihmisen henkeä ja terveyttä, yleistä turvallisuutta, kuluttajansuojaa sekä avointa ja reilua kaupankäyntiä vaarantavien tuotteiden tarjontaa markkinoilla. Lisäksi valvonnan tehostuminen edesauttaa riskienhallintaa, reilua kilpailua sekä ennakkollista puuttumista mahdollisiin vaatimustenvastaisuustapauksiin.

Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon voidaan arvioida johtavan kuluttajansuojan tason nousuun EU:ssa, mikä on myös suomalaisten kuluttajien eduksi. Esimerkiksi tilanteissa, joissa tuote tilataan internetin välityksellä kolmannelle maasta Suomessa sijaitsevalle loppukäyttäjälle, kyseisen talouden toimijan tulee voida osoittaa sen vaatimustenmukaisuus markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan mukaisesti. Lisäksi 4 artiklassa tarkoitettujen talouden toimijan nimen, rekisteröidyn tuotenimen tai tavaramerkin sekä yhteystietojen on käytävä ilmi tuotteesta, sen pakkauksesta taikka mukana olevasta asiakirjasta. Tämän voidaan arvioida edistävän paitsi kuluttajansuojaa ja kuluttajien tiedonsaantia, myös yleisesti tuotteen jäljitettävyyttä globaalissa tavaraketjussa. Kokonaisuudessaan asetus tehostaa ja sujuvoittaa edelleen sisämarkkinoiden toimintaa sekä tuotteiden loppukäyttäjien, kuluttajien ja työntekijöiden suojelua EU:ssa.

Markkinavalvonta-asetukseen, leludirektiiviin, mittauslaitedirektiiviin ja vaakadirektiiviin sisältyy velvoite jäsenmaille säätää kansallisesti EU-sääntelyn velvoitteiden rikkomisen seuraamuksista. Uutta seuraamussääntelyä markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan velvoitteiden rikkomiseen liittyen on tässä yhteydessä tarpeen esittää lelujen, mittauslaitteiden ja kaasulaitteiden osalta. Lisäksi markkinavalvonta-asetuksen liitteessä II mainittujen säädösten osalta on tarpeen esittää täydentävää seuraamussääntelyä mittauslaitelakiin valmispakkausten ja mitta-astiapullojen osalta. Kun lelulain ja mittauslaitelain rangaistussäännösten rakenteet päivitetään edellä kuvatusti vastaamaan markkinavalvonta-asetuksen vaatimuksia, on samalla tarpeen myös varmistaa, että seuraamussääntely vastaa myös leludirektiivin, mittauslaitedirektiivin ja vaakadirektiivin vaatimuksia sekä täyttää kansalliset rangaistussääntelyltä edellytettävät vaatimukset. Näistä syistä lelulain ja mittauslaitelain rangaistussäännöksiä esitetään tässä yhteydessä päivitettävän myös hieman laajemmin.

Edellä kuvatulla seuraamussääntelyllä sekä markkinavalvontaviranomaisten tehostetuilla toimivaltuuksilla voidaan arvioida olevan varoittava vaikutus, joka kannustaa talouden toimijoita vaatimustenmukaisuuden varmistamiseen ja lainmukaiseen toimintaan. Näin voidaan vähentää vaatimustenvastaisuustilanteita ja niistä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia esimerkiksi ihmisten terveydelle, omaisuudelle ja kuluttajansuojalle. Mitä tulee seuraamusten asettamiseen sekä markkinavalvontaviranomaisten toimivallan käyttöön, on tärkeää, että suhteellisuusperiaatetta ja yleisiä perusoikeuksien rajoitusedellytyksiä kunnioitetaan. Markkinavalvontaviranomaisten on arvioitava tapauskohtaisesti, että käsillä olevan yleisiin etuihin kohdistuvan riskin vakavuus on oikeassa suhteessa valittuun toimenpiteeseen nähden eikä toimenpide rajoita perusoikeuksia enemmän kuin se on välttämätöntä. Myös talouden toimijoiden menettelylliset oikeudet on turvattava.

Esitettävät rangaistussäännökset erityisesti lelujen ja mittauslaitteiden sektoreilla toteuttavat voimassa olevaa sääntelyä paremmin rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sisältyvää lain täsmällisyyteen kohdistuvaa erityistä vaatimusta. Kyseisen vaatimuksen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä siten, että lain sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko tai laiminlyönti rangaistavaa. Voimassa olevassa sääntelyssä näillä tuotesektoreilla rangaistavaksi on säädetty viranomaisen kiellon tai määräyksen rikkominen. Voimassa olevasta sääntelystä ei siten ole ennakoitavissa, mitkä teot voivat johtaa tunnusmerkistön täyttymiseen. Tässä yhteydessä esitettävien rangaistussäännösten täsmällisyyteen ja tarkkarajaisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota siten, että sanamuodon perusteella on pääteltävissä, mitkä teot täyttävät tunnusmerkistön. Valmistelussa on siis kiinnitetty huomiota siihen, että viittauksia sisältäviin rangaistussäännöksiin sisältyvien valtuusketjujen tulee olla täsmällisiä, rangaistavuuden edellytykset ilmaisevien aineellisten säännösten tulee olla kirjoitettu rangaistussäännöksiltä vaaditulla tarkkuudella ja nämä säännökset käsittävästä normistosta tulee käydä ilmi myös niiden rikkomisen rangaistavuus. Lisäksi on kiinnitetty huomiota siihen, että kriminalisoinnin sisältävässä lain säännöksessä on asiallinen luonnehdinta kriminalisoitavaksi tarkoitettusta teosta. Ehdotetulla sääntelyllä voidaan siten arvioida olevan positiivisia vaikutuksia rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen toteutumiselle.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Lelujen turvallisuudesta annettu laki ehdotetaan tässä yhteydessä lisättävän markkinavalvontalain soveltamisalaan. Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon edellyttämät kansalliset säädösmuutokset olisi mahdollista toteuttaa myös esimerkiksi lisäämällä tarvittavat säännökset lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin siten, ettei markkinavalvontalakia hyödynnettäisi tällä sektorilla. Valmistelun aikana tehdyn arvion mukaan markkinavalvontalaki soveltuu kuitenkin

hyvin lelujen markkinavalvontaan ja sääntelyn yhdenmukaisuus muiden tuotesektorien kanssa on hyödyllistä niin markkinavalvontaviranomaisten kuin talouden toimijoidenkin kannalta.

Lelujen turvallisuudesta annetussa laissa ehdotetaan säädettävän myös valvontaviranomaisten tehtävänjaosta markkinavalvonnassa ja tässä yhteydessä tehtävänjakoa olisi mahdollista muuttaa nykyisestä. Lelujen osalta valvontaa on suorittanut sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto että Tulli itsenäisesti kumpikin omalla toimialallaan kuluttajaturvallisuuslaissa säädetyn mukaisesti. Molemmilla viranomaisilla on myös itsenäinen päätösvalta valvontatapausten osalta. Esityksen tarkoituksena on jatkaa mainittujen viranomaisten valvontatehtäviä ja käytäntöä, koska tämä yhteistyömalli on osoittautunut mainittujen viranomaisten osaamisen ja resurssien käytön kannalta tehokkaaksi ja tarkoituksenmukaiseksi toimintatavaksi. Tässä yhteydessä ei siten esitetä muutoksia Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja Tullin väliseen tehtävänjakoon.

Tässä esityksessä ehdotetaan säädettävän uusia rangaistussäännöksiä lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin, mittauslaitelakiin ja kaasulaitelakiin. Valmistelun aikana on ollut esillä myös mahdollisuus hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöön otosta tuotesektoreilla. Arvioinnin perusteella on valmistelun aikana todettu, ettei hallinnollisten seuraamusten käyttöönotolle lakien sääntelyssä ole mahdollisuuksia tällä hetkellä. Seuraamusjärjestelmää koskeva uudistus vaatisi laajaa tarkastelua eikä sen toteutukselle ole markkinavalvonta-asetuksen kansallisten täytäntöönpanoon liittyvällä aikataululla edellytyksiä. On myös huomioitava, että voimassaolevassa sääntelyssä kyseisillä tuotesektoreilla on säädetty ainoastaan rikosoikeudellisista seuraamuksista.

Rikosoikeudellisten seuraamusten käyttö on arvioitu valmistelun aikana perustelluksi sanktioitavaksi ehdotettavan toiminnan luonteesta johtuvista syistä. Lelujen turvallisuudesta annetun lain vaatimuksilla suojataan erityisen haavoittuvaa kuluttajaryhmää mahdollisesti hyvin vakavilta henkeen ja terveyteen kohdistuvilta riskeiltä. Lasten suojelemiseksi on olennaista, että talouden toimijat noudattavat heille asetettuja vaatimuksia. Nämä vaatimukset sisältävät turvallisuusvaatimuksia lelujen fysikaalisista ja mekaanisista ominaisuuksista, syttyvyysominaisuuksista, kemiallisista ominaisuuksista, sähköominaisuuksista, hygieniasta ja radioaktiivisuudesta. Toisaalta vaatimukset koskevat myös esimerkiksi leluun liitettäviä merkintöjä tai asiakirjoja, joiden avulla kuluttajat, yritykset ja valvontaviranomaiset pystyvät arvioimaan lelun turvallisuutta. Nämä asiakirjat ja merkinnät ovat keskeisessä asemassa lelun turvallisuuden varmistamisessa. Lisäksi sääntely sisältää velvoitteita, jotka liittyvät toimenpiteisiin, joihin talouden toimijan on ryhdyttävä erilaisissa riskin tai vaaran ilmenemistilanteissa. Myös nämä toimenpiteet ovat ensisijaisen tärkeitä, jotta voidaan ehkäistä vaarallisen lelun aiheuttamia riskejä. On erittäin tärkeää, että talouden toimijat noudattavat heille asetettuja velvollisuuksia. Lakisäateisten velvoitteiden laiminlyönnillä voi olla erittäin vakavat seuraukset, minkä vuoksi on välttämätöntä varmistaa velvoitteiden mahdollisimman tehokas noudattaminen asettamalla niiden laiminlyönnille rikosoikeudellinen seuraamus. Vastaavasti myös mittauslaitteiden osalta erilaisilla mittauslaitteen ominaisuuksiin ja mittauslaitteeseen liitettäviin asiakirjoihin ja merkintöihin liittyvillä vaatimuksilla suojataan tärkeitä intressejä. Näitä ovat kuluttajansuoja, luottamus mittaus tulosten oikeellisuuteen, reilu ja avoin kaupankäynti ja tasapuoliset kilpailuolosuhteet. Mittauslaitteita käytetään tehtävissä, joissa luottamus mittaus tuloksen oikeellisuuteen on tärkeää, sillä mittaus tuloksen perusteella tehdään päätöksiä esimerkiksi hinnanmääräytymiseen tai turvallisuuteen liittyen. Vastaavasti kuin lelujen osalta, myös mittauslaitteiden osalta vaatimukset voivat liittyä itse tuotteen ominaisuuksiin, mittauslaitteeseen liitettäviin asiakirjoihin tai merkintöihin tai niihin toimenpiteisiin, joihin on ryhdyttävä, mikäli havaitaan, ettei mittauslaite ole vaatimusten mukainen. Mittauslaitteen ominaisuuksiin liittyvillä vaatimuksilla ja vaatimuksilla korjauksiin ryhtymisestä on välitön vaikutus mittauslaitelaille suojeltavien edellä kuvatujen intressien toteutumiseen. Lisäksi asiakirja- ja merkintävaatimuksilla on keskeinen asema

mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamisessa. Jotta voidaan välttää petollista toimintaa ja suojata loppukäyttäjän oikeutettua luottamusta mittauslaitteen vaatimustenmukaisuuteen sekä luotettavaa kaupankäyntiä ja tasapuolisia kilpailuolosuhteita, on välttämätöntä varmistaa velvoitteiden mahdollisimman tehokas noudattaminen asettamalla niiden laiminlyönnille rikosoikeudellinen seuraamus. Myös kaasulaitteita koskevilla vaatimuksilla on tarkoitus varmistaa laitteen turvallisuus ja suojata siten esimerkiksi ihmisten henkeä ja terveyttä sekä esimerkiksi omaisuutta mahdollisilta vahingoilta. Myös tällä sektorilla vaatimukset koskevat kaasulaitteen ominaisuuksia, asiakirjoja, merkintöjä ja muita muodollisia vaatimuksia sekä korjauksiin toimiin ryhtymistä, mikäli kaasulaitteen havaitaan olevan vaatimustenvastainen tai aiheuttavan vaaraa. Kaasulaitteiden osalta voimassa olevia rangaistussäännöksiä ei kuitenkaan tässä yhteydessä ole tarkoitus muuttaa, vaan ainoastaan lisätä rangaistussäännöksiin eräitä kohtia, jotka ovat tarpeen EU-säntelyn muutosten johdosta.

Useilla tuotesektoreilla, joilla talouden toimijoiden velvoitteita koskeva sääntely on rakenteeltaan ja sisällöltään edellä mainittujen tuotesektorien kaltaista, on voimassa saman tyyppiset rangaistussäännökset. Ehdotettu rangaistussääntely olisi johdonmukainen nykyisessä sääntely-ympäristössä, jota on kuvattu myös jaksossa 11 Suhde perustuslakiin ja säätämisympäristö.

Lelujen turvallisuudesta annetun lain osalta velvoitteiden rikkomiseen tietyissä tilanteissa soveltuu nykyisin myös rikoslain 44 luvun 1 §:n sääntely terveysrikoksesta. Tässä yhteydessä esitettävien muutosten johdosta terveysrikos ei enää jatkossa soveltuisi lelujen turvallisuudesta annetun lain velvoitteiden rikkomiseen. Yhtenä toteuttamisvaihtoehtona olisi säilyttää nykytilaa vastaava sääntely siten, että rikoslain terveysrikoksesta koskeva sääntely soveltuisi jatkossakin lelujen turvallisuudesta annetun lain velvoitteiden rikkomistilanteisiin. Terveysrikoksesta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Valmistelun aikana on kuitenkin arvioitu, että rangaistussääntelyn tavoitteet voidaan saavuttaa myös ilman rikoslain soveltamista ja sektorilain rangaistussäännösten arvioidaan olevan riittäviä tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi. Rangaistussääntely olisi siten tältä osin nykyistä lievempää.

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpano toteutetaan tässä yhteydessä ja yhtenä vaihtoehtona olisi hyödyntää markkinavalvontasääntelyssä markkinavalvontalakia lisäämällä sektori markkinavalvontalain soveltamisalaan. Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden sektorin lisääminen markkinavalvontalain soveltamisalaan olisi kuitenkin säädösteknisesti haastavaa ja edellyttäisi laajempia muutoksia sääntelyn rakenteeseen. Tällaiset muutokset voisivat tarkoittaa esimerkiksi kuluttajakäyttöisten koneiden sääntelyn irrottamista kuluttajaturvallisuuslain kehikosta ja kokonaan uuden kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden vaatimustenmukaisuutta koskevan lain valmistelua sekä tällaisen uuden lain lisäämistä markkinavalvontalain soveltamisalaan. Mikäli kuluttajaturvallisuuslain valvontaa koskevaa sääntelyä ei enää sovellettaisi kuluttajakäyttöisten koneiden sektorilla, tarkoittaisi se myös, että kuluttajaturvallisuuslain 50 §:n rangaistussäännökset eivät enää soveltuisi kyseisellä sektorilla. Tämän johdosta myös rangaistussääntely tulisi toteuttaa muulla tavalla, mikä edellyttäisi laajempia säädösmuutoksia.

Valmistelun aikana on arvioitu, että edellä kuvattuja laajempia uudistuksia kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita koskevaan sääntelyyn ei ole tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista esittää. Tällaiset muutokset edellyttäisivät sääntelyn kokonaisuudistusta tai vähintäänkin laajoja muutoksia sääntelyn sisältöön ja sen rakenteeseen. EU-tason sääntelyä ollaan uudistamassa, sillä Euroopan komissio antoi 21.4.2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi koneista (COM(2021) 202 final), jolla korvattaisiin nykyisen konedirektiivin sääntely. Asetusehdotuksen käsittely EU-toimielimissä on edennyt ja uuden asetuksen odotetaan tulevan sovellettavaksi lähivuosina. Uusi asetus edellyttää myös kansallisen koneita koskevan sääntelyn uu-

distamista, sillä EU-tason sääntelyn sisältö tulee uudistumaan, minkä lisäksi EU-säädösinstrumentin muutos direktiivistä asetukseen edellyttää muutoksia kansalliseen sääntelyyn. Kansallinen koneita koskeva sääntely on siis uudistettava lähivuosina, minkä vuoksi tässä yhteydessä tarkoituksena on esittää koneita koskevaan sääntelyyn vain rajattuja ja markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon vuoksi välttämättömiä muutoksia. Kun sääntelyn laajempi uudistus lähivuosina on odotettavissa, tässä vaiheessa ei ole tarkoituksenmukaista esittää kansalliseen sääntelyyn isoja sisällöllisiä muutoksia, sillä tämä heikentäisi sääntely-ympäristön ennakoitavuutta ja johdonmukaisuutta, mistä olisi haittaa niin talouden toimijoille, kuluttajille kuin valvontaviranomaisillekin.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

5.2.1 Ruotsi

Ruotsissa ei ole markkinavalvontaa koskevaa yleislakia. Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanoa on myös Ruotsissa tehty vaiheittain. Toukokuussa 2021 Ruotsissa annettiin ensimmäisen vaiheen lakiehdotus markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanosta (propositionen Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning, prop. 2020/21:189). Lakimuutokset tulivat voimaan 16.7.2021 ja niillä varmistettiin, että markkinavalvontaviranomaisilla on riittävät toimivaltuudet käytössään yhdeksällä tuotesektorilla sekä annettiin sääntelyä markkinavalvonnan yhteispisteeseen ja kansalliseen markkinavalvontastrategiaan liittyen. Seuraavassa vaiheessa tarkoituksena on toteuttaa lakimuutoksia noin 40 EU-tuotesääntelyä täytäntöönpanevan sektorikohtaisen lain osalta. Kuuleminen seuraavan vaiheen lakimuutoksista päättyi maaliskuussa 2022. Lisäksi valmisteilla on muita lakimuutoksia, jotka liittyvät markkinavalvontaviranomaisen työnjakoon. Loput markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvät lakimuutokset tulivat voimaan heinäkuussa 2022.

5.2.2 Tanska

Tanskassa annettiin laki tuotteista ja markkinavalvonnasta kesäkuussa 2020 (lov nr. 799 af 09/06/2020). Yleislaki täydentää markkinavalvonta-asetuksen sääntelyä, mutta siinä on myös muuta markkinavalvontaa sekä tuotevaatimuksia koskevaa sääntelyä. Pääsääntöiseksi täytäntöönpanoviranomaiseksi on asetettu Tanskan turvallisuustekniikkaviranomainen (Danish Safety Technology Authority). Täytäntöönpanoviranomainen voi väliaikaisesti kieltää tuotteen toimittamisen, kaupan pitämisen, näyttämisen tai muun saataville asettamisen, jos tuotteen katsotaan aiheuttavan riskin. Riskin vakavuutta ei nimenomaisesti tässä yhteydessä edellytetä. Päätös voidaan kohdistaa kehen tahansa toimijaan, joka on saattanut tuotteen markkinoille, mutta sen kesto ei voi ylittää sitä, mikä on tarpeen valvontatoimenpiteiden toteuttamiseksi. Mikäli talouden toimija ei noudata yleislain, soveltuvien erityislakien tai markkinavalvonta-asetuksen sääntöjä, täytäntöönpanoviranomainen voi antaa täydentäviä määräyksiä. Tarkastusoikeus on ulotettu myös yksityisiin tiloihin, mutta vain siltä osin kuin hissien, muiden nostolaitteiden, painelaitteiden, sähkölaitteiden tai kaasulaitteiden lakisääteisen valvonnan suorittaminen sitä edellyttää.

Yleislaissa säädetyt seuraamukset soveltuvat toissijaisesti erityislakeihin nähden. Tuomioistuinten asettama sakkorangaistus on pääasiallinen seuraamus laissa listatuista rikkeistä, mutta raskauttavissa olosuhteissa rangaistus voi olla enimmillään kahden vuoden vankeusrangaistus. Useista rikkomuksista voidaan rangaista sekä yleislain että tuotekohtaisen erityislain mukaisesti. Mikäli joku on rikkonut useaan otteeseen yleislakia tai sen nojalla annettuja sääntöjä ja yksi rikkomuksista johtaa vankeusrangaistukseen ja toinen sakkoon, tuomioistuin voi määrätä vankeusrangaistuksen lisäksi sakon.

5.2.3 Viro

Virossa markkinavalvontaa ja tuoteturvallisuutta sääntelee TNVS-yleislaki (toote nõuetele vastavuse seadust), minkä lisäksi tuotevaatimuksista on säännelty tarkemmin erityislaeissa. Markkinavalvonta-asetus pannaan pääosin täytäntöön tekemällä tarpeelliset muutokset TNVS-yleislakiin osin suoraan viittauksin asetukseen ja osin säätämällä uusista sisällöllisistä muutoksista; esimerkiksi valvontaviranomaisten uudet toimivaltuudet kirjataan yleislakiin. Tiettyihin sektoreihin tehdään myös tarpeelliset muutokset. Yleislaki soveltuu sekä unionin yhdenmukaistamislainsäädännön että kansallisen lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valvontaan. Markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuudet soveltuvat yhtä lailla kaikkien tuotesektorien valvontaan. Yleislain rikkomuksista voidaan määrätä sakkorangaistus, jonka suuruus vaihtelee rikkomuksen mukaan.

5.2.4 Saksa

Yleisiä säännöksiä markkinavalvonnasta on kirjattu tuoteturvallisuuslain (Produktsicherheitsgesetz, ProdSG) jaksoon 6 ja sen nojalla annettuihin säädöksiin. Suurin osa tästä sääntelystä siirretään markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon yhteydessä laadittavaan uuteen koko liittovaltiossa sovellettavaan markkinavalvontalakiin (Marktüberwachungsgesetz, MÜG). Uusi markkinavalvontalaki on yleislaki, ja tuoteturvallisuuslaki muuttuu erityislaiksi markkinavalvontaa koskevien säännösten osalta. Myös nykyisen tuoteturvallisuuslain 7 jakson sääntely tiedonanto- ja ilmoitusvelvollisuuksista on määrä siirtää uuteen markkinavalvontalakiin. Uusi markkinavalvontalaki tulee sisältämään säännökset sekä unionin yhdenmukaistamislainsäädännön että kansallisen lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valvonnasta. Päävastuu markkinavalvonnan toimeenpanosta on Saksan osavaltioiden viranomaisilla, mutta osa vastuista on jaettu myös liittovaltion viranomaisen kesken, kuten esimerkiksi kemikaalien ja rakennustuotteiden vaatimustenmukaisuusvalvonta.

6 Lausuntopalaute

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi 14.4.2022 lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Suomenkielisen lausuntopyynnön lausuntoaika asiassa oli 14.4.2022–27.5.2022 ja ruotsinkielisen lausuntopyynnön lausuntoaika 10.5.2022–21.6.2022. Lausuntoja annettiin yhteensä 17 kappaletta, joista kolmessa ei ollut lausuttavaa ehdotuksesta.

Lausunnoissa esitystä pidettiin yleisesti kannatettavana. Suurin osa lausunnonantajista totesi, että markkinavalvontaa koskevan sääntelyn yhdenmukaistaminen on kannatettavaa tai hyödyllistä.

Oikeuskanslerinvirasto ja oikeusministeriö kiinnittivät huomiota esitettyyn rangaistussääntelyyn. Rangaistussäännöksiä ja niihin liittyviä perusteluja on tarpeen arvioida ja kehittää jatkovalmistelussa eteenpäin erityisesti rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen ja ultima ratio –periaatteen näkökulmista. Oikeuskanslerinvirasto ja oikeusministeriö esittivät myös eräitä täsmällisempiä huomioita rangaistussäännöksiin liittyen. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota myös uhkasakon ja rangaistussäännösten väliseen suhteeseen sekä muutoksenhakua koskevan sääntelyn selkeyteen. Lausuntojen johdosta esityksen säätämisyjärjestystä ja toteuttamisvaihtoehtoja koskeviin perusteluihin on lisätty kuvaukset painavasta yhteiskunnallisesta tarpeesta ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävistä perusteista rangaistussäännöksille. Myös säännöskohtaisia perusteluja on kehitetty tästä näkökulmasta. Lisäksi yksittäisten rangaistussäännösten välttämättömyyttä on arvioitu uudelleen ja jatkovalmistelussa on luovuttu eräiden yksittäisten tekosten esittämisestä kriminalisoitavaksi, sillä arvion mukaan ne eivät ole välttämättömiä esite-

tyssä sääntelykokonaisuudessa. Oikeusministeriön lausunnon johdosta myös tarpeellista syyksiluettavuuden astetta sekä ultima ratio -periaatetta on arvioitu kunkin yksittäisen teon osalta uudelleen. Arvion johdosta useiden yksittäisten tekojen osalta myös syyksiluettavuuden astetta on nostettu esityksessä tahallisuuteen, mikäli arvion tulos on ollut, että teon kriminalisointi tahallisuutta laajemmin ei ole välttämätöntä. Oikeusministeriö toteaa lausunnossaan, että ultima ratio -periaatetta voidaan toteuttaa osaltaan syyksiluettavuusastetta porrastamalla, mutta porrastamisen tulee olla perusteltavissa kuhunkin yksittäiseen tekoon liittyvillä seikoilla. Säännöskohtaisissa perusteluissa on kiinnitetty huomiota siihen, että syyksiluettavuuden asteen perustelut kiinnittyvät kunkin teon luonteeseen. Lisäksi jatkovalmistelussa on arvioitu rangaistavuuden alaa uudelleen ja ehdotettu vähäisten tekojen rajaamista rangaistavuuden alan ulkopuolelle. Kaikkien tässä yhteydessä esitettävien rangaistussäännösten osalta ehdotetaan myös nimenomaista toimenpiteistä luopumista koskevaa sääntelyä. Jatkovalmistelussa on arvioitu, että erityissääntely toimenpiteistä luopumisesta on tarpeen rikoslain ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain yleissääntelyn lisäksi. Toimenpiteistä luopumista koskevassa sääntelyssä on myös huomioitu oikeusministeriön lausunnossa esitetty huomio uhkasakkoa koskevan kirjauksen poistamisesta rangaistussäännöksistä. Lisäksi vaikutusten arviointia koskevaan jaksoon on lisätty oikeuskanslerinviraston ehdottama jakso esityksen vaikutuksista rikosoikeudellisen lailisuusperiaatteen toteutumiseen ja rangaistussäännöksiä tai niissä viitattuja perussäännöksiä on täsmennetty oikeuskanslerinviraston esittämien yksityiskohtaisten huomioiden johdosta. Jatkovalmistelun aikana on tehty yhteistyötä oikeusministeriön asiantuntijoiden kanssa rangaistussäännösten kehittämiseksi.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ja valtiovarainministeriö pitivät kannatettavana esitystä ja Tullin roolin säilyttämistä lelujen markkinavalvonnassa nykytilaa vastaavana. Myös Tulli totesi, että Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja Tullin välinen työnjako lelujen valvonnassa on ilmaistu esityksessä selkeästi. Kuluttajakäyttöisten koneiden sääntelyn osalta Turvallisuus- ja kemikaalivirasto piti ehdotusta kannatettavana, mutta esitti säännöksiin eräitä täsmennyksiä. Lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto totesi, että kuluttajakäyttöisiä koneita koskevan sääntelyn irrottaminen kuluttajaturvallisuuslaista olisi kannatettavaa. Jatkovalmistelussa on huomioitu Turvallisuus- ja kemikaaliviraston esittämät täsmennykset kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotettuun sääntelyyn.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto piti myös tärkeänä, että hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönoton mahdollisuuksia ryhdytään selvittämään mahdollisimman pian. Myös Kuluttajaliitto totesi lausunnossaan kannattavansa hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönoton mahdollisuuksien selvittämistä. Jatkovalmistelun aikana on todettu, että usean esityksessä mukana olevan tuotesektorin osalta on todennäköistä, että kansallista sääntelyä on tarpeen päivittää EU-sääntelyn uudistusten johdosta lähivuosina. Hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönottoa soveltuvien osin on tarkoituksenmukaista arvioida samassa yhteydessä, kun sääntelyä sisällöllisesti tullaan päivittämään.

Erikoiskaupan liitto Ety ry, Kaupan Liitto ry ja Päivittäistavarakauppayhdistys pitivät markkinavalvonnan yhdenmukaistamista ja seuraamusääntelyn virtaviivaistamista kannatettavana, ja totesivat, että uuteen sääntelyyn perehtymisestä aiheutuu työtä toimijoille. Edellä mainitut lausunnonantajat pitivät kannatettavana viranomaisten toimivaltuuksien tehostamista verkkoympäristössä lelujen ja kuluttajakäyttöisten koneiden osalta sekä perusteltuna mittauslaitelain ehdotettua muutosta, jossa eräitä velvoitteita nostettaisiin lakiin alemman asteisesta sääntelystä. Edellä mainitut lausunnonantajat sekä Suomen Yrittäjät ry totesivat myös, että seuraamusten käytössä on tärkeää noudattaa suhteellisuusperiaatetta ja huolehtia valvonnan kohteiden oikeusturvasta, minkä lisäksi sakkorangaistuksiin tulisi turvautua vasta vakavissa rikkomistapauksissa viimesijaisena keinona. Myös Teknisen kaupan liitto esitti lausunnossaan samansuuntaisia huo-

mioita ja korosti lisäksi viranomaisten välisen yhteistyön merkitystä ja ohjaavaa roolia valvon-
nassa. Jatkovalmistelussa on huomioitu lausunnonantajien näkemykset siitä, että sakkorangais-
tuksia tulisi käyttää vasta vakavissa rikkomustapauksissa. Useimpien rangaistussäännösten
osalta vähäiset teot on rajattu esityksessä kokonaan rangaistavuuden alan ulkopuolelle, minkä
lisäksi rangaistussäännöksiin ehdotetaan toimenpiteistä luopumista koskevaa erityissäätelyä.

Myös Akava ry ja Huolinta- ja logistiikkaliitto ry kannattivat markkinavalvontasäätelyn yhden-
mukaistamista sekä markkinavalvontaviranomaisten välisen yhteistyön ja toimivaltuuksien te-
hostamista, mutta huomauttivat, että uusien menettelyjen toimeenpano ei saisi muodostaa tar-
peetonta hallinnollista taakkaa.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki lelujen turvallisuudesta

16 §. *Maahantuojan velvollisuus säilyttää ja toimittaa asiakirjoja ja tehdä yhteistyötä.* Pykälän
1 momenttia ehdotetaan täsmennettävän. Momentin voimassa oleva sanamuoto saattaa aiheut-
taa tulkintaepävarmuutta siitä, koskeeko kymmenen vuoden määräaika myös teknisten asiakir-
jojen säilyttämisvelvollisuutta. Pykälä ehdotetaan muotoiltavan uudelleen niin, että sanamu-
odon perusteella on selvää, että kymmenen vuoden määräaika koskee myös teknisten asiakirjojen
säilyttämisvelvollisuutta, kuten leludirektiivin 6 artiklan 8 kohdassa tarkoitetaan. Lisäksi mää-
räajan laskemisen osalta ehdotetaan täsmennettävän, että laskeminen alkaa lelun markkinoille
saattamisesta, kuten leludirektiivin 6 artiklan 8 kohdassa säädetään. Voimassa olevan momentin
mukaan määräajan laskeminen aloitetaan lelun markkinoille saataville asettamisesta. Koska
markkinoille saattamisella tarkoitetaan ensimmäistä kertaa, jolloin lelu asetetaan saataville
markkinoille, uusi muotoilu olisi täsmällisempi, eikä johtaisi maahantuojan kannalta aiempaa
sanamuotoa epäedullisempaan tilanteeseen.

56 §. *Valvontaviranomaiset.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälässä viitattaisiin
jatkossa markkinavalvontalakiin ja markkinavalvonta-asetukseen. Kun lelujen turvallisuudesta
annettu laki lisätään markkinavalvontalain soveltamisalaan, myös markkinavalvontalain sään-
tely valvontaviranomaisista soveltuisi jatkossa leluihin. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin
ehdotetaan informatiivista viittausta markkinavalvontalain säännöksiin, jotka koskevat markki-
navalvontaviranomaisista ja ulkorajavalvontaviranomaisista. Nykytila viranomaisten tehtävien
osalta ei muuttuisi, sillä lelujen osalta markkinavalvontaviranomaisena jatkaisi Turvallisuus- ja
kemikaalivirasto ja ulkorajavalvontaviranomaisena Tulli, minkä lisäksi pykälän 2 momenttiin
ehdotetaan nykytilaa vastaavaa sääntelyä Tullin roolista markkinavalvonnessa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettävän Tullin roolista markkinavalvontaviranomaisena
eräissä tilanteissa. Ensinnäkin Tulli toimisi markkinavalvonta-asetuksen 25-28 artikloja sovel-
lettaessa kyseisissä artikloissa tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena. Artiklat koskevat
ulkorajavalvontaa ja niiden mukaan ulkorajavalvontaviranomaisen tulee pyytää markkinaval-
vontaviranomaisesta arvioimaan tuotteen vaatimustenmukaisuus ja se, voidaanko tuote saattaa
markkinoille. Ehdotuksen mukaan Tulli tekisi ulkorajavalvonnessa myös markkinavalvontavi-
ranomaisille 25–28 artikloissa osoitetut toimenpiteet ja siten esimerkiksi arvioisi tuotteen vaa-
timustenmukaisuuden ja tarvittaessa kieltäisi sen saattamisen markkinoille. Menettely vastaisi
nykytilaa lelujen ulkorajavalvonnessa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettävän Tullin roolista markkinavalvontaviran-
omaisena silloin, kun kyse on lelujen toimittamisesta Suomeen EU:n jäsenmaista. Tullin val-
vontatoimivalta ulottuisi tavaraerän purkamisen ja siihen liittyvän varastoinnin yhteyteen. Tul-
lilla olisi valvontatoimivalta kummassakin tilanteessa myös erikseen, eli Tulli voisi toteuttaa

valvontaa pelkästään tavaraerän purkamisen yhteydessä taikka pelkästään tavaraerän purkamiseen liittyvän varastoinnin yhteydessä. Tullin toimivaltuudet olisivat jatkossakin nykytilaa vastaavat. Tällä hetkellä Tullin vastaavasta toimivaltuudesta sisäraja-valvonnassa säädetään kuluttajaturvallisuuslain 14 §:n 2 momentissa. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Tullin toimissa markkinavalvontaviranomaisena sovellettaisiin tullilain lisäksi markkinavalvontalain 6 ja 7 §:ää, 3 lukua sekä 27–29 §:ää. Tullilain toimivaltuuksia sovelletaan valvontaan nykyisinkin, sillä tullilain 3 luvun 7 §:n mukaan luvussa säädettyjä toimivaltuuksia voidaan käyttää, kun niiden käyttäminen on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi. Tullilain 2 §:n 7 kohdassa on määritelty tullitoimenpiteellä tarkoitettavan kaikkia Tullin tehtäviin kuuluvia virkatoimia tullirikosten esitutkintaa ja rajatarkastusta lukuun ottamatta.

Pykälän otsikko ehdotetaan samalla selkeyden vuoksi muutettavan muotoon ”Valvontaviranomaiset”.

57 §. Markkinavalvonta. Pykälässä ehdotetaan jatkossa viitattavan markkinavalvonta-asetukseen ja markkinavalvontalakiin. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävään informatiivinen viittaus markkinavalvonta-asetukseen, jonka soveltamisalaan myös leludirektiivi kuuluu.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan informatiivista viittausta markkinavalvontalakiin. Voimassa olevan 57 §:n mukaan lelujen turvallisuudesta annetun lain valvontaan sovelletaan kulutustavaroitten ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettua lakia, jonka on korvannut kuluttajaturvallisuuslaki. Tässä yhteydessä lelujen turvallisuudesta annettu laki ehdotetaan lisättävään markkinavalvontalain soveltamisalaan, joten jatkossa lelujen markkinavalvontaan sovellettaisiin kuluttajaturvallisuuslain sijaan markkinavalvontalakia. Koska aineellinen säännös markkinavalvontalain soveltamisesta lelujen markkinavalvontaan sisältyisi jatkossa markkinavalvontalain 1 §:ään, lelulakiin ehdotettava viittaus olisi informatiivinen. Markkinavalvonnan keinojen osalta nykytila säilyisi pääosin ennallaan, joskin markkinavalvontaviranomaisen käytössä olevat valvontakeinot olisivat jatkossa yhdenmukaisempia muiden tuotesektoreiden kanssa ja sisältäisivät joitain uusia valvontakeinoja, joita markkinavalvonta-asetus edellyttää, kuten tehokkaampia keinoja verkkokaupan valvontaan.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettävän, että markkinavalvontalaissa tarkoitettuna talouden toimijana pidetään lelujen turvallisuudesta annetussa laissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa. Täsmennys on tarpeen, sillä markkinavalvontalaissa käytetty talouden toimijan käsite poikkeaa lelujen turvallisuudesta annetun lain terminologiasta. Markkinavalvontalain mukaiset talouden toimijaan kohdistettavat valvontakeinot kohdistuisivat siis lelusektorilla tarkoitettuun elinkeinonharjoittajaan.

Markkinavalvonnassa noudatettaisiin jatkossakin ennalta varautumisen periaatetta, mikäli tieteelliset tiedot eivät ole riittäviä, lopullisia tai varmoja tai jos alustavan tieteellisen arvioinnin mukaan on kohtuulliset perusteet epäillä, että ympäristöön, ihmisen terveyteen tai muihin suojeltaviin yleisiin etuihin kohdistuu mahdollisesti vaarallisia vaikutuksia. Tästä ei kuitenkaan ehdoteta jatkossa säädettävän pykälässä.

Pykälän otsikko ehdotetaan samalla selkeyden ja yhdenmukaisuuden vuoksi muutettavan muotoon ”Markkinavalvonta”.

59 §. Ilmoitukset riskin aiheuttavista leluista. Pykälä ehdotetaan kumottavan, sillä vastaava säännös sisältyy markkinavalvontalain 27 §:n 2 momenttiin. Markkinavalvontalaki soveltuisi jatkossa myös lelujen markkinavalvontaan.

60 §. *Lain noudattamisen valvonnasta vastaavan viranomaisen toimenpiteet muodollisen vaatimustenvastaisuuden tilanteessa.* Pykälä ehdotetaan kumottavan. Vastaavista markkinavalvontaan toimenpiteistä säädetään jatkossa markkinavalvontalain 3 luvussa, jonka toimivaltuudet soveltuvat myös muodollisen vaatimustenvastaisuuden tilanteisiin.

61 a §. *Rangaistussäännökset.* Lakiin ehdotetaan lisättävän uusi pykälä, joka sisältäisi rangaistussäännökset lelujen turvallisuudesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta sekä markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta lelusektorin osalta. Leludirektiivin 51 artiklassa edellytetään jäsenmaiden säätävän direktiivin velvoitteiden rikkomisen seuraamuksista, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Voimassa olevan sääntelyn perusteella lelusektorilla sovelletaan kuluttajaturvallisuuslaissa säädettyä rangaistussäännöstä, jonka mukaan lain nojalla annetun viranomaisen määräyksen tai kiellon rikkominen on rangaistavaa. Lisäksi rikoslain 44 luvun 1 §:n mukaan terveystarkastuksesta voidaan tuomita se, joka kuluttajaturvallisuuslain nojalla annetun määräyksen vastaisesti tekee tiettyjä toimenpiteitä. Kyseinen säännös soveltuu nykyisin myös lelusektorilla kuluttajaturvallisuuslain nojalla annettujen määräysten kautta. Kun lelujen turvallisuudesta annetun lain valvontaan ei enää jatkossa sovelleta kuluttajaturvallisuuslain valvontakeinoja, kyseiset rangaistussäännökset eivät myöskään jatkossa sovellu lelusektorilla. Markkinavalvontalaissa taas ei ole hallinnollisia pakkokeinoja lukuun ottamatta sääntelyä seuraamuksista, vaan seuraamussääntely sisältyy jokaiseen sektorilakiin erikseen. Tämän vuoksi lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin on tarpeen ehdottaa uutta pykälää rangaistussäännöksistä. Samassa yhteydessä rangaistussäännös on tarpeen muotoilla tarkkarajaisemmaksi, jotta se toteuttaisi nykyisiä rangaistussäännöksiä paremmin rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta, joka sisältää lain täsmällisyyteen kohdistuvan erityisen vaatimuksen. Sen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava laissa riittäväällä täsmällisyydellä siten, että lain sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko tai laiminlyönti rangaistavaa. Ehdotetuissa rangaistussäännöksissä rangaistava teko ei riippuisi viranomaisen antamista määräyksistä, vaan rangaistavaa olisi laissa nimenomaisesti eri toimijoille säädettyjen velvollisuuksien rikkominen.

Pykälään on tarpeen ehdottaa sisällytettävän rangaistussäännökset myös markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta. Leludirektiivin soveltamisalaan kuuluvat tuotteet kuuluvat myös markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan soveltamisalaan, minkä johdosta artiklassa asetetut velvoitteet koskevat myös lelusektorin toimijoita. Markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklassa edellytetään jäsenvaltioita säätämään asetuksessa säädettyjen velvoitteiden rikkomisen seuraamuksista, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Leludirektiivissä ja markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa on joiltain osin päällekkäisiä velvoitteita, minkä johdosta rangaistussäännöksissä on tarpeen huomioida 4 artiklan velvoitteista vain ne, joiden osalta ei ole esitetty säädettävän rangaistusta lelujen turvallisuudesta annetun lain velvoitteiden rikkomisen perusteella.

Syyksiluettavuuden osalta rangaistussäännökset on jaettu kolmeen osaan. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan sisällytettävän tiettyjen valmistajan ja maahantuojan velvollisuuksien rikkomisen seuraamukset, joiden osalta syyksiluettavuuden asteena olisi tahallisuus tai huolimattomuus. Tähän momenttiin sisällytettävät velvoitteet koskisivat suoraan lelun vaatimustenmukaisuutta tai niitä toimia, joihin valmistajan tai maahantuojan on ryhdyttävä silloin, kun lelu aiheuttaa riskin tai vaaran. Momenttiin ei sisältyisi esimerkiksi asiakirjavelvoitteiden tai muiden muodollisten velvoitteiden rikkomista koskevia rangaistussäännöksiä. Vaatimusten vastaisesta tai vaarallisesta lelusta aiheutuvat vahingot saattavat olla erittäin vakavia ja kohdistuvat usein tuotteen käyttäjän henkeen tai terveyteen. Lelut on tarkoitettu lasten käytettäväksi ja lapsia haavoittavana ryhmänä on tarpeen suojata. Koska valmistaja ja maahantuoja ovat ensisijaisesti vastuussa lelun vaatimustenmukaisuudesta ja heillä on toimijoista parhaat tiedot lelusta sekä mahdollisuudet vaikuttaa lelun turvallisuuteen, ehdotetaan syyksiluettavuuden asteeksi valmistajan

ja maahantuojan osalta tahallisuutta tai huolimattomuutta. Momenttiin ehdotetut rangaistussäännökset koskevat sellaisia vaatimuksia, jotka kohdistuvat tuotteiden turvallisuuteen ja jo havaitun riskin tai vaaran seurausten ehkäisemiseen, minkä vuoksi huolimattoman menettelyn seuraukset voivat olla hyvin vakavia. Rikoslain 3 luvun 7 §:n mukaan tekijän menettely on huolimaton, jos hän rikkoo olosuhteiden edellyttämää ja häneltä vaadittavaa huolellisuusvelvollisuutta, vaikka hän olisi kyennyt sitä noudattamaan.

Tiettyjen jakelijan, valtuutetun edustajan tai jakelupalvelun tarjoajan velvollisuuksien rikkomisen osalta syyksiluettavuuden asteeksi taas ehdotetaan tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta. Kuten 1 momentissa, myös 2 momentissa rangaistavaksi ehdotetaan sellaisten velvoitteiden rikkomista, jotka koskevat suoraan lelun vaatimustenmukaisuutta tai niitä toimenpiteitä, joihin toimijan on ryhdyttävä silloin, kun lelu aiheuttaa vaaran tai riskin. Momenttiin ei sisältyisi esimerkiksi asiakirjavelvoitteiden tai muiden muodollisten velvoitteiden rikkomista koskevia rangaistussäännöksiä. Myös jakelijan, valtuutetun edustajan ja jakelupalvelun tarjoajan velvollisuuksien rikkomisen seurauksena vaatimusten vastainen tai vaarallinen lelu saattaa aiheuttaa erittäin vakavia vahinkoja. Toisaalta näiden toimijoiden mahdollisuudet vaikuttaa lelun turvallisuuteen ovat pienemmät kuin valmistajalla ja maahantuojalla, jotka ovat ensisijaisesti vastuussa lelun vaatimustenmukaisuudesta. Sen vuoksi näiden toimijoiden osalta syyksiluettavuuden asteen ehdotetaan olevan valmistajaa ja maahantuojaa korkeammalla vastaavien tekojen osalta. Rikoslain 3 luvun 7 §:n 2 momentissa säädetään siitä, millä perusteella huolimattomuutta pidetään törkeänä. Se, pidetäänkö huolimattomuutta törkeänä, ratkaistaan kokonaisarvostelun perusteella. Arvostelussa otetaan huomioon rikotun huolellisuusvelvollisuuden merkittävyys, vaarannettujen etujen tärkeys ja loukkauksen todennäköisyys, riskinoton tietoisuus sekä muut tekoon ja tekijään vaikuttavat olosuhteet.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan tiettyjen velvollisuuksien tahallinen rikkominen olisi rangaistavaa. Syyksiluettavuuden asteeksi ehdotetaan tahallisuutta sellaisten velvoitteiden rikkomisen osalta, jotka ovat luonteeltaan muodollisia. Esimerkiksi erilaisten asiakirjojen laatimisvelvoitteet tai merkintöjä koskevat velvoitteet sisältyisivät 3 momenttiin. Nämä velvoitteet koskevat esimerkiksi teknisiä asiakirjoja, joista säädetään tarkemmin lain 42 §:ssä, lelun vaatimustenmukaisuuden osoittamista 36 §:ssä säädetyllä tavalla, EY-vaatimustenmukaisuusvakuutusta, josta säädetään tarkemmin 32 §:ssä, CE-merkinnän kiinnittämistä 33 ja 34 §:ssä säädetyllä tavalla, tunnistus- ja yhteystietojen kiinnittämistä leluun sekä velvollisuutta toimittaa tiedot ja asiakirjat valvontaviranomaiselle tämän pyynnöstä. Myös nämä muodolliset velvollisuudet ovat keskeisessä asemassa lelun turvallisuuden varmistamisessa ja arvioinnissa. Erityisesti tahallisesti rikottuna ne heikentävät merkittävästi luottamusta lelun turvallisuuteen ja aiheuttavat hallinnollisen taakan vähenemisen johdosta perusteetonta kilpailuetua niille toimijoille, jotka tarkoituksella jättävät velvoitteita noudattamatta. Edellä kuvatuista syistä rangaistussäännöksiä myös näiden tekojen osalta tarvitaan. Syyksiluettavuuden asteeksi ehdotetaan 1 ja 2 momentista poiketen tahallisuutta, sillä kyse on esimerkiksi sellaisten asiakirjoihin ja merkintöihin liittyvien muodollista vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomisesta, joiden osalta syyksiluettavuuden asteen ulottamista tahallisuutta laajemmaksi ei ole pidetty perusteltuna.

Ehdotetun pykälän 1, 2 ja 3 momenttiin sisältyisi toissijaisuuslauseke. Rangaistavaksi ehdotettujen velvoitteiden rikkomiseen voisi soveltua myös rikoslain 16 luvun 8 §:n väärän todistuksen antaminen viranomaiselle, 33 luvun väärennysrikokset sekä 34 luvussa säädetyt yleisvaaralliset rikokset. Lisäksi ehdotettujen 1, 2 ja 3 momentin mukaan vähäiset teot jäisivät kokonaan rangaistusvastuun ulkopuolelle. Teon vähäisyyttä arvioitaessa huomioon voidaan ottaa esimerkiksi tuotteen aiheuttaman riskin suuruus sekä se, kuinka laajaa tuotejoukkoa tai kuinka isoa tuoteräätä rikkomus koskee.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 5 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan suunnitella ja valmistaa lelu vaatimusten mukaisesti. Kyseisen momentin mukaan valmistajan on suunniteltava ja valmistettava markkinoille saatettava lelu lelujen turvallisuudesta annetun lain vaatimusten mukaisesti. Valmistajan vastuulla on perehtyä laissa säädettyihin vaatimuksiin ja varmistaa valmistamansa lelun vaatimustenmukaisuus. Leluille asetetut vaatimukset liittyvät esimerkiksi lelun mekaanisiin, fysikaalisiin ja kemiallisiin ominaisuuksiin ja lelun syttyvyyteen ja hygieenisyyteen.

Ehdotetun 1 momentin 2 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 8 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja tiedottaa valvontaviranomaiselle taikka jos maahantuoja rikkoisi vastaavia velvoitteitaan, joista säädetään 15 §:ssä. Valmistajan ja maahantuojan velvoitteet vastaavat tältä osin toisiaan. Jos valmistajalla tai maahantuojalla on syytä uskoa, että tämän markkinoille saatama lelu ei ole vaatimusten mukainen, valmistajan ja maahantuojan velvollisuutena on ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin. Näitä korjaavia toimenpiteitä voi 8 §:n ja 15 §:n mukaan olla lelun saattaminen vaatimusten mukaiseksi, lelun poistaminen markkinoilta tai se, että loppukäyttäjä saadaan palauttamaan lelu. Lelun markkinoilta poistamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on estää toimitusketjussa olevan lelun asettaminen saataville markkinoilla tai saada lelu poistetuksi markkinoilta. Tapauskohtaisesti tulee arvioitavaksi se, mihin korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyminen on riittävää. Mikäli esimerkiksi vaatimusten vastaista lelua ei ole vielä päätyntä loppukäyttäjille, riittävää on varmistaa se, ettei jakeluketjussa olevia leluja aseteta saataville markkinoilla. Sekä valmistajalla että maahantuojalla on myös velvollisuus tiedottaa valvontaviranomaiselle, jos lelu saattaa aiheuttaa vaaran tai riskin. Valmistajan ja maahantuojan tulee myös 8 §:n 1 momentin ja 15 §:n mukaisesti tiedottaa valvontaviranomaiselle vaatimustenvastaisuudesta ja korjaavista toimenpiteistä, mikäli lelu saattaa aiheuttaa vaaran tai riskin. Ilmoituksen voi tehdä esimerkiksi EU-komission ylläpitämän Product Safety Business Alert Gateway -järjestelmän (entinen Business Application) kautta tai suoraan markkinavalvontaviranomaiselle.

Ehdotetun 1 momentin 3 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos maahantuoja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 10 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa saattaa markkinoille muita kuin vaatimustenmukaisia leluja. Maahantuojan tulee ennen lelun markkinoille saattamista varmistua siitä, että lelu täyttää sille lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

Ehdotetun 1 momentin 4 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos maahantuoja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 10 §:n 3 momentissa säädettyä velvollisuuttaan ilmoittaa vaarasta valmistajalle. Lain 10 §:n 3 momentin mukaan maahantuojan on ilmoitettava valmistajalle, mikäli lelu saattaa aiheuttaa vaaraa. Maahantuojan tulee siis tehdä ilmoitus valmistajalle, mikäli sen tietoon tulee, että lelu saattaa aiheuttaa vaaraa. Ilmoitus on tehtävä riippumatta siitä, onko vaaran aiheutuminen varmaa, mikäli tiedossa on, että vaaran aiheutumisen mahdollisuus on olemassa.

Ehdotetun 2 momentin 1 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos jakelija tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoisi 17 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan varmistaa, että lelu on vaatimusten mukainen. Lain 17 §:n 1 momentin mukaan jakelijan on noudatettava asiaankuuluvaa huolellisuutta sen varmistamiseksi, että lelu on vaatimusten mukainen, kun jakelija asettaa lelun saataville markkinoilla. Jakelijan huolellisuusvelvoitteen rikkominen tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta olisi rangaistavaa.

Ehdotetun 2 momentin 2 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos jakelija tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoisi 17 §:n 4 momentissa säädettyä velvollisuuttaan ilmoittaa vaarasta valmistajalle tai maahantuojalle. Kyseisen 17 §:n 4 momentin mukaan jakelijan on ilmoitettava

valmistajalle tai maahantuojalle, mikäli lelu saattaa aiheuttaa vaaraa. Ilmoitus on tehtävä riippumatta siitä, onko vaaran aiheutuminen varmaa, mikäli jakelijan tiedossa on, että vaaran aiheutumisen mahdollisuus on olemassa.

Ehdotetun 2 momentin 3 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos jakelija tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoisi 19 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja tiedottaa valvontaviranomaiselle. Kyse on vastaavasta velvoitteesta, jota ehdotetaan 1 momentin 2 kohdan mukaisesti rangaistavaksi valmistajan ja maahantuojan osalta. Erona on se, että syyksiluettavuuden aste olisi jakelijan kohdalla korkeampi. Muutoin rangaistusvastuuta arvioitaisiin samoin kuin edellä on kuvattu 1 momentin 2 kohdan osalta.

Ehdotetun 2 momentin 4 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelujen tarjoaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoisi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee tehdä markkinavalvontaviranomaisten kanssa yhteistyötä, mukaan lukien perustellun pyynnön seurauksena tehtävä yhteistyö, ja varmistaa, että ryhdytään viipymättä tarvittaviin korjaaviin toimiin, jos kyseinen tuote ei vastaa siihen sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia, tai jos tämä ei ole mahdollista, vähentää kyseisestä tuotteesta aiheutuvia riskejä, kun markkinavalvontaviranomaiset niin pyytävät tai omasta aloitteestaan, kun talouden toimija katsoo tai tällä on syy uskoa, että kyseinen tuote aiheuttaa riskin. Valmistelussa on arvioitu, että talouden toimijalle asetettu yleinen velvollisuus tehdä yhteistyötä ei ole siinä määrin täsmällinen, että sen rikkomista olisi mahdollista esittää tässä yhteydessä rangaistavaksi. Pelkästään markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa mainitun yhteistyövelvoitteen rikkominen siis ei olisi rangaistavaa, vaan tässä yhteydessä ehdotettaisiin rangaistusvastuun koskevan muiden kyseisessä alakohdassa säädettyjen velvoitteiden rikkomista.

Rangaistavaa olisi, mikäli toimija ei varmista, että asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdan säännöksen mukaisesti ryhdytään välittömästi korjaaviin toimiin, jos tuote ei vastaa lainsäädännön vaatimuksia, tai jos se ei ole mahdollista, vähennä tuotteesta aiheutuvia riskejä, kun markkinavalvontaviranomaiset niin pyytävät tai omasta aloitteestaan, kun toimija katsoo tai tällä on syytä uskoa, että tuote aiheuttaa riskin. Rangaistavaa ei siis olisi pelkästään se, että toimija ei ryhdy välittömästi korjaaviin toimiin, vaan rangaistusvastuuta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös se, että mikäli korjaaviin toimiin ryhtyminen ei ole mahdollista, toimijan tulee vähentää tuotteesta aiheutuvia riskejä asetuksessa mainituin ehdoin. Mikäli toimija esimerkiksi markkinavalvontaviranomaisen pyynnöstä vähentäisi tuotteesta aiheutuvia riskejä asetuksen mukaisesti, vaikka korjaaviin toimiin ryhtyminen ei tilanteessa ollut mahdollista, toimija noudattaisi asetuksessa säädettyä velvollisuuttaan, eikä menettely olisi rangaistavaa. Tapauskohtaisesti tulisi arvioitavaksi, milloin täyttyy edellytys siitä, että toimijalla on syytä uskoa tuotteen aiheuttavan riskin. Esimerkiksi toimijalle tehdyt ilmoitukset tuotteessa olevista puutteista johtuneista vaaratilanteista tai onnettomuuksista saattavat täyttää edellytyksen. Tapauskohtaisesti tulisi myös arvioitavaksi, millaisilla toimenpiteillä riskiä voidaan vähentää. Mikäli tuotteessa olevia puutteita ei voida jostakin syystä korjata, riskin vähentämistä koskeva toimenpide voi olla esimerkiksi loppukäyttäjien tiedottaminen havaitusta riskistä tai esimerkiksi riskiä vähentävien toimintaohjeiden toimittaminen tuotteen loppukäyttäjälle.

Ehdotetun 3 momentin 1 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan rikkoisi 5 §:n 2 momentissa säädettyä velvollisuuttaan laatia tekniset asiakirjat tai noudattaa vaatimustenmukaisuuden osoittamista, EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen laatimista tai CE-merkin kiinnittämistä koskevaa velvollisuuttaan. Kyseisen momentin mukaan valmistajan on laa-

dittava tekniset asiakirjat siten kuin 42 §:ssä säädetään. Lain 42 §:ssä on asetettu teknisille asiakirjoille vaatimukset, jotka valmistajan tulee huomioida. Teknisiin asiakirjoihin tulee 42 §:n mukaan sisältyä esimerkiksi tarkka kuvaus suunnittelusta ja valmistuksesta, turvallisuuden arviointi ja kuvaus noudatetuista vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä. Lisäksi 5 §:n 2 momentin mukaan valmistajan on osoitettava tai annettava jonkin muun tahon osoitettavaksi lelun vaatimustenmukaisuus 36 §:ssä säädetyllä tavalla. Lain 36 §:ssä säädetään tarkemmin siitä, mitä vaatimuksia vaatimustenmukaisuuden arvioinnille eri tilanteissa on asetettu. Lisäksi kohta koskisi 5 §:n 2 momentin velvoitteita, joiden mukaan, kun lelun vaatimustenmukaisuus on osoitettu, valmistajan on laadittava 32 §:ssä säädetty EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja kiinnitettävä leluun CE-merkintä siten kuin 33 ja 34 §:ssä säädetään. Lain 32 § sisältää tarkemmat vaatimukset vaatimustenmukaisuusvakuutuksen sisällölle ja 33–34 §:ssä säädetään CE-merkinnän kiinnittämistä koskevista vaatimuksista.

Ehdotetun 3 momentin 2 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan rikkoisi 5 §:n 3 momentissa säädettyä velvollisuuttaan säilyttää tekniset asiakirjat ja vaatimustenmukaisuusvakuutus kymmenen vuoden ajan taikka jos maahantuoja rikkoisi vastaavaa asiakirjojen saatavilla pitämistä koskevaa velvollisuuttaan, josta säädetään 16 §:n 1 momentissa. Lain 5 §:n 3 momentin mukaan valmistajan on säilytettävä tekniset asiakirjat ja EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun lelu on saatettu markkinoille. Lain 16 §:n 1 momentin mukaan taas maahantuojan on pidettävä EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennös tämän lain noudattamisen valvonnasta vastaavan viranomaisen saatavilla ja varmistettava, että tekniset asiakirjat voidaan perustellusta pyynnöstä antaa saataville kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun lelu on saatettu markkinoille. Kymmenen vuoden määräajan laskeminen alkaisi lelun markkinoille saattamisesta.

Ehdotetun 3 momentin 3 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan rikkoisi 7 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan liittää leluun tunnistus- ja yhteystiedot. Pykälän 1 momentin mukaan valmistajan on varmistettava, että leluun on kiinnitetty tyyppi-, erä-, sarja- tai mallinnumero tai muu tunnus, jonka perusteella lelu voidaan tunnistaa, tai jos tämä ei ole mahdollista lelun koon tai luonteen vuoksi, että vaadittu tieto on esitetty pakkauksessa tai lelun mukana olevassa asiakirjassa. Lisäksi pykälän 2 momentin mukaan valmistajan on ilmoitettava nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai tavaramerkkinsä sekä osoitteensa joko lelussa tai pakkauksessa taikka, jos tämä ei ole mahdollista, lelun mukana olevassa asiakirjassa. Rangaistavaa siis olisi, jos valmistaja rikkoisi velvollisuuttaan ilmoittaa lelussa, sen pakkauksessa tai mukana olevassa asiakirjassa vaaditut lelun tunnistamiseen liittyvät tiedot sekä vaaditut yhteystiedot.

Ehdotetun 3 momentin 4 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos maahantuoja tahallaan rikkoisi 10 §:n 2 momentissa, 11 ja 12 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan ilmoittaa yhteystietonsa ja varmistaa, että valmistaja on täyttänyt velvollisuutensa ja leluun on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat. Lain 10 §:n 2 momentin mukaan maahantuojan on ennen lelun saattamista markkinoille varmistettava, että valmistaja on arvioinut lelun vaatimustenmukaisuuden asianmukaisesti, valmistaja on laatinut tekniset asiakirjat, leluun on kiinnitetty CE-merkintä, lelun mukana on vaaditut asiakirjat ja valmistaja on noudattanut 7 §:ssä säädettyjä vaatimuksia, jotka liittyvät tunniste- ja yhteystietojen ilmoittamiseen lelussa. Rangaistavaa olisi, jos maahantuoja laiminlöisi velvollisuutensa varmistaa edellä mainitut seikat ennen lelun saattamista markkinoille. Lisäksi kohta koskisi maahantuojan 11 §:ssä säädettyä velvollisuutta liittää leluun yhteystietonsa. Pykälän mukaan maahantuojan on ilmoitettava nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai tavaramerkkinsä ja osoitteensa mahdollista yhteydenottoa varten joko lelussa tai, jos tämä ei ole mahdollista, lelun pakkauksessa tai sen mukana olevassa asiakirjassa. Vaadituista merkinnöistä ja asiakirjoista säädetään myös 12 §:ssä, jonka mukaan maahantuojan on varmistuttava siitä, että leluun mukana on tarvittavat käyttöohjeet ja varoitukset. Lain 12 §:ssä on lisäksi informatiivinen viittaus kielilakiin, jossa säädetään asiakirjoissa käytettävästä kielestä. Kielilain vaatimusten

rikkomista ei kuitenkaan ole tässä yhteydessä tarkoitus säätää rangaistavaksi. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaan itse rangaistussäännöksestä tulee ilmetä rangaistavan teon luonnehdinta. Tässä yhteydessä rangaistussäännöstä ei kuitenkaan ole mahdollista muotoilla yksiselitteisesti niin, että kielilain vaatimukset rajataan selvästi rangaistusvastuun ulkopuolelle. Asian täsmentämisen säännökohtaisissa perusteluissa voidaan kuitenkin arvioida olevan tässä tilanteessa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen näkökulmasta hyväksyttävää, sillä rangaistusvastuun alaa ei laajenneta vaan supistetaan täsmennyksellä. Kielilain vaatimusten rikkomisen ei siten olisi rangaistavaa ehdotetun 3 momentin 4 kohdan mukaan.

Ehdotetun 3 momentin 5 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos jakelija tahallaan rikkoisi 17 §:n 2 momentissa säädettyä velvollisuuttaan varmistaa, että valmistaja ja maahantuojat ovat täyttäneet velvollisuutensa ja leluun on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat. Lain 17 §:n 2 momentin mukaan jakelijan on ennen lelun asettamista saataville markkinoilla varmistettava, että valmistaja on laatinut vaaditut asiakirjat. Valmistajalta vaadittuihin asiakirjoihin kuuluvat muun muassa lain 42 §:ssä tarkoitetut tekniset asiakirjat ja lain 32 §:ssä tarkoitettu vaatimustenmukaisuusvakuutus. Lisäksi 17 §:n 2 momentin mukaan jakelijan on varmistettava, että lelussa on vaadittu CE-merkintä sekä vaaditut käyttöohjeet ja varoitusmerkinnät. Jakelijan on myös varmistettava, että valmistaja on noudattanut 7 §:ssä ja maahantuojat 11 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Nämä valmistajan ja maahantuojan velvoitteet koskevat lelun tunnistetietojen sekä valmistajan ja maahantuojan yhteystietojen ilmoittamista lelussa, pakkauksessa tai lelun mukana olevassa asiakirjassa.

Ehdotetun 3 momentin 6 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja, maahantuojat tai jakelija tahallaan rikkoisivat tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevia velvollisuuksiaan, joista säädetään 8 §:n 2 momentissa, 16 §:n 2 momentissa ja 19 §:n 2 momentissa. Edellä mainittujen lainkohtien mukaan valmistajan, maahantuojan ja jakelijan velvollisuutena on antaa valvontaviranomaisen perustellusta pyynnöstä tälle kaikki tiedot ja asiakirjat, jotka ovat tarpeen lelun vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi. Tällaiset tiedot ja asiakirjat voivat tilanteesta riippuen sisältää esimerkiksi tuotteen vaatimustenmukaisuusvakuutuksen, tekniset asiakirjat, tuotteen käyttöohjeet, tiedot tuotteen alkuperäisestä valmistajasta, tuotteen tilausasiakirjat, pääsyn tuotteen sisältämiin ohjelmistoihin, tiedot toimitusketjusta ja tuotemääristä tai muut markkinavalvontaviranomaisen pyytämät tarpeelliset lisäselvitykset tuotteen vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi. Tiedot on annettava suomeksi tai ruotsiksi taikka muulla kielellä, jonka valvontaviranomainen hyväksyy. Edellä kuvattujen velvollisuuksien rikkominen olisi rangaistavaa. Näiden velvollisuuksien lisäksi 8 §:n 2 momentissa, 16 §:n 2 momentissa ja 19 §:n 2 momentissa säädetään valmistajan ja maahantuojan velvollisuudesta tehdä yhteistyötä valvontaviranomaisen kanssa lelun aiheuttamien riskien poistamiseksi. Valmistelussa on arvioitu, että talouden toimijalle asetettu yleinen velvollisuus tehdä yhteistyötä ei ole siinä määrin täsmällinen, että sen rikkominen olisi mahdollista esittää tässä yhteydessä rangaistavaksi. Mainitun yhteistyövelvoitteen rikkominen ei siis olisi rangaistavaa, vaan rangaistusvastuu koskisi ehdotetun 1 momentin 8 kohdassa mainittuja valmistajan ja maahantuojan velvollisuuksia ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, tiedottaa valvontaviranomaiselle ja toimittaa valvontaviranomaiselle tarpeelliset tiedot.

Ehdotetun 3 momentin 7 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelujen tarjoaja tahallaan rikkoisi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa velvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee varmentaa, että EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus tai suoritustasoilmoitus ja tekniset asiakirjat on laadittu, pitää vaatimustenmukaisuusvakuutus tai suoritustasoilmoitus ja tekniset asiakirjat markkinavalvontaviranomaisen saatavilla kyseisessä lainsäädännössä vaaditun ajan ja varmistaa, että tekniset asiakirjat voidaan antaa pyynnöstä kyseisten viranomaisten saataville, jos tuotteeseen sovellettavassa

unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädetään EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta tai suoritustasoilmoituksesta ja teknisistä asiakirjoista. Lelujen osalta EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta ja teknisistä asiakirjoista säädetään leلودirektiivissä ja lelujen turvallisuudesta annetussa laissa, joiden mukaan vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat tulee pitää valvovan viranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun lelu on saatettu markkinoille. Sen sijaan suoritustasoilmoitusta ei vaadita leluilta. Sen vuoksi lelujen osalta rangaistavaa olisi valtuutetun edustajan tai jakelupalvelun tarjoajan menettely, jos kyseinen toimija ei varmista, että tuotetta koskeva EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat on laadittu, jos kyseinen toimija ei pidä vaatimustenmukaisuusvakuutusta ja teknisiä asiakirjoja markkinavalvontaviranomaisen saatavilla vaaditun kymmenen vuoden ajan tai, jos kyseinen toimija ei varmista, että tekniset asiakirjat voidaan pyynnöstä antaa markkinavalvontaviranomaisen saataville. Edellä mainituista velvollisuuksista minkä tahansa rikkomisen tahallaan olisi rangaistavaa. Valmistajan ja maahantuojan osalta vastaavat velvollisuudet on ehdotettu säädettävän rangaistavaksi pykälän 3 momentin 1, 2 ja 4 kohdissa.

Ehdotetun 3 momentin 8 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelujen tarjoaja tahallaan rikkoisi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa velvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee toimittaa markkinavalvontaviranomaisen perustellusta pyynnöstä tälle kaikki tiedot ja asiakirjat, jotka ovat tarpeen tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi, kielellä, jota kyseinen viranomainen voi helposti ymmärtää. Tällaiset tiedot ja asiakirjat voivat tilanteesta riippuen sisältää esimerkiksi tuotteen vaatimustenmukaisuusvakuutuksen, tekniset asiakirjat, tuotteen käyttöohjeet, tiedot tuotteen alkuperäisestä valmistajasta, tuotteen tilausasiakirjat, pääsyn tuotteen sisältämiin ohjelmistoihin, tiedot toimitusketjusta ja tuotemääristä tai muut markkinavalvontaviranomaisen pyytämät tarpeelliset lisäselvitykset tuotteen vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi. Kielivaatimuksen täyttäminen tulisi arvioitavaksi tapauskohtaisesti. Selvää on, että markkinavalvontaviranomaiselle suomen tai ruotsin kielellä toimitetut asiakirjat täyttävät kielivaatimuksen. Myös englanniksi toimitettujen tietojen ja asiakirjojen voidaan katsoa täyttävän markkinavalvonta-asetuksessa tarkoitetun kielivaatimuksen siltä osin, kun kyse on markkinavalvontaviranomaiselle toimitettavista asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista tiedoista.

Ehdotetun 3 momentin 9 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelujen tarjoaja tahallaan rikkoisi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädettyä ilmoittamisvelvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee ilmoittaa markkinavalvontaviranomaiselle, jos on syytä uskoa, että tuote aiheuttaa riskin. Tapauskohtaisesti tulisi arvioitavaksi, milloin täyttyy edellytys siitä, että toimijalla on syytä uskoa tuotteen aiheuttavan riskin. Esimerkiksi toimijalle tehty ilmoitukset tuotteessa olevista puutteista johtuneista vaaratilanteista tai onnettomuuksista saattavat täyttää edellytyksen. Ilmoitus markkinavalvontaviranomaisille tulee tehdä jo siinä vaiheessa, kun on syytä uskoa riskin olevan olemassa sen sijaan, että toimija tällaisessa tilanteessa jäisi odottamaan lisätietoja tai vahvistusta riskin olemassaolosta.

Pykälän 4 momentin mukaan syyte voitaisiin jättää nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos teon johdosta annetusta muusta viranomaisen päätöksestä aiheutuneita taloudellisia seurauksia on pidettävä tekijälle teon vakavuuteen nähden riittävinä.

Vastaavan tyyppisiä säännöksiä on myös yleislainsäädännössä, kuten oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 1 luvun 8 §:ssä sekä rikoslain (39/1889) 6 luvun 12 §:ssä. Sen lisäksi, mitä yleislainsäädännössä säädetään toimenpiteistä luopumisesta, tässä yhteydessä esitetään toimenpiteistä luopumista koskevaa erityissääntelyä eräissä tilanteissa, joissa teon johdosta annetusta viranomaisen päätöksestä aiheutuu taloudellisia seurauksia. Ehdotettu sääntely

mahdollistaisi viranomaisille yleislainsäädäntöä laajemman harkintavallan arvioida tämän lain soveltamisalaan kuuluvien hallinnollisten seurausten riittävyttä ja rikosoikeudellisten toimien tarpeellisuutta suhteessa arvioitavaan tekoon. Lähtökohtaisesti hallinnolliset valvontakeinot ja pakkokeinot, kuten uhkasakko ja teettämisuhka, ovat ensisijaisia toimenpiteitä rikkomustapauksissa suhteessa rikosoikeudellisiin seuraamuksiin. Tällaista periaatetta on sovellettu sektorilla myös nykytilassa. Harkintavaltaa annettaisiin tuomioistuinten lisäksi myös syyttäjäviranomaisille. Säännöksessä olisi kyse tapauskohtaisesta kohtuusarvioinnista.

Voimassa olevassa lainsäädännössä lelusektorille soveltuvan kuluttajaturvallisuuslain rangaistussäännöksiä koskevan 50 §:n mukaan rangaistus voidaan jättää tuomitsematta, mikäli tekijä rikkoo samasta teosta määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa. Säännöksen taustalla olevaa periaatetta sanktiokumulaation välttämisestä on tarkoituksenmukaista noudattaa lelusektorilla jatkossakin, mutta tässä yhteydessä ehdotettava säännös eroaa voimassa olevasta kuluttajaturvallisuuslain säännöksestä muun muassa siten, ettei uhkasakkoa nimenomaisesti mainita säännöksessä. Tarkoituksena on selventää eroa rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän ja uhkasakon välillä, sillä uhkasakko ei ole luonteeltaan rangaistusluontoinen seuraamus, vaan viranomaismääräyksen hallinnollinen tehoste.

Lisäksi on tarpeen, että sanktiokumulaation välttämistä voidaan arvioida myös niissä tilanteissa, joissa toimija on ryhtynyt toteuttamaan toimenpiteitä ilman, että se johtuisi viranomaisen päätöksestä tai määräyksestä. Omasta aloitteestaan korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyneen toimijan ei tule olla huonommassa asemassa suhteessa esimerkiksi sellaiseen toimijaan, jonka kustannuksella on toteutettu vastaavia toimenpiteitä teettämisuhan johdosta. On tavoitteellista, että toimijat aktiivisesti ja oma-aloitteisesti ryhtyvät korjaaviin toimenpiteisiin heti, kun vaatimustenvastaisuus havaitaan. Valmistelun aikana on arvioitu, että yleislainsäädäntöön sisältyvä sääntely on tältä osin riittävää toimijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 8 §:ssä sekä rikoslain 6 luvun 12 §:ssä säädetään syytteen nostamatta jättämisestä ja rangaistuksen tuomitsematta jättämisestä sellaisissa tilanteissa, joissa rikoksesta epäilty tai rikoksen tekijä ryhtyy toimiin tekonsa vaikutusten estämiseksi tai poistamiseksi. Kyseiset yleislain säännökset soveltuisivat myös sellaisissa tilanteissa, joissa toimija ryhtyy oma-aloitteisesti toimenpiteisiin tuotteen vaatimustenvastaisuutta koskevan rikkomuksen korjaamiseksi.

Pykälän 5 momentissa viitattaisiin CE-merkintärikkomuksesta annettuun lakiin (187/2010). Mainitussa laissa säädetään NLF-asetuksessa tarkoitetun CE-merkinnän asetuksen vastaisen käytön seuraamuksista. Lakia sovelletaan CE-merkintärikkomuksiin, jollei muualla laissa toisin säädetä. Laissa ei kriminalisoida tuotteen markkinoille saattamista ilman CE-merkintää, vaan se on jätetty sektorikohtaisen sääntelyn varaan.

7.2 Kuluttajaturvallisuuslaki

26 §. *Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonta.* Lakiin ehdotetaan uutta pykälää aiemmin kumotun 26 §:n tilalle. Pykälässä ehdotetaan säädettävän kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonnan toimivaltuuksista. Koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/42/EY, jäljempänä *konedirektiivi*, kuuluu markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan. Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi tarvitaan kansallista täydentävää sääntelyä markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksista. Konedirektiivi on implementoitu valtioneuvoston asetuksella koneiden turvallisuudesta (400/2008), joka on annettu eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) ja kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004) nojalla ja jätetty sittemmin voimaan kuluttajaturvallisuuslain

nojalla, kun laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta on kumottu. Koneiden markkinavalvontaan sovelletaan kansallisesti kahta lakia. Ammattikäyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovelletaan eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettua lakia ja kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovelletaan kuluttajaturvallisuuslakia. Markkinavalvonta-asetuksen edellyttämät muutokset ammattikäyttöisten koneiden osalta on toteutettu jo aiemmin ja eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin on sisällytetty tarvittava kansallinen täydentävä sääntely. Tässä yhteydessä on tarkoitus toteuttaa markkinavalvonta-asetuksen edellyttämät muutokset sääntelyyn kuluttajakäyttöisten koneiden sektorilla. Markkinavalvonta-asetus edellyttää, että markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuudet ovat käytettävissä kaikkien konedirektiivin soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valvonnassa, joten pykälän ehdotetaan soveltuvan niihin konedirektiivin soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin, jotka ovat myös kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitettuja kulutustavaroita.

Kuluttajaturvallisuuslaissa säädetyt markkinavalvonnan toimivaltuudet vastaavat pitkälti markkinavalvonta-asetuksessa edellytetyjä valvontaviranomaisen toimivaltuuksia. Valmistelun aikana on arvioitu, että kuluttajaturvallisuuslaissa säädettyjen toimivaltuuksien lisäksi markkinavalvontaviranomaisella tulisi olla käytössään markkinavalvonta-asetuksen 14 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettu toimivaltuus vaatia talouden toimijalta tietoja verkkosivustojen omistajista, 14 artiklan 4 kohdan j alakohdassa tarkoitettu toimivaltuus hankkia tuotenäytteitä valeselityksen turvin sekä 14 artiklan 4 kohdan k alakohdassa tarkoitettuja toimivaltuuksia verkkoraportointiin liittyen. Edellä kuvatuista toimivaltuuksista säädetään kansallisesti markkinavalvontalain 8 §:n 2 momentissa, 10 a §:ssä ja 22 a §:ssä. Markkinavalvontalakia ei kuitenkaan sovelleta koneiden markkinavalvontaan. Tämän vuoksi kuluttajaturvallisuuslain 26 §:n 1 momenttiin ehdotetaan aineellista säännöstä kyseisten pykäläen soveltamisesta kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan.

Lisäksi markkinavalvontaviranomaisella tulisi olla käytettävissään markkinavalvonta-asetuksen 14 artiklan 4 kohdan g ja h alakohdissa sekä 16 artiklassa tarkoitettuja toimivaltuuksia vaatia talouden toimijoita ryhtymään toimenpiteisiin vaatimustenvastaisuustapausten korjaamiseksi. Kuluttajaturvallisuuslain 6 luvussa säädetyt toimivaltuudet ovat kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonnassa riittäviä tähän tarkoitukseen silloin, kun kyse on vaatimustenvastaisesta tuotteesta, joka on 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla vaarallinen terveydelle tai omaisuudelle. Markkinavalvontaviranomaisella tulisi kuitenkin olla käytettävissään vastaavat toimivaltuudet myös silloin, kun kyse on muodollisesta vaatimustenvastaisuudesta. Tällainen tilanne on kyseessä esimerkiksi silloin, kun koneesta annetut tiedot, ohjeet tai muut asiakirjat eivät täytä niille säädetyjä vaatimuksia. Tästä syystä kuluttajaturvallisuuslain 26 §:n 1 momenttiin ehdotetaan myös aineellista säännöstä, jonka mukaan muodollisen vaatimustenvastaisuuden tilanteissa sovellettaisiin markkinavalvontalain 17–22 ja 23–25 §:n toimivaltuuksia. Kyseisiä toimivaltuuksia sovellettaisiin säännöksen mukaan, mikäli momentissa tarkoitettu kulutustavara on kuluttajaturvallisuuslain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen muulla kuin 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Lisäksi edellä kuvatuissa tilanteissa ehdotetaan sovellettavan markkinavalvontalain 28 §:n uhkasakkoa ja teettämisuhkaa koskevaa säännöstä, sillä kuluttajaturvallisuuslain vastaavaa säännöstä ei voida soveltaa silloin, kun kielto tai määräys on annettu markkinavalvontalain nojalla. Markkinavalvontalain uhkasakkoa ja teettämisuhkaa koskevaa pykälää siis sovellettaisiin silloin, kun kyse on uhkasakon tai teettämisuhan määräämisestä markkinavalvontalain 8 §:n 2 momentin, 10 a, 17–22, 22 a tai 23–25 §:n nojalla annetun kiellon tai määräyksen tehostamiseksi.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan myös säädettävän, että tilanteissa, joissa sovelletaan markkinavalvontalain toimivaltuuksia, sovelletaan myös markkinavalvontalain 29 §:n säännöksiä muutoksenhausta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan myös säännökset markkinavalvontaviranomaisesta ja talouden toimijasta. Säännökset ovat tarpeen selkeyden vuoksi, sillä markkinavalvontalaissa käytetty terminologia poikkeaa kuluttajaturvallisuuslaissa käytetystä käsitteistöstä. Markkinavalvontalakia sovellettaessa markkinavalvontaviranomaisena pidettäisiin kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitettua valvontaviranomaista. Valvontaviranomaisista säädetään kuluttajaturvallisuuslain 4 luvussa. Lisäksi markkinavalvontalakia sovellettaessa talouden toimijana pidettäisiin kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitettua toiminnanharjoittajaa.

Markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädetään eräistä talouden toimijoiden velvoitteista, joiden valvontaa varten markkinavalvontaviranomaisella tulee olla käytettävissään riittävät ja markkinavalvonta-asetuksessa edellytetyt toimivaltuudet. Tämän vuoksi pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettävän, että kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta valvontaan sovellettaisiin kuluttajaturvallisuuslain toimivaltuuksia sekä 1 momentissa tarkoitettuja markkinavalvontalain toimivaltuuksia. Kyse olisi poikkeuksesta markkinavalvontalain 1 §:n 5 momentin säännökseen, jonka mukaan markkinavalvontalakia sovelletaan markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden valvontaan, jollei muualla toisin säädetä. Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden osalta pääsäännöstä poikkeaminen on perusteltua ensinnäkin selkeyden vuoksi, sillä näin kaikkiin kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita koskeviin velvoitteisiin sovellettaisiin samoja markkinavalvonnan säännöksiä. Toiseksi poikkeaminen markkinavalvontalain 1 §:n 5 momentin pääsäännöstä olisi tarpeen siksi, että kuluttajaturvallisuuslain 50 §:ssä säädetyt rangaistussäännökset soveltuisivat myös silloin, kun kyse on markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta. Markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot säätävät seuraamuksista, joita sovelletaan markkinavalvonta-asetuksessa säädettyjen velvoitteiden rikkomisen johdosta.

48 §. Muutoksenhaku. Pykälän 2 momentti päivitetäisiin uuden oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaiseksi. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) kumosi hallintolainkäyttölain vuoden 2020 alusta lukien.

7.3 Mittauslaitelaki

4 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälän 4 momentin viittaus NLF-asetukseen ehdotetaan päivitettävän ja momenttiin ehdotetaan lisättävän viittaus myös markkinavalvonta-asetukseen. NLF-asetuksen markkinavalvontaa ja ulkorajavalvontaa koskevat pykälät on kumottu markkinavalvonta-asetuksella. NLF-asetuksessa säädetään edelleen vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten akkreditoinnista ja tuotteiden CE-merkinnästä. Markkinavalvonta-asetuksessa taas säädetään markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista. Viittaukset olisivat informatiivisia.

Pykälän 5 momentin viittaus markkinavalvontalakiin ehdotetaan päivitettävän vastaamaan voimassa olevaa EU-sääntelyä, jossa markkinavalvonta-asetuksella on korvattu NLF-asetuksen ulkorajavalvontaa koskevat artiklat.

6 j §. Maahantuojan velvollisuudet mittauslaitteen markkinoille saattamisen yhteydessä. Pykälän 6 momenttia ehdotetaan täsmennettävän. Momentin voimassa oleva sanamuoto saattaa aiheuttaa tulkintaepävarmuutta siitä, koskeeko kymmenen vuoden määräaika myös teknisten asiakirjojen säilyttämisvelvollisuutta. Pykälä ehdotetaan muotoiltavan uudelleen niin, että sana-

muodon perusteella on selvää, että kymmenen vuoden määräaika koskee myös teknisten asiakirjojen säilyttämisvelvollisuutta, kuten mittauslaitedirektiivin 10 artiklan 8 kohdassa ja vaaka-direktiivin 8 artiklan 8 kohdassa tarkoitetaan.

25 a §. Pakkaajan tai maahantuojan vastuu. Lakiin ehdotetaan uutta pykälää, joka koskisi tuotteen pakkaajan ja maahantuojan vastuuta. Ehdotetun pykälän mukaan tuotteen pakkaajan tai maahantuojan olisi huolehdittava siitä, että pakkaus on 25 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen. Lain 25 §:ssä säädetään valmispakkauksen vaatimuksista, mutta pykälään ei sisälly säännöstä siitä, kenen vastuulla valmispakkauksen vaatimustenmukaisuus on. Valmispakkauksia koskevat vaatimukset perustuvat tiettyjen tuotteiden pakkaamista valmispakkauksiin painon tai tilavuuden mukaan tapahtuvaa täyttöä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettuun neuvoston direktiiviin 76/211/ETY sekä valmiiksi pakattujen tuotteiden nimellismäärästä sekä neuvoston direktiivien 75/106/ETY ja 80/232/ETY kumoamisesta ja neuvoston direktiivin 76/211/ETY muuttamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2007/45/EY. Direktiivin 76/211/ETY liitteen I mukaan pakkaaja tai maahantuoja on vastuussa siitä, että valmispakkaukset ovat direktiivin vaatimusten mukaisia. Kansallisesti pakkaajan ja maahantuojan vastuusta säädetään tällä hetkellä valmispakkauksista annetun kauppaja teollisuusministeriön päätöksen (179/2000) 8 §:ssä, jonka mukaan pakkaaja tai maahantuoja on vastuussa valmispakkauksen vaatimustenmukaisuudesta, joka lisäksi varmistetaan päätöksen liitteen 1 kohdan 4 mukaisesti. Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Valmistelun aikana on arvioitu, että tuotteen pakkaajan ja maahantuojan velvollisuudesta huolehtia valmispakkauksen vaatimustenmukaisuudesta olisi tarpeen säätää laissa. Sääntely vastaisi voimassa olevaa oikeustilaa, mutta jatkossa pakkaajan ja maahantuojan vastuusta säädettäisiin lain tasolla.

Mikäli tuotteen pakkaaja on sijoittautunut EU-alueelle, tämä vastaa valmispakkauksen vaatimustenmukaisuudesta. Mikäli pakkaaja ei ole sijoittautunut EU-alueelle, vastuu vaatimustenmukaisuudesta on maahantuojalla.

Markkinavalvonta-asetuksen 41 artikla edellyttää jäsenvaltioita säätämään seuraamuksista, jotka koskevat edellä mainittujen direktiivien 76/211/ETY ja 2007/45/EY velvoitteiden rikkomista. Tässä esityksessä ehdotetaan myös markkinavalvonta-asetuksen edellyttämää seuraamussääntelyä mittauslaitelain 49 §:ään, mukaan lukien seuraamus tässä pykälässä tarkoitettujen pakkaajan ja maahantuojan velvoitteiden rikkomisesta. Myös tästä näkökulmasta pakkaajan ja maahantuojan velvoitteista säätäminen lain tasolla olisi tarkoituksenmukaista.

26 §. Mitta-astiapullon vaatimukset. Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 5 momentti, jonka mukaan mitta-astiapullon valmistajan on huolehdittava siitä, että mitta-astiapullo on pykälässä säädettyjen vaatimusten mukainen. Mitta-astiapullon vaatimuksista säädetään 26 §:n 1–4 momentissa, mutta pykälään ei sisälly säännöstä siitä, kenen vastuulla mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuuden varmistaminen on. Mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuutta koskeva sääntely perustuu mitta-astioina käytettäviä pulloja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 75/107/ETY sääntelyyn. Kansallisesti vastuutahosta säädetään mitta-astioina käytettävistä pulloista annetussa kauppaja teollisuusministeriön päätöksessä 180/2000, jonka 6 §:n mukaan valmistaja on vastuussa mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuudesta. Kuten ehdotetun 25 a §:n osalta on todettu, yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista koskevan lailla säätämisen vaatimuksen vuoksi on valmistelussa arvioitu, että valmistajan velvollisuudesta huolehtia mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuudesta olisi tarpeen säätää laissa. Sääntely vastaisi voimassa olevaa oikeustilaa, mutta valmistajan vastuusta säädettäisiin jatkossa lain tasolla.

Markkinavalvonta-asetuksen 41 artikla edellyttää jäsenvaltioita säätämään seuraamuksista, jotka koskevat edellä mainitun direktiivin 75/107/ETY velvoitteiden rikkomista. Tässä esityksessä ehdotetaan myös markkinavalvonta-asetuksen edellyttämää seuraamussääntelyä mittauslaitelain 49 §:ään, mukaan lukien seuraamus tässä pykälässä tarkoitettun valmistajan velvoitteiden rikkomisesta. Myös tästä näkökulmasta valmistajan velvoitteista säätäminen lain tasolla olisi tarkoituksenmukaista.

33 a §. Markkinavalvonta. Lakiin ehdotetaan uutta pykälää, jossa säädettäisiin siitä, että mittauslaitelain valvontaa koskevia 34, 35 ja 37–44 §:ää ei sovelleta mittauslaitteiden markkinavalvontaan. Mittauslaitteiden markkinavalvontaan sovelletaan markkinavalvontalain säännöksiä. Mittauslaitelaki kuuluu markkinavalvontalain soveltamisalaan ja markkinavalvontalakea sovelletaan jo käytännössä mittauslaitelain mukaisten tuotteiden markkinavalvontaan, mikä on ollut tarkoituksena markkinavalvontalakea valmisteltaessa. Koska markkinavalvontalaki on väistävää sääntelyä ja soveltuu sen 1 §:n mukaan, jollei muualla laissa toisin säädetä, saattaa mittauslaitelain valvontaa koskeva sääntely aiheuttaa epävarmuutta siitä, kumman lain säännöksiä markkinavalvontaan sovelletaan. Mittauslaitelakiin sisältyy valvontaa koskevia säännöksiä sen 34–44 §:ään ja kyseisiä säännöksiä sovelletaan mittauslaitteiden käytön valvontaan. Käytön valvonnassa toimivaltaisia valvontaviranomaisia ovat Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä aluehallintovirastot. Mahdollisen tulkintaepävarmuuden poistamiseksi ja lain selkeyttämiseksi mittauslaitelaissa säädettäisiin jatkossa nimenomaisesti, etteivät kyseiset pykälät sovellu markkinavalvontaan.

Poikkeuksena on 36 §:n tarkastusoikeus, joka soveltuisi jatkossakin mittauslaitteiden markkinavalvontaan. Tarkastusoikeudesta on mittauslaitelaissa säädetty markkinavalvontalakea laajemmin, sillä mittauslaitelain mukaan tarkastuksia on mahdollista ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin silloin, kun on syytä epäillä rikoslain 30 luvun 1 §:ssä tai 36 luvun 1 tai 2 §:ssä tarkoitettua rikosta. Nykytilaan ei tältä osin ehdoteta muutosta, eli vastaava tarkastusoikeus säilyisi markkinavalvontaviranomaisella jatkossakin.

34 §. Valvontaviranomaiset. Pykälään ehdotetaan uutta 3 momenttia aiemmin kumotun 3 momentin tilalle. Kyse olisi informatiivisesta viittauksesta markkinavalvontalain 4 §:n 1 momenttiin, jossa säädetään markkinavalvontaviranomaisesta. Mittauslaitelain markkinavalvontaviranomainen on Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

49 §. Mittasäännösten rikkominen. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi ja pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 3 ja 4 momentti. Ehdotettu 2 ja 3 momentti sisältäisivät rangaistus-säännökset laissa säädettyjen tuotteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomisesta sekä markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta mittauslaitteiden osalta. Mittauslaitedirektiivin 49 artiklassa edellytetään jäsenvaltioiden säätävän direktiivin velvoitteiden rikkomisen seuraamuksista, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Vastaava säännös sisältyy myös vaakadirektiivin 42 artiklaan. Lisäksi markkinavalvonta-asetuksen 41 artikla edellyttää jäsenmaita säätämään vastaavasti seuraamuksista, jotka koskevat markkinavalvonta-asetuksen sekä asetuksen liitteessä II luetellun EU-lainsäädännön velvoitteiden rikkomista. Liitteeseen II kuuluu mitta-astiapulloja koskeva direktiivi 75/107/ETY sekä valmiiksi pakattuja tuotteita koskevat direktiivit 76/211/ETY sekä 2007/45/EY.

Mittauslaitelain 49 §:n 1 momentin rangaistussäännöksen mukaan lain 41–44 §:n nojalla annettun viranomaisen määräyksen tai kiellon rikkominen on rangaistavaa. Mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuuden valvontaan ei sovelleta mittauslaitelain 41–44 §:n säännöksiä, vaan markkinavalvontalakea, minkä johdosta rangaistussäännökset eivät nykyisellään sovellu mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomiseen. Markkinavalvontalaissa

taas ei ole hallinnollisia pakkokeinoja lukuun ottamatta sääntelyä seuraamuksista, vaan seuraamussääntely sisältyy jokaiseen sektorilakiin erikseen. Tämän vuoksi mittauslaitelakiin on tarpeen ehdottaa uutta sääntelyä tuotteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomisen seuraamuksista. Samassa yhteydessä on tarpeen ehdottaa rangaistussäännöksiä myös markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta. Mittauslaitedirektiivin ja vaakadirektiivin soveltamisalaan kuuluvat tuotteet kuuluvat myös markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan soveltamisalaan, minkä johdosta artiklassa asetetut velvoitteet koskevat myös kyseisten sektorien toimijoita ja markkinavalvonta-asetus edellyttää myös niiden osalta seuraamussääntelyä.

Syyksiluettavuuden asteeksi pykälän 2 momentin osalta ehdotetaan tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta. Syyksiluettavuuden aste olisi sama kuin 1 momentissa rangaistavaksi säädettyjen tekojen osalta. Pykälän 1 momentti soveltuu mittauslaitteiden käyttöä koskevien velvoitteiden rikkomiseen silloin, kun toimija rikkoo niitä koskevaa valvontaviranomaisen antamaa kieltoa tai määräystä. Mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevat velvollisuudet on säädetty valmistajille, maahantuojille, jakelijoille, pakkaajille, valtuutetuille edustajille sekä eräissä tilanteissa jakelupalvelujen tarjoajille. Näiltä tahoilta edellytetään erityisosaamista sen varmistamiseksi, että mittauslaitteet täyttävät niille asetetut vaatimukset. Mittauslaitteiden luotettava toiminta on avainasemassa kaupankäynnissä, viranomaistoiminnassa sekä muissa yhteiskunnan keskeisissä toiminnoissa. Vaatimuksilla pyritään varmistamaan kuluttajansuojaa, luottamusta mittaus tulosten oikeellisuuteen sekä reilua ja avointa kaupankäyntiä ja tasapuolisia kilpailuolosuhteita. Ehdotetussa 2 momentissa tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta ehdotetaan rangaistavaksi sellaisten velvollisuuksien rikkominen, jotka liittyvät suoraan mittauslaitteen ominaisuuksiin ja vaatimustenmukaisuuteen tai niihin toimenpiteisiin, joihin toimijalla on velvollisuus ryhtyä, mikäli havaitaan, että mittauslaite on vaatimustenvastainen. Momentti ei sisältäisi muodollisten vaatimusten rikkomista koskevia rangaistuksia. Muodollisia vaatimuksia ovat esimerkiksi asiakirja- ja merkintävaatimukset. On perusteltua, että mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuudesta vastuussa olevien tahojen velvollisuuksien rikkominen tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta on rangaistavaa, kun nämä velvollisuudet liittyvät suoraan mittauslaitteen ominaisuuksille asetettuihin vaatimuksiin ja vaatimustenvastaisten mittauslaitteiden johdosta tehtäviin toimenpiteisiin, sillä tällaisten velvoitteiden rikkominen hyvin todennäköisesti aiheuttaa merkittävää haittaa suojelluille oikeushyville, kuten kuluttajansuojalle, reilulle kaupankäynnille ja tasapuolisille kilpailuolosuhteille.

Ehdotettuun 2 momenttiin sisältyisi toissijaisuuslauseke. Rangaistavaksi ehdotettujen velvoitteiden rikkomiseen voisi soveltua myös rikoslain 16 luvun 8 §:n väärän todistuksen antaminen viranomaiselle, 33 luvun väärennyserikokset sekä 36 luvun petosrikokset. Lisäksi ehdotetun 2 momentin mukaan vähäiset teot jäisivät kokonaan rangaistusvastuun ulkopuolelle. Teon vähäisyyttä arvioitaessa huomioon voidaan ottaa esimerkiksi tuotteen aiheuttaman riskin suuruus edellä mainituille suojeltaville oikeushyville sekä se, kuinka laajaa tuotejoukkoa tai kuinka isoa tuote-erää rikkomus koskee.

Ehdotetun 2 momentin 1 kohta koskisi valmistajan 6 d §:n 1 momentissa ja 6 b §:ssä säädettyä velvoitetta varmistaa mittauslaitteen vaatimustenmukaisuus ennen laitteen markkinoille saattamista. Lain 6 d §:n 1 momentin mukaan valmistajan on ennen mittauslaitteen markkinoille saattamista varmistettava ja voitava osoittaa, että mittauslaite on suunniteltu ja valmistettu tässä laissa säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Mittauslaitetta koskevista vaatimuksista säädetään 6 b §:ssä, joka sisältää myös asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin mittauslaitteen olennaisista vaatimuksista ja laitekohtaisista erityisvaatimuksista. Rangaistussäännös koskisi siis myös ei-automaattisista vaaioista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1431/2016) ja mittauslaitteiden olennaisista vaatimuksista, vaatimustenmu-

kaisuuden osoittamisesta ja teknisistä erityisvaatimuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1432/2016) tarkoitettuja vaatimuksia. Näihin valtioneuvoston asetuksiin on tarkoitus lisätä takaisinviittaukset lain rangaistussäännökseen.

Ehdotetun 2 momentin 2 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, mikäli maahantuojat tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoisi 6 j §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa saattaa markkinoille muita kuin vaatimukset täyttäviä mittauslaitteita. Maahantuojan osalta rangaistavaksi ei ehdoteta esimerkiksi 6 j §:n 4 momentissa säädettyä velvollisuutta varmistaa, että mittauslaitteen varastointi- tai kuljetusolosuhteet eivät vaaranna sen vaatimustenmukaisuutta. Velvoitteen keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että vaatimustenvastaisia tuotteita ei päädy markkinoille. Tässä yhteydessä ehdotetaan säädettyjen rangaistavaksi, mikäli maahantuojat rikkoo velvollisuuttaan varmistaa, että markkinoille saatettavat mittauslaitteet ovat vaatimustenmukaisia, minkä on arvioitu valmistelussa olevan riittävää tavoitteen saavuttamiseksi.

Ehdotetun 2 momentin 3 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja, maahantuojat tai jakelijat tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoisi 6 m §:n 1 ja 2 momentissa säädettyä velvollisuuttaan ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa valvontaviranomaiselle. Säännöksen mukaan, jos valmistajalla tai maahantuojalla on syytä epäillä, että sen markkinoille saatama mittauslaite ei täytä lain vaatimuksia, heidän on ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin mittauslaitteen saattamiseksi vaatimusten mukaiseksi, sen poistamiseksi markkinoilta tai sitä koskevan palautusmenettelyn järjestämiseksi. Myös jakelijan tulee ryhtyä mainittuihin toimenpiteisiin. Mittauslaitteen markkinoilta poistamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on estää toimitusketjussa olevan mittauslaitteen asettaminen saataville markkinoilla. Palautusmenettelyllä taas tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada loppukäyttäjien saataville jo asetetut mittauslaitteet takaisin. Tapauskohtaisesti tulee arvioitavaksi se, mihin korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyminen on riittävää. Mikäli esimerkiksi vaatimusten vastaista mittauslaitetta ei ole vielä päätynyt loppukäyttäjille, riittävää on varmistaa se, ettei jakeluketjussa olevia mittauslaitteita aseteta saataville markkinoilla.

Markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan talouden toimijan velvoitteet soveltuvat mittauslaitedirektiivin ja vaakadirektiivin soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin. Kyseiset direktiivit on pantu täytäntöön mittauslaitelain sääntelyllä. Tässä yhteydessä ehdotetaan mittauslaitelakiin myös markkinavalvontalain 41 artiklan edellyttämää seuraamussääntelyä, kun kyse on markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan velvoitteiden rikkomisesta.

Ehdotetun 2 momentin 4 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelujen tarjoaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoisi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee tehdä markkinavalvontaviranomaisten kanssa yhteistyötä, mukaan lukien perustellun pyynnön seurauksena tehtävä yhteistyö, ja varmistaa, että ryhdytään viipymättä tarvittaviin korjaaviin toimiin, jos kyseinen tuote ei vastaa siihen sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia, tai jos tämä ei ole mahdollista, vähentää kyseisestä tuotteesta aiheutuvia riskejä, kun markkinavalvontaviranomaiset niin pyytävät tai omasta aloitteestaan, kun talouden toimija katsoo tai tällä on syy uskoa, että kyseinen tuote aiheuttaa riskin. Mittauslaitesääntelyssä arviointia on tehtävä ensisijaisesti siitä näkökulmasta, että vaatimustenvastainen mittauslaite aiheuttaa taloudellisen riskin sekä riskin kilpailuolosuhteiden vääristymisestä. Valtuutetun edustajan ja jakelupalvelun tarjoajan on siis pyrittävä vähentämään näitä riskejä, jotka johtuvat vaatimustenvastaisesta mittauslaitteesta. Valmistelussa on arvioitu, että talouden toimijalle asetettu yleinen velvollisuus tehdä yhteistyötä ei ole siinä määrin täsmällinen, että sen rikkomista olisi mahdollista esittää tässä yhteydessä rangaistavaksi. Pelkästään markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa mainitun yhteistyövelvoitteen rikkomisen

siis ei olisi rangaistavaa, vaan tässä yhteydessä ehdotettaisiin rangaistusvastuun koskevan muiden kyseisessä alakohdassa säädettyjen velvoitteiden rikkomista.

Rangaistavaa olisi, mikäli toimija ei varmista, että asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdan säännöksen mukaisesti ryhdytään välittömästi korjaaviin toimiin, jos tuote ei vastaa lainsäädännön vaatimuksia, tai jos se ei ole mahdollista, vähennä tuotteesta aiheutuvia riskejä, kun markkinavalvontaviranomaiset niin pyytävät tai omasta aloitteestaan, kun toimija katsoo tai tällä on syytä uskoa, että tuote aiheuttaa riskin. Rangaistavaa ei siis olisi pelkästään se, että toimija ei ryhdy välittömästi korjaaviin toimiin, vaan rangaistusvastuuta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös se, että mikäli korjaaviin toimiin ryhtyminen ei ole mahdollista, toimijan tulee vähentää tuotteesta aiheutuvia riskejä asetuksessa mainituin ehdoin. Mikäli toimija esimerkiksi markkinavalvontaviranomaisen pyynnöstä vähentäisi tuotteesta aiheutuvia riskejä asetuksen mukaisesti, vaikka korjaaviin toimiin ryhtyminen ei tilanteessa ollut mahdollista, toimija noudattaisi asetuksessa säädettyä velvollisuuttaan, eikä menettely olisi rangaistavaa. Tapauskohtaisesti tulisi myös arviotavaksi, millaisilla toimenpiteillä riskiä voidaan vähentää. Mikäli tuotteessa olevia puutteita ei voida jostakin syystä korjata, riskin vähentämistä koskeva toimenpide voi olla esimerkiksi loppukäyttäjien tiedottaminen havaitusta riskistä tai esimerkiksi riskiä vähentävien toimintaohjeiden toimittaminen tuotteen loppukäyttäjälle.

Mittauslaitelain 6 j §:n 3 momenttiin sisältyy maahantuojan velvoite ilmoittaa valmistajalle ja valvontaviranomaiselle, mikäli mittauslaitteesta aiheutuu riski. Vastaava ilmoittamisvelvollisuus sisältyy myös jakelijan osalta 6 k §:n 3 momenttiin, minkä lisäksi markkinavalvontasetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohtaan sisältyy kaikkien talouden toimijoiden velvollisuus ilmoittaa valvontaviranomaiselle, mikäli on syytä uskoa, että tuote aiheuttaa riskin. Valmistelun aikana on arvioitu, ettei näitä velvoitteita esitetä kriminalisoitavaksi tässä yhteydessä. Mittauslaitteen aiheuttama riski on ensisijaisesti taloudellinen ja kilpailuolosuhteiden vääristymiseen liittyvä riski. Riskin käsitteen merkityksen arvioimisen on kuitenkin katsottu olevan mittauslaitteiden osalta siinä määrin monitulkintaista verrattuna esimerkiksi eräisiin muihin turvallisuutta keskeisemmin painottaviin tuotesektoreihin, ettei lakiin kirjattu velvoite riskistä ilmoittamisesta täytä rangaistussäännökseltä edellytettäviä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia. Lisäksi rangaistavaksi ehdotetaan säädettävän tässä yhteydessä täsmällisempi ja samaan tavoitteeseen tähtäävä velvoite, joka sisältyy lain 6 m §:n 1 ja 2 momenttiin. Kyseisten lainkohtien mukaan valmistajan, maahantuojan ja jakelijan tulee ryhtyä korjaaviin toimiin ja ilmoittaa valvontaviranomaiselle, mikäli on syytä epäillä, että mittauslaite ei täytä sille laissa säädettyjä vaatimuksia. Näistä syistä mainittuja riskeistä ilmoittamista koskevia velvoitteita ei ehdoteta tässä yhteydessä sisällytettävän rangaistussäännöksiin.

Syyksiluettavuuden asteeksi pykälän 3 momentin osalta ehdotetaan tahallisuutta. Pykälän 3 momentissa rangaistavaksi ehdotettavat teot sisältävät ensinnäkin velvollisuuksia, jotka koskevat muodollisia vaatimuksia mittauslaitteille. Tällaisia vaatimuksia ovat esimerkiksi erilaiset asiakirja- ja merkintävaatimukset. Myös nämä muodolliset velvollisuudet ovat keskeisessä asemassa mittauslaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistamisessa ja arvioinnissa. Erityisesti tahallisesti rikottuna ne heikentävät merkittävästi luottamusta mittauslaitteen vaatimustenmukaisuuteen ja aiheuttavat hallinnollisen taakan vähenemisen johdosta perusteetonta kilpailuetua niille toimijoille, jotka tarkoituksella jättävät velvoitteita noudattamatta. Edellä kuvatuista syistä rangaistussäännöksiä myös näiden tekojen osalta tarvitaan. Lisäksi momentti sisältäisi säännökset rangaistusvastuusta sellaisten velvoitteiden rikkomisen osalta, jotka koskevat pakkauksen ja mitta-astiapullon muun vaatimustenmukaisuuden lisäksi vapaaehtoisten merkintöjen käyttämistä valmispakkauksissa ja mitta-astiapulloissa. Vaikka merkintöjen käyttäminen on vapaaehtoista, niiden tahallinen väärinkäyttö ja siten kuluttajan tai muun loppukäyttäjän tahallinen harhaanjohtaminen on sillä tavoin moitittavaa, että teoista on arvioitu tarpeen esittää rangaistusta.

Syyksiluettavuuden asteeksi esitettäisiin kuitenkin näiden tekojen osalta tahallisuutta. Ehdotetussa 3 momentissa syyksiluettavuuden asteeksi ehdotetaan 2 momentista poiketen tahallisuutta, sillä kyse on esimerkiksi sellaisten asiakirjoihin ja merkintöihin liittyvien muodollista vaatimustenmukaisuutta koskevien velvoitteiden rikkomisesta, joiden osalta syyksiluettavuuden asteen ulottamista tahallisuutta laajemmaksi ei ole pidetty perusteltuna.

Ehdotetun 3 momentin 1 kohta koskisi valmistajan 6 d §:n 2–5 momentissa säädettyjä velvollisuuksia. Edellä mainittujen lainkohtien mukaan valmistajan tulee suorittaa mittauslaitteelle soveltuvat vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt käyttäen ilmoitettua laitosta, laatia tekniset asiakirjat, laatia EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja säilyttää nämä asiakirjat kymmenen vuoden ajan siitä, kun laite on saatettu markkinoille.

Ehdotetun 3 momentin 2 kohta koskisi valmistajan 6 g §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa yhteystietonsa ja varmistaa, että mittauslaitteessa on vaaditut merkinnät, ohjeet ja muut tiedot. Pykälän mukaan valmistajan on esimerkiksi ilmoitettava mittauslaitteessa nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai rekisteröity tavaramerkkinsä ja postiosoitteesä sekä yksi yhteyspiste, jonka kautta valmistajaan saa yhteyden. Merkinnöistä, ohjeista ja luotettavuustiedoista säädetään tarkemmin ei-automaattisista vaoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa 1431/2016 sekä mittauslaitteiden olennaisista vaatimuksista, vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja teknisistä erityisvaatimuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa 1432/2016.

Ehdotetun 3 momentin 3 kohta koskisi 6 j §:n 2 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta varmistua siitä, että valmistaja on täyttänyt 6 j §:n 2 momentissa mainitut velvollisuutensa ja laitteessa on 2 momentissa mainitut tiedot. Ehdotetun 3 momentin 4 kohta koskisi 6 j §:n 6 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta pitää EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat saatavilla kymmenen vuoden ajan. Kyseisen momentin mukaan maahantuojan on pidettävä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennös valvontaviranomaisen saatavilla ja varmistettava, että tekniset asiakirjat voidaan pyynnöstä antaa valvontaviranomaisen saataville kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun mittauslaite on saatettu markkinoille.

Ehdotetun 3 momentin 5 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos jakelija tahallaan rikkoisi 6 k §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan tarkistaa, että mittauslaitteessa on vaaditut merkinnät ja tiedot ja mittauslaitteen mukana on vaaditut asiakirjat. Momentin mukaan asiakirjojen tulee olla suomen, ruotsin tai muulla valvontaviranomaisen hyväksymällä kielellä. Käyttöohjeet on toimitettava ainakin suomeksi ja ruotsiksi.

Ehdotetun 3 momentin 6 kohta koskisi 6 n §:n 1 momentissa säädettyä valmistajan, maahantuojan tai jakelijan velvollisuutta toimittaa valvontaviranomaiselle vaaditut tiedot. Pykälässä säädetään lain noudattamisen valvontaa varten tarpeellisten asiakirjojen ja tietojen luovuttamisesta valvontaviranomaiselle tämän pyynnöstä. Tällaiset tiedot ja asiakirjat voivat tilanteesta riippuen sisältää esimerkiksi tuotteen vaatimustenmukaisuusvakuutuksen, tekniset asiakirjat, tuotteen käyttöohjeet, tiedot tuotteen alkuperäisestä valmistajasta, tuotteen tilausasiakirjat, pääsyn tuotteen sisältämiin ohjelmistoihin, tiedot toimitusketjusta ja tuotemääristä tai muut markkinavalvontaviranomaisen pyytämät tarpeelliset lisäselvitykset tuotteen vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi. Tiedot on annettava suomeksi tai ruotsiksi taikka muulla kielellä, jonka valvontaviranomainen hyväksyy.

Pykälän 3 momentin 7 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos tuotteen pakkaaja tai maahantuoja tahallaan rikkoisi 25 a §:ssä säädettyä velvollisuuttaan huolehtia pakkauksen vaatimustenmukaisuudesta. Ehdotetun 25 a §:n mukaan tuotteen pakkaajan ja maahantuojan on huolehdittava siitä, että pakkaus on 25 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen. Pakkauksen vaatimuksista säädetään lain 25 §:ssä.

Ehdotetun 3 momentin 8 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tahallaan rikkoisi 26 §:n 5 momentissa säädettyä velvollisuuttaan huolehtia mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuudesta. Ehdotetun 26 §:n 5 momentin mukaan mitta-astiapullon valmistajan on huolehdittava siitä, että mitta-astiapullo on 26 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen.

Ehdotetun 3 momentin 9 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelujen tarjoaja tahallaan rikkoisi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa velvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee varmentaa, että EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus tai suoritustasoilmoitus ja tekniset asiakirjat on laadittu, pitää vaatimustenmukaisuusvakuutus tai suoritustasoilmoitus ja tekniset asiakirjat markkinavalvontaviranomaisen saatavilla kyseisessä lainsäädännössä vaaditun ajan ja varmistaa, että tekniset asiakirjat voidaan antaa pyynnöstä kyseisten viranomaisten saataville, jos tuotteeseen sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädetään EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta tai suoritustasoilmoituksesta ja teknisistä asiakirjoista. Mittauslaitedirektiivin ja vaakadirektiivin osalta EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta ja teknisistä asiakirjoista säädetään kyseisissä direktiiveissä ja mittauslaitelaisissa, joiden mukaan vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat tulee pitää valvovan viranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun tuote on saatettu markkinoille. Sen sijaan suoritustasoilmoitusta ei vaadita mittauslaitteilta. Sen vuoksi mittauslaitteiden osalta rangaistavaa olisi valtuutetun edustajan tai jakelupalvelun tarjoajan menettely, jos kyseinen toimija ei varmista, että tuotetta koskeva EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat on laadittu, jos kyseinen toimija ei pidä vaatimustenmukaisuusvakuutusta ja teknisiä asiakirjoja markkinavalvontaviranomaisen saatavilla vaaditun kymmenen vuoden ajan tai, jos kyseinen toimija ei varmista, että tekniset asiakirjat voidaan pyynnöstä antaa markkinavalvontaviranomaisen saataville. Edellä mainituista velvollisuuksista minkä tahansa rikkomisen tahallaan olisi rangaistavaa.

Ehdotetun 3 momentin 10 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelujen tarjoaja tahallaan rikkoisi markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa velvollisuuttaan. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee toimittaa markkinavalvontaviranomaisen perustelusta pyynnöstä tälle kaikki tiedot ja asiakirjat, jotka ovat tarpeen tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi, kielellä, jota kyseinen viranomainen voi helposti ymmärtää. Tällaiset tiedot ja asiakirjat voivat tilanteesta riippuen sisältää esimerkiksi tuotteen vaatimustenmukaisuusvakuutuksen, tekniset asiakirjat, tuotteen käyttöohjeet, tiedot tuotteen alkuperäisestä valmistajasta, tuotteen tilausasiakirjat, pääsyn tuotteen sisältämiin ohjelmistoihin, tiedot toimitusketjusta ja tuotemääristä tai muut markkinavalvontaviranomaisen pyytämät tarpeelliset lisäselvitykset tuotteen vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi. Kielivaatimuksen täyttäminen tulisi arvioitavaksi tapauskohtaisesti. Selvää on, että markkinavalvontaviranomaiselle suomen tai ruotsin kielellä toimitetut asiakirjat täyttävät kielivaatimuksen. Myös englanniksi toimitettujen tietojen ja asiakirjojen voidaan katsoa täyttävän markkinavalvonta-asetuksessa tarkoitetun kielivaatimuksen siltä osin, kun kyse on markkinavalvontaviranomaiselle toimitettavista asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista tiedoista.

Pykälän 4 momentin mukaan syyte mittasäännösten rikkomisesta voitaisiin jättää nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos teon johdosta annetusta muusta viranomaisen päätöksestä aiheutuneita taloudellisia seurauksia on pidettävä tekijälle teon vakavuuteen nähden riittävinä. Voimassa olevan 49 §:n 2 momentin mukaan rangaistus voidaan jättää tuomitsematta, mikäli tekijä rikkoo samasta teosta määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä. Säännöksen taustalla olevaa periaatetta sanktiokumulaation välttämisestä on tarkoituksenmukaista noudattaa sektorilla jatkossakin, mutta tässä yhteydessä ehdotettava säännös eroaisi voimassa olevasta

säännöksestä muun muassa siten, ettei uhkasakkoa nimenomaisesti mainita säännöksessä. Tarkoituksena on selventää eroa rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän ja uhkasakon välillä, sillä uhkasakko ei ole luonteeltaan rangaistusluontoinen seuraamus, vaan viranomais määräyksen hallinnollinen tehoste.

Vastaavan tyyppisiä säännöksiä on myös yleislainsäädännössä, kuten oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 1 luvun 8 §:ssä sekä rikoslain (39/1889) 6 luvun 12 §:ssä. Sen lisäksi, mitä yleislainsäädännössä säädetään toimenpiteistä luopumisesta, tässä yhteydessä esitetään toimenpiteistä luopumista koskevaa erityissääntelyä eräissä tilanteissa, joissa teon johdosta annetusta viranomaisen päätöksestä aiheutuu taloudellisia seurauksia. Ehdotettu sääntely mahdollistaisi viranomaisille yleislainsäädäntöä laajemman harkintavallan arvioida tämän lain soveltamisalaan kuuluvien hallinnollisten seurausten riittävyttä ja rikosoikeudellisten toimien tarpeellisuutta suhteessa arvioitavaan tekoon. Lähtökohtaisesti hallinnolliset valvontakeinot ja pakkokeinot, kuten uhkasakko ja teettämisuhka, ovat ensisijaisia toimenpiteitä rikkomustapauksissa suhteessa rikosoikeudellisiin seuraamuksiin. Tällaista periaatetta on sovellettu sektorilla myös nykytilassa. Harkintavaltaa annettaisiin tuomioistuinten lisäksi myös syyttäväviranomaisille. Säännöksessä olisi kyse tapauskohtaisesta kohtuusarviointista.

Lisäksi on tarpeen, että sanktiokumulaation välttämistä voidaan arvioida myös niissä tilanteissa, joissa toimija on ryhtynyt toteuttamaan toimenpiteitä ilman, että se johtuisi viranomaisen päätöksestä tai määräyksestä. Omasta aloitteestaan korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyneen toimijan ei tule olla huonommassa asemassa suhteessa esimerkiksi sellaiseen toimijaan, jonka kustannuksella on toteutettu vastaavia toimenpiteitä teettämisuhan johdosta. On tavoitteellista, että toimijat aktiivisesti ja oma-aloitteisesti ryhtyvät korjaaviin toimenpiteisiin heti, kun vaatimustenvastaisuus havaitaan. Valmistelun aikana on arvioitu, että yleislainsäädäntöön sisältyvä sääntely on tältä osin riittävää toimijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 8 §:ssä sekä rikoslain 6 luvun 12 §:ssä säädetään syytteen nostamatta jättämisestä ja rangaistuksen tuomitsematta jättämisestä sellaisissa tilanteissa, joissa rikoksesta epäilty tai rikoksen tekijä ryhtyy toimiin tekonsa vaikutusten estämiseksi tai poistamiseksi. Kyseiset yleislain säännökset soveltuisivat myös sellaisissa tilanteissa, joissa toimija ryhtyy oma-aloitteisesti toimenpiteisiin tuotteen vaatimustenvastaisuutta koskevan rikkomuksen korjaamiseksi.

50 §. Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätöksestä. Pykälä päivitetäisiin uuden oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaiseksi. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) kumosi hallintolainkäyttölain vuoden 2020 alusta lukien. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi säännös jatkomuutoksenhaun valitusluvanvaraisuudesta, koska tällainen säännös sisältyy oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 1 momenttiin, eikä siitä siten tarvitse enää erityislaeissa erikseen säätää. Jatkomuutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen olisi edelleen valitusluvanvaraista.

51 §. Muutoksenhaku ilmoitetun laitoksen ja tarkastuslaitoksen päätöksestä. Pykälän 1 momenttiin esitetään sanamuodon muuttamista. Kyseessä on säädöstekninen muutos. Pykälän 2 momentti päivitetäisiin uuden oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaiseksi. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) kumosi hallintolainkäyttölain vuoden 2020 alusta lukien. Momentista ehdotetaan poistettavaksi säännös jatkomuutoksenhaun valitusluvanvaraisuudesta, koska tällainen säännös sisältyy oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 1 momenttiin, eikä siitä siten tarvitse enää erityislaeissa erikseen säätää. Jatkomuutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen olisi edelleen valitusluvanvaraista.

7.4 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta

1 §. Soveltamisala. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän lelujen turvallisuudesta annettu laki. Markkinavalvontalakea sovellettaisiin siis jatkossa lelujen markkinavalvontaan, ellei lelujen turvallisuudesta annetussa laissa toisin säädetä. Lain soveltamisalan laajentaminen koskemaan myös lelujen markkinavalvontaa on perusteltua, jotta markkinavalvontaa koskeva sääntely olisi mahdollisimman yhdenmukaista ja jotta markkinavalvontaviranomaisella olisi käytettävissään markkinavalvonta-asetuksen edellyttämät toimivaltuudet, joista säädetään markkinavalvontalaissa. Lakia sovellettaisiin markkinavalvonta-asetusta täydentävästi markkinavalvonnan toimenpiteisiin.

7.5 Kaasulaitelaki

9 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momenttiin esitetään sanamuodon muuttamista. Kyseessä on säädöstekninen muutos. Pykälän 2 momentti päivitetäisiin uuden oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaiseksi. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) kumosi hallintolainkäyttölain vuoden 2020 alusta lukien. Momentista ehdotetaan poistettavaksi säännös jatkomuutoksenhaun valitusluvanvaraisuudesta, koska tällainen säännös sisältyy oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 1 momenttiin, eikä siitä siten tarvitse enää erityislaeissa erikseen säätää. Jatkomuutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen olisi edelleen valitusluvanvaraista.

12 §. Rangaistussäännökset. Pykälän 2 ja 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Muutokset koskisivat markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a-d alakohdissa säädettyjen velvollisuuksien laiminlyönnin rangaistavuutta. Kaasulaitteasetuksen (EU) 2016/426 soveltamisalaan kuuluvat tuotteet kuuluvat markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan soveltamisalaan. Markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklassa edellytetään jäsenvaltioita säätämään seuraamuksista, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Tiettyjen kaasulaitelain ja kaasulaitteasetuksen mukaisten talouden toimijoiden velvoitteiden rikkominen on nähty tarpeen säätää rangaistavaksi, sillä lain vaatimukset kohdistuvat tuotteiden turvallisuuteen ja vaaran ennaltaehkäisemiseen, minkä vuoksi velvoitteiden rikkomisen seuraukset voivat olla hyvin vakavia. Tässä yhteydessä on tarpeen laajentaa rangaistussäännöstä koskemaan myös markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa tarkoitettujen talouden toimijoiden velvoitteiden laiminlyöntejä. Tämä olisi yhdenvertaista ja tasapuolista, jotta samalla tuotesektorilla rangaistussääntely kohdistuisi talouden toimijoihin tasapuolisesti niille toimijaketjussa porrastettujen ja erikseen säädettyjen vastuiden mukaan.

Markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan mukaan sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädettyjen velvoitteiden estämättä tuote, johon sovelletaan 5 kohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä, voidaan saattaa markkinoille vain, jos unioniin sijoittautunut talouden toimija vastaa tätä tuotetta koskevista 3 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä. Vastuut on artiklan mukaan porrastettu, eivätkä 4 artiklassa tarkoitettujen yhteystahon roolissa toimivan talouden toimijan velvollisuudet rajoita muiden toimijoiden velvollisuuksia.

Asetuksen 4 artiklassa tarkoitettu taho on tuotteen yhteyshenkilö. Koska kaasulaitelaissa on jo pääosin huomioitu valmistajan, maahantuojan ja jakelijan velvollisuuksien rikkomisen rangaistavuus, tässä yhteydessä on tarpeen säätää valmistajan ja maahantuojan velvoitteiden rikkomisen kriminalisoinnista vain tietyiltä osin. Sen sijaan 4 artiklassa tarkoitettujen valtuutettujen edustajan asetuksessa säädettyjen velvollisuuksien rikkomista ei ole aiemmin sanktioitu. Jakelupalvelun tarjoajalle ei ole säädetty velvollisuuksia kaasulaitteasetuksessa, joten kyseinen talouden toimija on uusi tällä tuotesektorilla.

Markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa säädettyjen talouden toimijoiden tiettyjen velvoitteiden rikkomisesta voisi ehdotuksen mukaan seurata sakkorangaistus, jos muualla laissa ei säädetä teosta ankarampaa rangaistusta. Rangaistussäännös rajattaisiin koskemaan 4 artiklan tilanteissa sellaisia talouden toimijoiden velvoitteita, joita kaasulaitelain sektorikohtainen sääntely ja rangaistussääntely ei kata. Tällaisia talouden toimijoita ovat kaasulaitteiden osalta markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa tarkoitettu valtuutettu edustaja ja jakelupalvelun tarjoaja kaikkien 4 artiklan 3 kohdan velvoitteiden osalta ja lisäksi valmistaja ja maahantuoja tiettyjen 4 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdissa säädettyjen velvoitteiden osalta.

Ehdotetun 2 momentin uuden 1 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos valmistaja tai maahantuoja tahallaan rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdan velvollisuuttaan pitää vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat markkinavalvontaviranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan ja varmistaa, että tekniset asiakirjat voidaan antaa pyynnöstä markkinavalvontaviranomaisen saataville. Velvollisuudesta säädetään myös valmistajan osalta kaasulaiteasetuksen 7 artiklassa ja maahantuojan osalta kaasulaiteasetuksen 9 artiklassa. Kymmenen vuoden aika alkaa säännösten mukaan kuluu siitä, kun tuote on saatettu markkinoille. Markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan toimijan tulee myös varmentaa, että EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat on laadittu. Tätä velvoitetta ei kuitenkaan esitetä tässä yhteydessä kriminalisoitavaksi valmistajan ja maahantuojan osalta, sillä vastaavan velvoitteen rikkomisen rangaistavuus sisältyy jo pykälän 1 momentin kohtiin 3 ja 8 valmistajan ja maahantuojan osalta.

Ehdotetun 2 momentin 2 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos tahallaan rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee varmentaa, että EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus tai suoritusasoilmoitus ja tekniset asiakirjat on laadittu, pitää vaatimustenmukaisuusvakuutus tai suoritusasoilmoitus ja tekniset asiakirjat markkinavalvontaviranomaisen saatavilla kyseisessä lainsäädännössä vaaditun ajan ja varmistaa, että tekniset asiakirjat voidaan antaa pyynnöstä kyseisten viranomaisten saataville, jos tuotteeseen sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädetään EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta tai suoritusasoilmoituksesta ja teknisistä asiakirjoista. Kaasulaitelain mukaisten tuotteiden osalta EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta ja teknisistä asiakirjoista säädetään kaasulaiteasetuksessa, joiden mukaan vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat tulee pitää valvovan viranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun tuote on saatettu markkinoille tai otettu käyttöön. Sen sijaan suoritusasoilmoitusta ei vaadita kaasulaitteilta. Sen vuoksi kaasulaitteiden osalta rangaistavaa olisi valtuutetun edustajan tai jakelupalvelun tarjoajan menettely, jos kyseinen toimija ei varmista, että tuotetta koskeva EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat on laadittu, jos kyseinen toimija ei pidä vaatimustenmukaisuusvakuutusta ja teknisiä asiakirjoja markkinavalvontaviranomaisen saatavilla vaaditun kymmenen vuoden ajan tai, jos kyseinen toimija ei varmista, että tekniset asiakirjat voidaan pyynnöstä antaa markkinavalvontaviranomaisen saataville. Edellä mainituista velvollisuuksista minkä tahansa rikkomisen tahallaan olisi rangaistavaa.

Ehdotetun 2 momentin uuden 3 kohdan mukaan rangaistavaa olisi, jos tahallaan rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa valmistajan, maahantuojan, valtuutetun edustajan tai jakelupalvelun tarjoajan velvollisuutta. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee toimittaa markkinavalvontaviranomaisen perustellusta pyynnöstä tälle kaikki tiedot ja asiakirjat, jotka ovat tarpeen tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi, kielellä, jota kyseinen viranomainen voi helposti ymmärtää. Tällaiset tiedot ja asiakirjat voivat tilanteesta riippuen sisältää esimerkiksi tuot-

teen vaatimustenmukaisuusvakuutuksen, tekniset asiakirjat, tuotteen käyttöohjeet, tiedot tuotteen alkuperäisestä valmistajasta, tuotteen tilausasiakirjat, pääsyn tuotteen sisältämiin ohjelmitoihin, tiedot toimitusketjusta ja tuotemääristä tai muut markkinavalvontaviranomaisen pyytämät tarpeelliset lisäselvitykset tuotteen vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi. Kielivaatimuksen täyttäminen tulisi arvioitavaksi tapauskohtaisesti. Selvää on, että markkinavalvontaviranomaiselle suomen tai ruotsin kielellä toimitetut asiakirjat täyttävät kielivaatimuksen. Myös englanniksi toimitettujen tietojen ja asiakirjojen voidaan katsoa täyttävän markkinavalvonta-asetuksessa tarkoitetun kielivaatimuksen siltä osin, kun kyse on markkinavalvontaviranomaiselle toimitettavista asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista tiedoista.

Ehdotetun 2 momentin 4 kohdan mukaan rangaistavaa olisi lisäksi, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelun tarjoaja tahallaan rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädettyä ilmoittamisvelvollisuutta. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee ilmoittaa markkinavalvontaviranomaiselle, jos on syytä uskoa, että tuote aiheuttaa riskin. Ilmoituksen voi tehdä esimerkiksi EU-komission ylläpitämän Product Safety Business Alert Gateway -järjestelmän (entinen Business Application) kautta tai suoraan markkinavalvontaviranomaiselle. Tapauskohtaisesti tulisi arvioitavaksi, milloin täytyy edellytys siitä, että toimijalla on syytä uskoa tuotteen aiheuttavan riskin. Esimerkiksi toimijalle tehdyt ilmoitukset tuotteesta olevista puutteista johtuneista vaaratilanteista tai onnettomuuksista saattavat täyttää edellytyksen. Ilmoitus markkinavalvontaviranomaisille tulee tehdä jo siinä vaiheessa, kun on syytä uskoa riskin olevan olemassa sen sijaan, että toimija tällaisessa tilanteessa jäisi odottamaan lisätietoja tai vahvistusta riskin olemassaolosta.

Ehdotetun 2 momentin 5 kohdan mukaan rangaistavaa olisi myös, jos valtuutettu edustaja tai jakelupalvelun tarjoaja tahallaan rikkoo markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä korjaaviin toimiin ryhtymistä tai riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta. Kyseisen lainkohdan mukaan talouden toimijan tulee tehdä markkinavalvontaviranomaisten kanssa yhteistyötä, mukaan lukien perustellun pyynnön seurauksena tehtävä yhteistyö, ja varmistaa, että ryhdytään viipymättä tarvittaviin korjaaviin toimiin, jos kyseinen tuote ei vastaa siihen sovellettavassa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia, tai jos tämä ei ole mahdollista, vähentää kyseisestä tuotteesta aiheutuvia riskejä, kun markkinavalvontaviranomaiset niin pyytävät tai omasta aloitteestaan, kun talouden toimija katsoo tai tällä on syytä uskoa, että kyseinen tuote aiheuttaa riskin. Valmistelussa on arvioitu, että talouden toimijalle asetettu yleinen velvollisuus tehdä yhteistyötä ei ole siinä määrin täsmällinen, että sen rikkomista olisi mahdollista esittää tässä yhteydessä rangaistavaksi. Pelkästään markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa mainitun yhteistyövelvoitteen rikkominen siis ei olisi rangaistavaa, vaan tässä yhteydessä ehdotettaisiin rangaistusvastuun koskevan muiden kyseisessä alakohdassa säädettyjen velvoitteiden rikkomista.

Rangaistavaa olisi, mikäli toimija ei varmista, että asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdan säännöksen mukaisesti ryhdytään välittömästi korjaaviin toimiin, jos tuote ei vastaa lainsäädännön vaatimuksia, tai jos se ei ole mahdollista, vähennä tuotteesta aiheutuvia riskejä, kun markkinavalvontaviranomaiset niin pyytävät tai omasta aloitteestaan, kun toimija katsoo tai tällä on syytä uskoa, että tuote aiheuttaa riskin. Rangaistavaa ei siis olisi pelkästään se, että toimija ei ryhdy välittömästi korjaaviin toimiin, vaan rangaistusvastuuta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös se, että mikäli korjaaviin toimiin ryhtyminen ei ole mahdollista, toimijan tulee vähentää tuotteesta aiheutuvia riskejä asetuksessa mainituin ehdoin. Mikäli toimija esimerkiksi markkinavalvontaviranomaisen pyynnöstä vähentäisi tuotteesta aiheutuvia riskejä asetuksen mukaisesti, vaikka korjaaviin toimiin ryhtyminen ei tilanteessa ollut mahdollista, toimija noudattaisi asetuksessa säädettyä velvollisuuttaan, eikä menettely olisi rangaistavaa. Sitä, milloin toimijalla on syytä uskoa tuotteen aiheuttavan riskin, arvioitaisiin samalla tavalla kuin momentin 4 kohdan

osalta. Tapauskohtaisesti tulisi myös arvioitavaksi, millaisilla toimenpiteillä riskiä voidaan vähentää. Mikäli tuotteessa olevia puutteita ei voida jostakin syystä korjata, riskin vähentämistä koskeva toimenpide voi olla esimerkiksi loppukäyttäjien tiedottaminen havaitusta riskistä tai esimerkiksi riskiä vähentävien toimintaohjeiden toimittaminen tuotteen loppukäyttäjälle.

Arvion mukaan uuteen 2 momenttiin ehdotettujen velvollisuuksien sanktiointien osalta perusteltu syyksiluettavuuden aste olisi tahallisuus. Pykälän 2 momentissa rangaistavaksi ehdotettavat teot sisältävät pääosin velvollisuuksia, jotka koskevat muodollisia vaatimuksia kaasulaitteille. Tällaisia vaatimuksia ovat esimerkiksi erilaiset asiakirja- ja merkintävaatimukset. Myös nämä muodolliset velvollisuudet ovat keskeisessä asemassa kaasulaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistamisessa ja arvioinnissa. Erityisesti tahallisesti rikottuna ne heikentävät merkittävästi luottamusta kaasulaitteen vaatimustenmukaisuuteen ja turvalliseen toimintaan, minkä lisäksi ne aiheuttavat hallinnollisen taakan vähenemisen johdosta perusteetonta kilpailuetua niille toimijoille, jotka tarkoituksella jättävät velvoitteita noudattamatta. Näiden velvoitteiden rikkominen tahallisesti on erityisen tuomittavaa ja haitallista, minkä vuoksi rangaistussäännöksiä myös näiden tekojen osalta tarvitaan.

Ehdotettuun pykälän 2 momenttiin sisältyy toissijaisuuslauseke, jonka mukaan 2 momentissa tarkoitetuista teoista tuomitaan, jollei muualla laissa säädetä teosta ankarampaa rangaistusta. Ehdotettujen rangaistussäännösten mukaisesti rangaistavien velvoitteiden laiminlyöntiin voisi soveltua myös rikoslain 16 luvun 8 §:n väärän todistuksen antamista viranomaiselle koskeva rangaistussäännös tai 33 luvun väärennyserikoksia koskevat säännökset. Ehdotetun 2 momentin mukaan vähäiset teot jäisivät kokonaan rangaistusvastuun ulkopuolelle. Teon vähäisyyttä arvioidessa huomioon voidaan ottaa esimerkiksi tuotteen aiheuttaman riskin suuruus sekä se, kuinka laajaa tuotejoukkoa tai kuinka isoa tuote-erää rikkomus koskee.

Pykälän 3 momentin mukaan syyte voitaisiin jättää nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos teon johdosta annetusta muusta viranomaisen päätöksestä aiheutuneita taloudellisia seurauksia on pidettävä tekijälle teon vakavuuteen nähden riittävinä. Voimassa olevan 12 §:n 2 momentin mukaan rangaistus voidaan jättää tuomitsematta, mikäli tekijä rikkoo samasta teosta määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä. Säännöksen taustalla olevaa periaatetta sanktiokumulaation välttämiseksi on tarkoituksenmukaista noudattaa sektorilla jatkossakin, mutta tässä yhteydessä ehdotettava säännös eroaisi voimassa olevasta säännöksestä muun muassa siten, ettei uhkasakkoa nimenomaisesti mainita säännöksessä. Tarkoituksena on selvittää eroa rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän ja uhkasakon välillä, sillä uhkasakko ei ole luonteeltaan rangaistusluontoinen seuraamus, vaan viranomaismääräyksen hallinnollinen tehoste.

Vastaavan tyyppisiä säännöksiä on myös yleislainsäädännössä, kuten oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 1 luvun 8 §:ssä sekä rikoslain (39/1889) 6 luvun 12 §:ssä. Sen lisäksi, mitä yleislainsäädännössä säädetään toimenpiteistä luopumisesta, tässä yhteydessä esitetään toimenpiteistä luopumista koskevaa erityissääntelyä eräissä tilanteissa, joissa teon johdosta annetusta viranomaisen päätöksestä aiheutuu taloudellisia seurauksia. Ehdotettu sääntely mahdollistaisi viranomaisille yleislainsäädäntöä laajemman harkintavallan arvioida tämän lain soveltamisalaan kuuluvien hallinnollisten seurausten riittävyttä ja rikosoikeudellisten toimien tarpeellisuutta suhteessa arvioitavaan tekoon. Lähtökohtaisesti hallinnolliset valvontakeinot ja pakkokeinot, kuten uhkasakko ja teettämishukka, ovat ensisijaisia toimenpiteitä rikkomustapauksissa suhteessa rikosoikeudellisiin seuraamuksiin. Tällaista periaatetta on sovellettu sektorilla myös nykytilassa. Harkintavaltaa annettaisiin tuomioistuinten lisäksi myös syyttäväviranomaisille. Säännöksessä olisi kyse tapauskohtaisesta kohtuusarvioinnista.

Lisäksi on tarpeen, että sanktiokumulaation välttämistä voidaan arvioida myös niissä tilanteissa, joissa toimija on ryhtynyt toteuttamaan toimenpiteitä ilman, että se johtuisi viranomaisen päätöksestä tai määräyksestä. Omasta aloitteestaan korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyneen toimijan ei tule olla huonommassa asemassa suhteessa esimerkiksi sellaiseen toimijaan, jonka kustannuksella on toteutettu vastaavia toimenpiteitä teettämisen johdosta. On tavoitteellista, että toimijat aktiivisesti ja oma-aloitteisesti ryhtyvät korjaaviin toimenpiteisiin heti, kun vaatimustenvastaisuus havaitaan. Valmistelun aikana on arvioitu, että yleislainsäädäntöön sisältyvä sääntely on tältä osin riittävää toimijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 8 §:ssä sekä rikoslain 6 luvun 12 §:ssä säädetään syytteen nostamista jättämisestä ja rangaistuksen tuomitsematta jättämisestä sellaisissa tilanteissa, joissa rikoksesta epäilty tai rikoksen tekijä ryhtyy toimiin tekonsa vaikutusten estämiseksi tai poistamiseksi. Kyseiset yleislain säännökset soveltuisivat myös sellaisissa tilanteissa, joissa toimija ryhtyy oma-aloitteisesti toimenpiteisiin tuotteen vaatimustenvastaisuutta koskevan rikkomuksen korjaamiseksi.

Pykälän 4 momentti vastaisi jatkossa sisällöltään nykyistä 3 momenttia.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Tässä yhteydessä eräistä lakia alemman asteiseen sääntelyyn sisältyvistä velvoitteista ehdotetaan jatkossa säädettävän lain tasolla. Kyse on valmispakkauksista annetun kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen (179/2000) 8 §:n mukaisesta pakkaajan ja maahantuojan velvollisuudesta varmistaa tuotteen vaatimustenmukaisuus sekä mitta-astioina käytettävistä pulloista annetun kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen (180/2000) 6 §:n mukaisesta valmistajan velvollisuudesta huolehtia mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuudesta. Näistä velvoitteista ehdotetaan jatkossa säädettävän mittauslaitelaisissa. Pällekkäiset velvoitteet on tarkoitus kumota edellä mainituista kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksistä. Päätöksiin ei ole tässä yhteydessä tarkoitus esittää laajempia muutoksia.

Lisäksi ei-automaattisista vaaioista annettuun valtioneuvoston asetukseen (1431/2016) ja mitauslaitteiden olennaisista vaatimuksista, vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja teknisistä erityisvaatimuksista annettuun valtioneuvoston asetukseen (1432/2016) on tarkoitus lisätä takaisinviittaukset ehdotettuun mittauslaitelain 49 §:n 2 momentin 1 kohtaan. Kyseinen kohta sisältää rangaistussäännöksen, joka saa sisältönsä osittain näistä lakia alemman asteisista säännöksistä.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan keväällä 2023. Voimaantulon tavoiteajankohtaan vaikuttaa se, että markkinavalvonta-asetuksen kaikkia säännöksiä on sovellettu 16.7.2021 alkaen. Kansallisen täydentävän sääntelyn olisi tavoitteellista tulla voimaan mahdollisimman pian, jotta markkinavalvonta-asetuksen sääntelyä voidaan soveltaa täysimääräisesti. Markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on tullut ilmoittaa seuraamussääntelystä komissiolle viimeistään 16 päivänä lokakuuta 2021. On tavoitteellista, että tässä esityksessä ehdotettu seuraamussääntely voidaan ilmoittaa komissiolle mahdollisimman pian.

10 Suhde muihin esityksiin

Markkinavalvonta-asetuksen tueksi tarvittavaa kansallista täydentävää sääntelyä on annettu vaiheittain vuosien 2020 ja 2021 aikana johtuen muun muassa eri hallinnonalojen sektorikohtaisista tarpeista. Markkinavalvontalain sääntelyä ehdotettiin mukautettavaksi markkinavalvonta-asetuksen edellyttämällä tavalla hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden

markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2021 vp), joka annettiin eduskunnalle 23.9.2021. Samassa yhteydessä markkinavalvontalain soveltamisalaa ehdotettiin laajennettavaksi ja esitettiin tarpeellisia muutoksia useisiin sektorilakeihin. Lakimuutokset tulivat voimaan 11.4.2022. Lisäksi markkinavalvonta-asetuksen tueksi tarvittavaa täydentävää sääntelyä eri tuotesektorien osalta on annettu useilla muilla esityksillä, joita on valmisteltu eri hallinnonaloilla.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 220/2021 vp), joka on annettu eduskunnalle 18.11.2021. Esityksessä ehdotetaan muutettavan markkinavalvontalain 1 §:n 1 momenttia, jota ehdotetaan muutettavaksi myös tässä esityksessä, mikä on huomioitava esitysten eduskuntakäsittelyssä.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 41/2022 vp), joka on annettu eduskunnalle 7.4.2022. Uusi laki eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista on tarkoitus lisätä markkinavalvontalain soveltamisalaa ja esityksessä ehdotetaan muutettavan markkinavalvontalain 1 §:n 1 momenttia, jota ehdotetaan muutettavaksi myös tässä esityksessä, mikä on huomioitava esitysten eduskuntakäsittelyssä.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotettua sääntelyä on ensinnäkin arvioitava perustuslain 2 §:n 3 momentissa turvatuun oikeusvaltioperiaatteen ja hallinnon lainalaisuuden kannalta, koska kyseessä on julkisen vallan käyttöä määrittävä laki. Perustuslain mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Näin ollen viranomaisista sekä viranomaisten toimivaltuuksista ja niiden käytöstä ehdotetaan säädettävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti lakitasolla. Ehdotettava sääntely mahdollistaisi markkinavalvontaviranomaisille eräiden uusien toimivaltuuksien käytön lelujen ja kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden sektoreilla, kun markkinavalvontalain toimivaltuuksia sovellettaisiin jatkossa myös kyseisillä sektoreilla. Nämä uudet toimivaltuudet liittyvät valehenkilöllisyyden käyttöön ja viranomaisen toimipiteisiin, mikäli vaatimustenvastaisia tuotteita asetetaan saataville markkinoilla verkkorajapinnan kautta. Toimivaltuudet sisältyvät voimassa olevaan markkinavalvontalakiin ja niihin liittyvää arviointia perustuslain 12 §:n 1 momentissa turvatuun sananvapauden, perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvatuun elinkeinovapauden, sekä perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvatuun omaisuuden suojan kannalta on esitetty hallituksen esityksessä HE 139/2021 vp jaksossa 10 (suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys). Toimivaltuuksien ei ole arvioitu olevan ongelmallisia perustuslain kannalta.

Uutta seuraamussääntelyä on arvioitava yleisten kriminalisointiperiaatteiden näkökulmasta. Perustuslain 8 §:ssä säädetään rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta. Pykälän mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Rikoksesta ei saa tuomita ankarampaa rangaistusta kuin tekohetkellä on laissa säädetty. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate sisältää lain täsmällisyyteen kohdistuvan erityisen vaatimuksen. Sen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä siten, että lain sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko tai laiminlyönti rangaistavaa (ks. PeVL 20/2018 vp., PeVL 37/2016 vp., PeVL 3/2015 vp., PeVL 56/2014 vp.). Tässä esityksessä ehdotetuista rangaistussäännöksistä kävisi ilmi, kenen velvollisuuksien rikkomisesta on kyse sekä luonnehdittaisiin, mistä velvollisuudesta on kyse. Ehdotettavien rangaistussäännösten sanamuodon perusteella on siten ennakoitavissa, mikä teko tai laiminlyönti on rangaistavaa, eikä sääntely olisi tältä osin ongelmallinen perustuslain 8 §:n kannalta.

On huomioitava, että sakkorangaistus tarkoittaa kajoamista tuomitun omaisuuteen. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaisesti rangaistussäännösten tulee täyttää perusoikeuden rajoittamiselle asetettavat yleiset edellytykset. Suhteellisuusvaatimus edellyttää sen arvioimista, onko kriminalisointi välttämätön sen taustalla olevan oikeushyvän suojaamiseksi ja onko rangaistusseuraamuksen ankaruus oikeassa suhteessa teon moitittavuuteen nähden (PeVL 56/2014, s.3). Rikosoikeutta tulisi sen perusoikeuksiin puuttuvan luonteen vuoksi käyttää vasta viimeisenä mahdollisena vaihtoehtona (ultima ratio -periaate). On arvioitava, onko vastaava tavoite saavutettavissa muulla perusoikeuteen vähemmän puuttuvalla tavalla kuin kriminalisoinnilla (ks. PeVL 48/2017 vp., s.7, PeVL 23/1997 vp, s. 2/II) ja onko kriminalisoinnille painava yhteiskunnallinen tarve ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste (PeVL 9/2016 vp., s. 2, PeVL 23/1997 vp, s. 2/II). Nämä näkökohdat on huomioitu toteuttamisvaihtoehtoja koskevassa jaksossa 5.1 sekä niiden lakien perusteluissa, joihin tässä yhteydessä ehdotetaan lisättäväksi rangaistussääntelyä. Rikosoikeudellisten seuraamusten käyttö on arvioitu valmistelun aikana perustelluksi sanktioitavaksi ehdotettavan toiminnan luonteesta johtuvista syistä.

Rangaistussäännöksille tulee olla painava yhteiskunnallinen tarve sekä perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste. Oikeushyvien suojelun periaatteen mukaisesti rangaistavaksi on perusteltua säätää vain sellainen moitittava menettely, joka loukkaa tai konkreettisesti vaarantaa oikeusjärjestyksen suojaamia oikeushyviä (ks. esimerkiksi LaVL 17/2017 vp, s. 5). Tässä yhteydessä esitettävillä rangaistussäännöksillä turvataan oikeusjärjestyksen suojaamia oikeushyviä ja useita perusoikeuksia, kuten perustuslain 7 §:ssä turvattua oikeutta elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen sekä perustuslain 15 §:ssä turvattua omaisuuden suojaa.

Lelujen turvallisuudesta annetun lain vaatimuksilla suojataan erityisen haavoittuvaa kuluttajaryhmää mahdollisesti hyvin vakavilta henkeen ja terveyteen kohdistuvilta riskeiltä. Lasten suojelemiseksi on olennaista, että talouden toimijat noudattavat heille asetettuja vaatimuksia. Vaatimukset koskevat lelun turvallisuuteen vaikuttavia ominaisuuksia sekä esimerkiksi asiakirjoja ja merkintöjä, jotka ovat keskeisessä asemassa lelun turvallisuuden varmistamisessa. Lisäksi sääntely sisältää velvoitteita, jotka liittyvät toimenpiteisiin, joihin talouden toimijan on ryhdyttävä erilaisissa riskin tai vaaran ilmenemistilanteissa. Myös nämä toimenpiteet ovat ensisijaisen tärkeitä, jotta voidaan ehkäistä vaarallisen lelun aiheuttamia riskejä. On erittäin tärkeää, että talouden toimijat noudattavat heille asetettuja velvollisuuksia. Lakisäätöiden velvoitteiden laiminlyönnillä voi olla erittäin vakavat seuraukset, minkä vuoksi on välttämätöntä varmistaa velvoitteiden mahdollisimman tehokas noudattaminen asettamalla niiden laiminlyönnille rikosoikeudellinen seuraamus. Vastaavasti myös mittauslaitteiden osalta erilaisilla mittauslaitteen ominaisuuksiin ja mittauslaitteeseen liitettäviin asiakirjoihin ja merkintöihin liittyvillä vaatimuksilla suojataan oikeusjärjestyksellä turvattuja tärkeitä intressejä. Näitä ovat kuluttajansuoja, luottamus mittaus tulosten oikeellisuuteen, reilu ja avoin kaupankäynti ja tasapuoliset kilpailuolosuhteet. Mittauslaitteita käytetään tehtävissä, joissa luottamus mittaus tuloksen oikeellisuuteen on tärkeää, sillä mittaus tuloksen perusteella tehdään päätöksiä esimerkiksi hinnanmääräytymiseen tai turvallisuuteen liittyen. Vastaavasti kuin lelujen osalta, myös mittauslaitteiden osalta vaatimukset voivat liittyä itse tuotteen ominaisuuksiin, mittauslaitteeseen liitettäviin asiakirjoihin tai merkintöihin tai niihin toimenpiteisiin, joihin on ryhdyttävä, mikäli havaitaan, ettei mittauslaite ole vaatimusten mukainen. Mittauslaitteen ominaisuuksiin liittyvillä vaatimuksilla ja vaatimuksilla korjaaviin toimiin ryhtymisestä on välitön vaikutus mittauslaitelailta suojeltavien edellä kuvattujen oikeushyvien toteutumiseen. Lisäksi asiakirja- ja merkintävaatimuksilla on keskeinen asema mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamisessa. Jotta voidaan välttää petollista toimintaa ja suojata loppukäyttäjän oikeutettua luottamusta mittauslaitteen vaatimustenmukaisuuteen sekä luotettavaa kaupankäyntiä ja tasapuolisia kilpailuolosuhteita, on

välttämätöntä varmistaa velvoitteiden mahdollisimman tehokas noudattaminen asettamalla niiden laiminlyönnille rikosoikeudellinen seuraamus. Myös kaasulaitteita koskevilla vaatimuksilla on tarkoitus varmistaa laitteen turvallisuus ja suojata siten esimerkiksi ihmisten henkeä ja terveyttä sekä esimerkiksi omaisuutta mahdollisilta vahingoilta. Myös tällä sektorilla vaatimukset koskevat kaasulaitteen ominaisuuksia, asiakirjoja, merkintöjä ja muita muodollisia vaatimuksia sekä korjaaviin toimiin ryhtymistä, mikäli kaasulaitteen havaitaan olevan vaatimustenvastainen tai aiheuttavan vaaraa.

Rangaistussäännösten oikeasuhtaisuuden arvioinnissa on valmistelussa kiinnitetty huomiota myös syyksiluettavuuden asteeseen. Syyksiluettavuuden astetta on porrastettu lakiehdotuksissa, sillä kaikki rangaistavaksi ehdotettavat teot eivät valmistelussa tehdyn arvion mukaan ole sellaisia, että syyksiluettavuuden astetta olisi perusteltua asettaa tahallisuutta laajemmaksi. Lisäksi ehdotettavissa rangaistussäännöksissä vähäiset teot rajattaisiin rangaistusvastuun ulkopuolelle. Syyksiluettavuuden asteen porrastamisella ja vähäisten tekojen rajaamisella rangaistusvastuun ulkopuolelle myös osaltaan toteutettaisiin periaatetta siitä, että rangaistussäännöksissä rajoitetaan ultima ratio –periaatteen mukaisesti välttämättömään.

Useilla tuotesektoreilla, joilla talouden toimijoiden velvoitteita koskeva sääntely on rakenteeltaan ja sisällöltään edellä mainittujen tuotesektorien kaltaista, on voimassa vastaavan tyyppiset rangaistussäännökset. Esimerkkejä tällaisista tuotesektorilaeista ovat laki räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta (1139/2016), hissiturvallisuuslaki (1134/2016), sähköturvallisuuslaki (1135/2016), painelaitelaki (1144/2016), laki pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta (180/2015), laki kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista (218/2018), laki vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (387/2013) ja laki tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2008). Lainsäätäjä on arvioinut rangaistussääntelyä tarvittavan useilla sektoreilla, joiden sääntelyssä on kyse tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta erilaisten oikeushyvien, kuten ihmisten hengen ja terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi. Esimerkiksi lakivaliokunta on todennut mietinnössään (LaVM 6/2018 vp, s. 5) muun muassa, että rangaistusjärjestelmän sisäinen johdonmukaisuus edellyttää, että yleisesti moitittavuudeltaan toisiinsa rinnastettavien tekojen rangaistusasteikot mahdollisimman pitkälle vastaavat toisiaan. Valmistelun aikana on kuitenkin myös todettu, että seuraamuksia koskevaa sääntelyä ei ole tarkoitus täysin yhdenmukaistaa sektorien välillä. Tämä johtuu siitä, että esimerkiksi kriminalisointien oikeasuhtaisuus ja tarpeellisuus tulee harkita kullakin sektorilla erikseen ja sääntelyssä on käytettävä tapauskohtaista harkintaa. Toimijoiden yhdenvertainen kohtelu on kuitenkin syytä huomioida erityisesti tietyn tuotesektorin sisällä. Tästä näkökulmasta on syytä arvioida erityisesti mittauslaitelakiin ja kaasulaitelakiin ehdotettavia uusia rangaistussäännöksiä, sillä kyseisillä sektoreilla on myös voimassa olevaa rangaistussääntelyä, johon ei tässä yhteydessä ehdoteta muutoksia.

Säännöskohtaisissa perusteluissa ja jaksossa 8 kuvatun mukaisesti tässä yhteydessä esitetään mittauslaitelakiin lisättävien säännösten eräistä velvoitteista, joista tällä hetkellä säädetään kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksissä. Velvoitteet ovat sellaisia, joiden tahallisesta rikkomisesta tässä yhteydessä esitetään säädettävän rangaistus. Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Valmistelun aikana on arvioitu, että kyseiset velvoitteet ovat sellaisia, joista olisi tarpeen säätää laissa. Sääntely vastaisi voimassa olevaa oikeustilaa, mutta jatkossa velvoitteista säädettäisiin lain tasolla.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä säädetään Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan välisestä toimivallan jaosta. Vastuu Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa jakautuu itsehallintolaissa säädetyin toimivallanjaon mukaisesti. Voimassa olevan

markkinavalvontalain horisontaalinen luonne on pitkälti tekninen ratkaisu, jolla on yhdenmukaistettu eräiden tuotesektoreiden markkinavalvontaa, ulkorajavalvontaa ja viranomaisia koskevat säännökset ja koottu ne yhteen lakiin. Horisontaalinen laki on vahvasti riippuvainen sen soveltamisalan tuotesääntelystä. Tästä syystä on lähtökohtana ollut, että arvio valtakunnan ja maakunnan toimivallan jaosta tulee tehdä tuotesääntelyn ja sen taustalla olevan EU-sääntelyn mukaisesti. Arvioon vaikuttaa myös se, että maakunnalle kuuluu elinkeinotoiminta tietyin rajoituksin (18 §:n 22 kohta), teon rangaistavaksi säätämistä ja rangaistuksen määrä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta (18 §:n 25 kohta) sekä uhkasakon asettamista ja tuomitsemista sekä muiden pakkokeinojen käyttöä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta (18 §:n 26 kohta).

Nyt ehdotettavan sääntelyn osalta toimivalta jakautuu maakunnan ja valtakunnan välillä. Itsehallintolain 27 §:n 19 kohdan mukaisesti mittauslaitteita koskevat asiat kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Kuluttajaturvallisuusasioiden on katsottu kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Kuluttajaturvallisuutta koskevassa sääntelyssä on kyse asioista, jotka itsehallintolain 18 §:n 6 (yleinen järjestys ja turvallisuus), 12 (terveyden- ja sairaanhoito) ja 22 (elinkeinoiminta) kohtien mukaan kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Leluja, kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita ja kaasulaitteita koskeva sääntely silloin, kun kyseessä on tuoteturvallisuus ja kuluttajatuote, on katsottu kuuluvan maakunnan lainsäädäntötoimivaltaan.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella ja koska markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020 on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

lelujen turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan lelujen turvallisuudesta annetun lain (1154/2011) 59 ja 60 §,
muutetaan 16 §:n 1 momentti sekä 56 ja 57 § sekä
lisätään lakiin uusi 61 a § seuraavasti:

16 §

Maahantuojan velvollisuus säilyttää ja toimittaa asiakirjoja ja tehdä yhteistyötä

Maahantuojan on pidettävä EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennös tämän lain noudattamisen valvonnasta vastaavan viranomaisen saatavilla ja varmistettava, että tekniset asiakirjat voidaan perustellusta pyynnöstä antaa viranomaisen saataville kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun lelu on saatettu markkinoille.

56 §

Valvontaviranomaiset

Markkinavalvontaviranomaisesta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*, 4 §:n 1 momentissa. Ulkorajavalvontaviranomaisesta säädetään markkinavalvontalain 4 §:n 2 momentissa.

Sen lisäksi, mitä markkinavalvontalain 4 §:n 1 momentissa säädetään, Tulli toimii markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020, jäljempänä *markkinavalvonta-asetus*, 25–28 artiklassa tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena lelujen osalta. Lisäksi Tulli valvoo markkinavalvontaviranomaisena tämän lain noudattamista toimitettaessa leluja Suomeen Euroopan unionin jäsenmaista Suomessa tapahtuvan tavaraerän purkamisen ja siihen liittyvän varastoinnin yhteydessä. Tullin toimiessa markkinavalvontaviranomaisena sovelletaan tullilain (304/2016) lisäksi markkinavalvontalain 6 ja 7 §:ää, 3 lukua sekä 27–29 §:ää.

57 §

Markkinavalvonta

Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonta-asetuksessa.

Markkinavalvonnasta, markkinavalvonta-asetuksen 25–28 artiklan mukaisesta ulkorajavalvonnasta ja muutoksenhausta säädetään markkinavalvontalaissa.

Markkinavalvontalaissa tarkoitettuna talouden toimijana pidetään tämän lain 4 §:n 7 kohdassa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa.

7 luku

Erinäiset säännökset

61 a §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo

1) 5 §:n 1 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta suunnitella ja valmistaa lelu vaatimusten mukaisesti,

2) 8 §:n 1 momentissa säädettyä valmistajan tai 15 §:ssä säädettyä maahantuojan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja tiedottaa valvontaviranomaiselle,

3) 10 §:n 1 momentissa maahantuojalle säädettyä kieltoa saattaa markkinoille muita kuin vaatimustenmukaisia leluja,

4) 10 §:n 3 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta ilmoittaa vaarasta valmistajalle,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *lelujen turvallisuutta koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Jollei teko ole vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, lelujen turvallisuutta koskevien säännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo

1) 17 §:n 1 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta varmistaa, että lelu on vaatimusten mukainen,

2) 17 §:n 4 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta ilmoittaa vaarasta valmistajalle tai maahantuojalle,

3) 19 §:n 1 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, tiedottaa valvontaviranomaiselle ja toimittaa valvontaviranomaiselle tarpeelliset tiedot,

4) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta.

Jollei teko ole vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, lelujen turvallisuutta koskevien säännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan rikkoo

1) 5 §:n 2 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta teknisten asiakirjojen laatimisesta, vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta, EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen laatimisesta tai CE-merkinnän kiinnittämisestä,

2) 5 §:n 3 momentissa säädettyä valmistajan tai 16 §:n 1 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta säilyttää tai pitää saatavilla tekniset asiakirjat ja EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus kymmenen vuoden ajan,

3) 7 §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta liittää leluun tunnistus- ja yhteystiedot,

4) 10 §:n 2 momentissa, 11 ja 12 §:ssä säädettyä maahantuojan velvollisuutta ilmoittaa yhteystietonsa ja varmistaa, että valmistaja on täyttänyt velvollisuutensa ja leluun on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat,

5) 17 §:n 2 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta varmistaa, että valmistaja ja maahantuoja ovat täyttäneet velvollisuutensa ja leluun on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat,

6) 8 §:n 2 momentissa säädettyä valmistajan, 16 §:n 2 momentissa säädettyä maahantuojan tai 19 §:n 2 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta toimittaa viranomaiselle tiedot ja asiakirjat,

7) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

8) markkina- ja turvallisuusasetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

9) markkina- ja turvallisuusasetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan ilmoittamisvelvollisuutta.

Lelujen turvallisuutta koskevien säännösten rikkomisesta voidaan jättää syyte nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos teon johdosta annetusta muusta viranomaisen päätöksestä aiheutuneita taloudellisia seurauksia on pidettävä tekijälle teon vakavuuteen nähden riittävinä.

CE-merkintärikkomuksesta säädetään CE-merkintärikkomuksesta annetussa laissa (187/2010).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään noudattaen lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

kuluttajaturvallisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 48 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1510/2015, sekä
lisätään lakiin siitä lailla 1510/2015 kumotun 26 §:n tilalle uusi 26 § seuraavasti:

26 §

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonta

Koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY soveltamisalaan kuuluvan kulutustavaran markkinavalvontaan sovelletaan tämän lain lisäksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*, 8 §:n 2 momentissa sekä 10 a, 22 a ja 28 §:ssä säädettyjä toimivaltuuksia. Jos mainitun direktiivin soveltamisalaan kuuluva kulutustavara on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen muulla kuin 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla, markkinavalvontaan sovelletaan lisäksi markkinavalvontalain 17–22, 23–25 ja 28 §:ssä säädettyjä toimivaltuuksia. Sovellettaessa markkinavalvontalain toimivaltuuksia sovelletaan myös markkinavalvontalain 29 §:ää muutoksenhausta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa markkinavalvontalaissa tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena pidetään tämän lain mukaista valvontaviranomaista ja markkinavalvontalaissa tarkoitettuna talouden toimijana pidetään tämän lain mukaista toiminnanharjoittajaa.

Tätä lakia sekä 1 momentissa tarkoitettuja markkinavalvontalain toimivaltuuksia sovelletaan markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden valvontaan, kun kyse on 1 momentissa mainitun direktiivin soveltamisalaan kuuluvasta kulutustavara-

48 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta muuhun päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään noudattaen lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki

mittauslaitelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan mittauslaitelain (707/2011) 4 §:n 4 ja 5 momentti, 6 j §:n 6 momentti, 49 §:n 2 momentti sekä 50 ja 51 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 4 ja 5 momentti, 6 j §:n 6 momentti, 50 ja 51 § laissa 1138/2016, sekä

lisätään lakiin uusi 25 a §, 26 §:ään uusi 5 momentti, lakiin uusi 33 a §, 34 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1138/2016, siitä lailla 1138/2016 kumotun 3 momentin tilalle uusi 3 momentti ja 49 §:ään uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten akkreditoinnille sekä tuotteiden CE-merkinnälle asetettavista vähimmäisvaatimuksista säädetään akkreditoinnin vaatimusten vahvistamisesta ja asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008, jäljempänä *NLF-asetus*. Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020, jäljempänä *markkinavalvonta-asetus*.

Markkinavalvonnasta, markkinavalvonta-asetuksen 25–28 artiklan mukaisesta ulkorajavalvonnasta, valvontaviranomaisista ja muutoksenhausta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016).

6 j §

Maahantuojan velvollisuudet mittauslaitteen markkinoille saattamisen yhteydessä

Maahantuojan on pidettävä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennös valvontaviranomaisen saatavilla ja varmistettava, että tekniset asiakirjat voidaan pyynnöstä antaa valvontaviranomaisen saataville kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun mittauslaite on saatettu markkinoille.

25 a §

Pakkaajan tai maahantuojan vastuu

Tuotteen pakkaajan tai maahantuojan on huolehdittava siitä, että pakkaus on 25 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen.

26 §

Mitta-astiapullon vaatimukset

Mitta-astiapullon valmistajan on huolehdittava siitä, että mitta-astiapullo on tässä pykälässä säädettyjen vaatimusten mukainen.

33 a §

Markkinavalvonta

Tämän lain valvontaa koskevia 34, 35 ja 37–44 §:ää ei sovelleta mittauslaitteiden markkinavalvontaan.

34 §

Valvontaviranomaiset

Markkinavalvontaviranomaisesta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 4 §:n 1 momentissa.

49 §

Mittasäännösten rikkominen

Jollei teko ole vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, mittasäännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo

1) 6 d §:n 1 momentissa ja 6 b §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa, että mittauslaite on tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettujen vaatimusten mukainen,

2) 6 j §:n 1 momentissa maahantuojalle säädettyä kieltoa saattaa markkinoille muita kuin vaatimukset täyttäviä mittauslaitteita,

3) 6 m §:n 1 ja 2 momentissa säädettyä valmistajan, maahantuojan tai jakelijan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa valvontaviranomaiselle,

4) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta.

Jollei teko ole vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, mittasäännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan rikkoo

1) 6 d §:n 2–5 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta suorittaa mittauslaitteelle soveltuvat vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt käyttäen ilmoitettua laitosta, laatia tekniset asiakirjat ja EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus sekä säilyttää niitä kymmenen vuoden ajan,

2) 6 g §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta ilmoittaa yhteystietonsa ja varmistaa, että mittauslaitteessa on vaaditut merkinnät, ohjeet ja muut tiedot,

3) 6 j §:n 2 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta varmistaa, että valmistaja on täyttänyt velvollisuutensa ja mittauslaitteeseen on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat,

4) 6 j §:n 6 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta pitää EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat saatavilla kymmenen vuoden ajan,

5) 6 k §:n 1 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta tarkistaa, että mittauslaitteessa on vaaditut merkinnät ja tiedot ja mittauslaitteen mukana on vaaditut asiakirjat,

6) 6 n §:n 1 momentissa säädettyä valmistajan, maahantuojan tai jakelijan velvollisuutta toimittaa valvontaviranomaiselle vaaditut tiedot,

7) 25 a §:ssä säädettyä tuotteen pakkaajan tai maahantuojan velvollisuutta huolehtia pakkauksen vaatimustenmukaisuudesta,

8) 26 §:n 5 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta huolehtia mitta-astiapullon vaatimustenmukaisuudesta,

9) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

10) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta.

Mittasäännösten rikkomisesta voidaan jättää syyte nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos teon johdosta annetusta muusta viranomaisen päätöksestä aiheutuneita taloudellisia seurauksia on pidettävä tekijälle teon vakavuuteen nähden riittävinä.

50 §

Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätöksestä

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

51 §

Muutoksenhaku ilmoitetun laitoksen ja tarkastuslaitoksen päätöksestä

Ilmoitetun laitoksen tai tarkastuslaitoksen tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa (712/2022), seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014), EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014), huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain (1712/2015), sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014), laivavarustelain (1503/2011), tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008), vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013), kemikaalilain (599/2013), kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013), tupakkalain (549/2016), jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022), lannoitelain (711/2022) sekä lelujen turvallisuudesta annetun lain (1154/2011) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään noudattaen lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

5.

Laki

kaasulaitelain 9 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaasulaitelain (502/2018) 9 § sekä 12 §:n 2 ja 3 momentti sekä
lisätään 12 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

9 §

Muutoksenhaku

Ilmoitetun laitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

12 §

Rangaistussäännökset

Jollei teko ole vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kaasulaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien säännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan rikkoo

1) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä valmistajan tai maahantuojan velvollisuutta pitää vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat markkinavalvontaviranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan ja varmistaa, että tekniset asiakirjat voidaan antaa pyynnöstä markkinavalvontaviranomaisen saataville,

2) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

3) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa valmistajan, maahantuojan, valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

4) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan ilmoittamisvelvollisuutta,

5) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta.

Kaasulaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien säännösten rikkomisesta voidaan jättää syyte nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos teon johdosta annetusta muusta viranomaisen päätöksestä aiheutuneita taloudellisia seurauksia on pidettävä tekijälle teon vakavuuteen nähden riittävinä.

CE-merkintärikkomuksesta säädetään CE-merkintärikkomuksesta annetussa laissa (187/2010).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 29.9.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Työministeri Tuula Haatainen

1.

Laki

lelujen turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan lelujen turvallisuudesta annetun lain (1154/2011) 59 ja 60 §,
muutetaan 16 §:n 1 momentti, sekä 56 ja 57 § sekä
lisätään lakiin uusi 61 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Maahantuojan velvollisuus säilyttää ja toimittaa asiakirjoja ja tehdä yhteistyötä

Maahantuojan velvollisuus säilyttää ja toimittaa asiakirjoja ja tehdä yhteistyötä

Maahantuojan on pidettävä EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennös tämän lain noudattamisen valvonnasta vastaavan viranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun lelu on asetettu saataville markkinoilla ja varmistettava, että tekniset asiakirjat voidaan perustellusta pyynnöstä antaa saataville.

Maahantuojan on pidettävä EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennös tämän lain noudattamisen valvonnasta vastaavan viranomaisen saatavilla ja varmistettava, että tekniset asiakirjat voidaan perustellusta pyynnöstä antaa viranomaisen saataville kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun lelu on saatettu markkinoille.

56 §

56 §

Lain noudattamisen valvonnasta vastaavat viranomaiset

Valvontaviranomaiset

Tämän lain noudattamista valvovat kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 8–11 §:ssä mainitut viranomaiset.

*Markkinavalvontaviranomaisesta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016), jäljempänä **markkinavalvontalaki**, 4 §:n 1 momentissa. Ulko-rajavalvontaviranomaisesta säädetään markkinavalvontalain 4 §:n 2 momentissa.*

Sen lisäksi, mitä markkinavalvontalain 4 §:n 1 momentissa säädetään, Tulli toimii markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun

*Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020, jäljempänä **markkina-
valvonta-asetus**, 25–28 artiklassa tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena lelujen osalta. Lisäksi Tulli valvoo markkinavalvontaviranomaisena tämän lain noudattamista toimitettaessa leluja Suomeen Euroopan unionin jäsenmaista Suomessa tapahtuvan tavaran purkamisen ja siihen liittyvän varastoinnin yhteydessä. Tullin toimiessa markkinavalvontaviranomaisena sovelletaan tullilain (304/2016) lisäksi markkinavalvontalain 6 ja 7 §:ää, 3 lukua sekä 27–29 §:ää.*

57 §

Lelujen turvallisuuden valvonta

Lelujen turvallisuuden valvontaan sovelletaan kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettua lakia. Lain noudattamisen valvonnasta vastaavien viranomaisten on otettava asianmukaisella tavalla huomioon ennalta varautumisen periaate.

59 §

Ilmoitukset riskin aiheuttavista leluista

Tämän lain noudattamisen valvonnasta vastaavan viranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa Euroopan komissiolle eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvistä tiedoista säädetään eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annetussa laissa (1197/2009).

57 §

Markkinavalvonta

Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonta-asetuksessa.

Markkinavalvonnasta, markkinavalvonta-asetuksen 25–28 artiklan mukaisesta ulkora-javalvonnasta ja muutoksenhausta säädetään markkinavalvontalaissa.

Markkinavalvontalaissa tarkoitettuna talouden toimijana pidetään tämän lain 4 §:n 7 kohdassa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa.

(kumotaan)

60 §

Lain noudattamisen valvonnasta vastaavan viranomaisen toimenpiteet muodollisen vaatimustenvastaisuuden tilanteessa

Tämän lain noudattamisen valvonnasta vastaavan viranomaisen on vaadittava asianomaista elinkeinonharjoittajaa korjaamaan vaatimustenvastaisuus, jos se havaitsee, että: (kumotaan)

1) CE-merkintä on kiinnitetty 33 tai 34 §:n vastaisesti;

2) CE-merkintää ei ole kiinnitetty;

3) 32 §:ssä tarkoitettua EY-vaatimustenmukaisuusvakuutusta ei ole laadittu tai se ei ole 32 §:n mukainen;

4) teknisiä asiakirjoja ei ole saatavilla tai ne eivät ole täydellisiä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu vaatimustenvastaisuus jatkuu, tämän lain noudattamisen valvonnasta vastaavan viranomaisen on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin lelu markkinoille saataville asettamisen rajoittamiseksi tai kieltämiseksi taikka varmistettava, että lehua koskeva palautusmenettely järjestetään tai lelu poistetaan markkinoilta.

7 luku

Erinäiset säännökset

61 a §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikko

1) 5 §:n 1 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta suunnitella ja valmistaa lelu vaatimusten mukaisesti,

2) 8 §:n 1 momentissa säädettyä valmistajan tai 15 §:ssä säädettyä maahantuojan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja tiedottaa valvontaviranomaiselle,

3) 10 §:n 1 momentissa maahantuojalle säädettyä kieltä saattaa markkinoille muita kuin vaatimustenmukaisia leluja,

4) 10 §:n 3 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta ilmoittaa vaarasta valmistajalle,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, **lelujen turvallisuutta koskevien säännösten rikkomisesta** sakkoon.

Jollei teko ole vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, lelujen turvallisuutta koskevien säännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo

1) 17 §:n 1 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta varmistaa, että lelu on vaatimusten mukainen,

2) 17 §:n 4 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta ilmoittaa vaarasta valmistajalle tai maahantuojalle,

3) 19 §:n 1 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, tiedottaa valvontaviranomaiselle ja toimittaa valvontaviranomaiselle tarpeelliset tiedot,

4) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta.

Jollei teko ole vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, lelujen turvallisuutta koskevien säännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan rikkoo

1) 5 §:n 2 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta teknisten asiakirjojen laatimisesta, vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta, EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen laatimisesta tai CE-merkinnän kiinnittämisestä,

2) 5 §:n 3 momentissa säädettyä valmistajan tai 16 §:n 1 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta säilyttää tai pitää saatavilla tekniset asiakirjat ja EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus kymmenen vuoden ajan,

3) 7 §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta liittää leluun tunnistus- ja yhteystiedot,

4) 10 §:n 2 momentissa, 11 ja 12 §:ssä säädettyä maahantuojan velvollisuutta ilmoittaa yhteystietonsa ja varmistaa, että valmistaja on

täyttänyt velvollisuutensa ja leluun on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat,

5) 17 §:n 2 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta varmistaa, että valmistaja ja maahantuojat ovat täyttäneet velvollisuutensa ja leluun on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat,

6) 8 §:n 2 momentissa säädettyä valmistajan, 16 §:n 2 momentissa säädettyä maahantuojan tai 19 §:n 2 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta toimittaa viranomaiselle tiedot ja asiakirjat,

7) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

8) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

9) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan ilmoittamisvelvollisuutta.

Lelujen turvallisuutta koskevien säännösten rikkomisesta voidaan jättää syyte nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos teon johdosta annetusta muusta viranomaisen päätöksestä aiheutuneita taloudellisia seurauksia on pidettävä tekijälle teon vakavuuteen nähden riittävinä.

CE-merkintärikkomuksesta säädetään CE-merkintärikkomuksesta annetussa laissa (187/2010).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään noudattaen lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

kuluttajaturvallisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 48 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1510/2015, sekä
lisätään lakiin siitä lailla 1510/2015 kumotun 26 §:n tilalle uusi 26 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

*Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden
markkinavalvonta*

*Koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY soveltamisalaan kuuluvan kulutustavaran markkinavalvontaan sovelletaan tämän lain lisäksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016), jäljempänä **markkinavalvontalaki**, 8 §:n 2 momentissa sekä 10 a, 22 a ja 28 §:ssä säädettyjä toimivaltuuksia. Jos mainitun direktiivin soveltamisalaan kuuluva kulutustavara on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen muulla kuin 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla, markkinavalvontaan sovelletaan lisäksi markkinavalvontalain 17–22, 23–25 ja 28 §:ssä säädettyjä toimivaltuuksia. Sovellettaessa markkinavalvontalain toimivaltuuksia sovelletaan myös markkinavalvontalain 29 §:ää muutoksenhausta.*

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa markkinavalvontalaissa tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena pidetään tämän lain mukaista valvontaviranomaista ja markkinavalvontalaissa tarkoitettuna talouden toimijana pidetään tämän lain mukaista toiminnanharjoittajaa.

Tätä lakia sekä 1 momentissa tarkoitettuja markkinavalvontalain toimivaltuuksia sovelletaan markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

(EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020 4 artiklassa säädettyjen velvoitteiden valvontaan, kun kyse on 1 momentissa mainitun direktiivin soveltamisalaan kuuluvasta kulutustavarasta.

48 §

48 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muutoksenhausta muuhun päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään noudattaen lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki

mittauslaitelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan mittauslaitelain (707/2011) 4 §:n 4 ja 5 momentti, 6 j §:n 6 momentti, 49 §:n 2 momentti sekä 50 ja 51 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 4 ja 5 momentti, 6 j §:n 6 momentti sekä 50 ja 51 § laissa 1138/2016, sekä

lisätään lakiin uusi 25 a §, 26 §:ään uusi 5 momentti, lakiin uusi 33 a §, 34 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1138/2016, siitä lailla 1138/2016 kumotun 3 momentin tilalle uusi 3 momentti ja 49 §:ään uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten akkreditoinnille, *markkinavalvonnalle ja kolmannesta maasta tuotavien tuotteiden ulkorajavalvonnalle* sekä tuotteiden CE-merkinnälle asetettavista vähimmäisvaatimuksista säädetään *tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta* annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008, jäljempänä *NLF-asetus*.

Markkinavalvonnasta, NLF-asetuksen 27–29 artiklan mukaisesta ulkorajavalvonnasta, valvontaviranomaisista ja muutoksenhausta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016).

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten akkreditoinnille sekä tuotteiden CE-merkinnälle asetettavista vähimmäisvaatimuksista säädetään *akkreditoinnin vaatimusten vahvistamisesta ja asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta* annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008, jäljempänä *NLF-asetus*. *Markkinavalvonnasta, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta* annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020, jäljempänä **markkinavalvontasetus**.

Markkinavalvonnasta, *markkinavalvontasetuksen 25–28 artiklan mukaisesta* ulkorajavalvonnasta, valvontaviranomaisista ja muutoksenhausta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016).

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 j §

Maahantuojan velvollisuudet mittauslaitteen markkinoille saattamisen yhteydessä

Maahantuojan on pidettävä EU-vaatimusten mukaisuusvakuutuksen jäljennös valvontaviranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan siitä, kun mittauslaite on saatettu markkinoille, ja varmistettava, että tekniset asiakirjat ovat viranomaisen saatavilla.

6 j §

Maahantuojan velvollisuudet mittauslaitteen markkinoille saattamisen yhteydessä

Maahantuojan on pidettävä EU-vaatimusten mukaisuusvakuutuksen jäljennös valvontaviranomaisen saatavilla ja varmistettava, että tekniset asiakirjat voidaan pyynnöstä antaa valvontaviranomaisen saataville kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun mittauslaite on saatettu markkinoille.

25 a §

Pakkaajan tai maahantuojan vastuu

Tuotteen pakkaajan tai maahantuojan on huolehdittava siitä, että pakkaus on 25 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen.

26 §

Mitta-astiapullon vaatimukset

26 §

Mitta-astiapullon vaatimukset

Mitta-astiapullon valmistajan on huolehdittava siitä, että mitta-astiapullo on tässä pykälässä säädettyjen vaatimusten mukainen.

33 a §

Markkinavalvonta

Tämän lain valvontaa koskevia 34, 35 ja 37–44 §:ää ei sovelleta mittauslaitteiden markkinavalvontaan.

34 §

Valvontaviranomaiset

34 §

Valvontaviranomaiset

Markkinavalvontaviranomaisesta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 4 §:n 1 momentissa.

Mittasäännösten rikkominen

Mittasäännösten rikkominen

Se, joka rikkoo 41–44 §:n nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

Jollei teko ole vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, mittasäännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo

1) 6 d §:n 1 momentissa ja 6 b §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa, että mittauslaite on tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettujen vaatimusten mukainen,

2) 6 j §:n 1 momentissa maahantuojalle säädettyä kieltoa saattaa markkinoille muita kuin vaatimukset täyttäviä mittauslaitteita,

3) 6 m §:n 1 ja 2 momentissa säädettyä valmistajan, maahantuojan tai jakelijan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa valvontaviranomaiselle,

4) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta.

Jollei teko ole vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, mittasäännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan rikkoo

1) 6 d §:n 2–5 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta suorittaa mittauslaitteelle soveltuvat vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt käyttäen ilmoitettua laitosta, laatia tekniset asiakirjat ja EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus sekä säilyttää niitä kymmenen vuoden ajan,

2) 6 g §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta ilmoittaa yhteystietonsa ja varmistaa, että mittauslaitteessa on vaaditut merkinnät, ohjeet ja muut tiedot,

3) 6 j §:n 2 momentissa säädettyä maahantuojan velvollisuutta varmistaa, että valmistaja on täyttänyt velvollisuutensa ja mittauslaitteeseen on liitetty vaaditut merkinnät ja asiakirjat,

4) 6 j §:n 6 momentissa säädettyä maahan-
tuojan velvollisuutta pitää EU-vaatimusten-
mukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat saa-
tavilla kymmenen vuoden ajan,

5) 6 k §:n 1 momentissa säädettyä jakelijan
velvollisuutta tarkistaa, että mittauslaitteessa
on vaaditut merkinnät ja tiedot ja mittauslait-
teen mukana on vaaditut asiakirjat,

6) 6 n §:n 1 momentissa säädettyä valmista-
jan, maahantuojan tai jakelijan velvollisuutta
toimittaa valvontaviranomaiselle vaaditut tie-
dot,

7) 25 a §:ssä säädettyä tuotteen pakkaajan
tai maahantuojan velvollisuutta huolehtia
pakkauksen vaatimustenmukaisuudesta,

8) 26 §:n 5 momentissa säädettyä valmista-
jan velvollisuutta huolehtia mitta-astiapullon
vaatimustenmukaisuudesta,

9) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3
kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaati-
mustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asia-
kirjoja koskevaa valtuutetun edustajan tai ja-
kelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

10) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan
3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja
asiakirjojen toimittamista koskevaa valtuute-
tun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan
velvollisuutta.

Mittasäännösten rikkomisesta voidaan jät-
tää syyte nostamatta tai rangaistus tuomitse-
matta, jos teon johdosta annetusta muusta vi-
ranomaisen päätöksestä aiheutuneita talou-
dellisia seurauksia on pidettävä tekijälle teon
vakavuuteen nähden riittävinä.

50 §

*Muutoksenhaku valvontaviranomaisen pää-
töksestä*

Valvontaviranomaisen tämän lain nojalla te-
kemään päätökseen haetaan muutosta valitta-
malla hallinto-oikeuteen siten kuin hallinto-
lainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Pää-
töstä on muutoksenhausta huolimatta nouda-
tettava, jollei valitusviranomainen toisin mää-
rää. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea
muutosta valittamalla vain, jos korkein hal-
linto-oikeus myöntää valitusluvan.

50 §

*Muutoksenhaku valvontaviranomaisen pää-
töksestä*

*Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen
säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa
annetussa laissa (808/2019). Päätöstä on
muutoksenhausta huolimatta noudatettava,
jollei valitusviranomainen toisin määrää.*

51 §

Muutoksenhaku ilmoitetun laitoksen ja tarkastuslaitoksen päätöksestä

Ilmoitetun laitoksen tai tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Ilmoitetun laitoksen ja tarkastuslaitoksen oikaisumenettelyssä antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

51 §

Muutoksenhaku ilmoitetun laitoksen ja tarkastuslaitoksen päätöksestä

Ilmoitetun laitoksen tai tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua. *Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).*

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa (712/2022), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014), EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014), huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain (1712/2015), sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014), laivavarustelain (1503/2011), tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008), vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013), kemikaalilain (599/2013), kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013), tupakkalain (549/2016) sekä jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014), EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014), huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain (1712/2015), sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014), laivavarustelain (1503/2011), tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008), vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013), kemikaalilain (599/2013), kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013), tupakkalain (549/2016), jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022), lan-

Voimassa oleva laki

(265/2022) ja lannoitelain (711/2022) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Ehdotus

noitelain (711/2022) sekä lelujen turvallisuudesta annetun lain (1154/2011) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään noudattaen lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

5.

Laki

kaasulaitelain 9 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaasulaitelain (502/2018) 9 § sekä 12 §:n 2 ja 3 momentti sekä
lisätään 12 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Ilmoitetun laitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Ilmoitetun laitoksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Ilmoitetun laitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua. *Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).*

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

12 §

12 §

Rangaistussäännökset

Rangaistussäännökset

Se, joka rikkoo tämän lain tai eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

Jollei teko ole vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kaasulaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien säännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan rikkoo

1) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä valmistajan tai maahantuojan velvollisuutta pitää vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tekniset asiakirjat markkinavalvontaviranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan ja varmistaa, että tekniset asiakirjat voidaan antaa pyynnöstä markkinavalvontaviranomaisen saataville,

2) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai teknisiä asiakirjoja koskevaa valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä tietojen ja asiakirjojen toimittamista koskevaa valmistajan, maahantuojan, valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan velvollisuutta,

4) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan ilmoittamisvelvollisuutta,

5) markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan d alakohdassa säädettyä valtuutetun edustajan tai jakelupalvelujen tarjoajan korjaaviin toimiin ryhtymistä ja riskien vähentämistä koskevaa velvollisuutta.

Kaasulaitteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien säännösten rikkomisesta voidaan jättää syyte nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos teon johdosta annetusta muusta viranomaisen päätöksestä aiheutuneita taloudellisia seurauksia on pidettävä tekijälle teon vakavuuteen nähden riittävinä.

CE-merkintärikkomuksesta säädetään CE-merkintärikkomuksesta annetussa laissa (187/2010).

CE-merkintärikkomuksesta säädetään CE-merkintärikkomuksesta annetussa laissa (187/2010).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
